

LIETUVIŲ
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
MARCH, 1958

FILMU IR TV AKTORĖ RŪTA LEE - KILMONYTĖ
1958 M. KOVO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

Dr. V. Bieliauskas, AR MES LIETUVAI, AR MUMS LIETUVA?	3
VASARIO 16-TA ROMOJE, foto reportažas	4
Edv. Šulaitis, JAUNIMUI SPORTAS — NE PAMOKSLAI, arba pasikalbėjimas su dr. S. Nasvyčiu, FASK pirmininku	5
Algirdas Gustaitis, RŪTA LEE-KILMONYTĖ GYVENIME IR FILMUOSE	6
Stasius Būdavas, KELIONĖ Į PRŪSUS, romano ištrauka	8
PETRO KARUŽOS EILĖRAŠČIAI, 25 metų poeto mirties sukaktį minint	9
AUKOTI AR NE? Anketos pabaiga. Rašo prof. Gravrokas, E. Samienė, P. Jurgėla ir kt.	10
VI. Mingėla, MILIJONINIS MILUKO PALIKIMAS, kun. A. Miluko, didžiojo JAV lietuvių spaudos apaštalo 15 metų mirties sukaktį minint	11
* * * PIRMOJI LIET. ARCHITEKTŪROS PARODA BRAZILIJOS	13
Viktoras Vizgirda, TELESFORO VALIAUS GRAFIKA arba tragedija gyvenimo paraštėje	14
VEIDAI IR VAIZDAI, Pasaulio lietuvių kronika	16
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI	18
Kun. L. Jankus, BALFO ATSTOVAS TARP AMERIKOS GARSENYBIŲ	18

ENGLISH SECTION

THE ROLE OF LITHUANIA IN EUROPE HISTORY by Dr. Z. Ivinskis	19
KAUNAS by Vytautas F. Beliajus	21
A BRIGHT AUGUST DAY, an excerpt from the novel by Stasius Būdavas	22
LITHUANIAN MINISTER TO THE U. S., J. KAJECKAS	23
LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY IN THE UNITED STATES	24
LITHUANIAN FOLK ART Wood-carwings	26

Bernardas BRAZDŽIONIS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Juozas KOJELIS	Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Juozas TININIS	Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Milton STARK	Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Daumantas ČIBAS	Foto Redaktorius / Photo Editor

REDAKTORIAI ATSKIROSE VIETOSE / ASSISTANT EDITORS — VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich. VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; BR. DAUNORAS, London, Anglija; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; J. A. JŪRAGIS, Sydney, Australia; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Penn.; V. Rociūnas, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; V. VERIKAITIS, Toronto, Ont.; Canada; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; A. VINGIS, Melbourne, Australia

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARbiai / PHOTOGRAPHERS— BOSTON, MASS.: VL. Adomavičius, P. Bliumas, D. Čibas, K. Gruzdas, R. Lizdeika; BROCKTON, MASS.: L. Reivydas; BROOKLYN, N. Y.: G. Ponikas; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika, A. Stelmokas, Pr. Urbutis; CLEVELAND, OHIO: V. Bacevičius, V. Valaitis; ELIZBETH, N. J.: J. A. Ribinski; LOS ANGELES, CALIF.: Leonas Briedis, Pr. Gasparonis, Povilas Jasiukonis; MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; NEW YORK, N. Y.: V. Augustinas, V. Maželis; OMAHA, NEBR.: Kun. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA.: K. Baltrukonis, F. Jakaitis, V. Gruzdis, H. Misliauskas; WASHINGTON, D. C.: P. Labanauskas; WATERBURY, CONN.: J. Gaidys, V. Vaitkus; WORCESTER, MASS.: J. Sutkaitis; HAMILTON, ONT., CANADA: E. Gumbelevičius, A. Juraitis; MONTREAL, P. Q., CANADA: V. Juknevičius, L. Stankevičius; TORONTO, ONT., CANADA: J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas; AUSTRALIA: N. Butkūnas, P. Sakalauskas; SOUTH AMERICA: L. Kančauskas; BROOKLYN, N. Y.: Don. Šulaitis.

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS

Administratorium / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

LIETUVIŲ DIENOS / LITHUANIAN DAYS
9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: PLYMOUTH 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTO SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ".
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiros pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku. If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent. Otherwise it will be renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiučio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiros numerio kaina 65 centai Single Copy 65¢
PRENUMERATA METAMS \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$6.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00
Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

Miss Rūta Lee-Kilmonis, Hollywood, Calif., Lithuanian-American movie and TV actress. She is very active in a number of Lithuanian-American organizations particularly in South California. See Pages 6, 7, 10, and 11 for more about Miss Rūta Lee-Kilmonis.

Back Cover

Vytautas F. Beliajus, who this year celebrated his 50th anniversary, is a veteran folk-dancer and folklorist. He is the author of several books on the subject of the dance. He has also compiled and translated in part a number of Lithuanian folk tales which have been published under the name of "Evening Song". Beliajus regularly publishes a folklore magazine, "Viltis", in San Diego, Calif.

Here Vyts Beliajus, Idylwild School of Fine Arts, University of South California, presents Yugoslav costume.

"LIETUVIŲ DIENŲ" PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, J. Joku-
baitis. Kun. J. Klimas, S. Minkus.

Chicago, Ill. — K. Babickas, Baisys Braz-
džionis, A. Kartanas, J. Karvelis, S.
Metricks, St. Penčyla, Marginiai, P. Švel-
nys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas.

Cicero, Ill. — K. P. Deveikis, P. Ramanaus-
kas, J. Pautienius.

Cleveland, Ohio — Dirva, V. Ročiūnas.

P. Joga.

Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. An-
thony's Parish Library, M. Šimonis.

Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzi-
tas.

E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.

E. Chicago, Ind. — E. Vilutis.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Great Neck, L. I., N. Y. — A. Šalčius.

Hartford, Conn. — V. Nenortas, VI. P. eč-
kaitis.

Kenosha, Wisc. — P. Janušcnis.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Miami, Fla. — Kun. A. Tamosiūnas.

Newark, N. J. — K. Trečiokas.

New York, N. Y. — Tėvynė.

Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, J. Cicėnas,
Kun. L. Musteikis, V. Gaidelis.

Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas,
V. Karalius, L. Meyer.

Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.

Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.

Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

CANADOJE:

Toronto, Ont. — Atlantic Restaurant, A.
Bajorinas, A. Kuolas, Rūta Restaurant,
J. Smolskis, Tėviškes Žiburiai, Time
Cigar Store, V. Aušrotas, V. Verikaitis.
Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys,
S. Bakšys.

St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.

Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish Lib-
Winnipeg, Man. — S. Bujokas. / rary)

W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

Welland, Ont. — K. Žukauskas.

Vancouver, B. C. — E. Gumbel.

BELGIJOJE:

Louvain — Kun. J. Dėdinas.

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

Bradford — Kun. J. Kuzmickis.

Nottingham — K. Rozanskas.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zūmeris.

Canberra — V. Balsys.

N. Geelong — L. Bertašius.

St. Kilda — P. Bienkevičius, N. Butkūnas

Sydney — Kun. P. Butkus.

Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.

Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.

Williamstown — Kun. L. Vaseris.

Edwardstown, S. Australia — A. Kubilius.

Cabramatta — J. Skirka.

Brisbane — K. Stankūnas.

TASMANIJOJE:

Hobart — A. Munčelis.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

SYDNEJAUS KARDINOLAS NORMAN GILROY iškilmingose pamaldose St. Marys katedroje, minint Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 40 metų sukaktį Sydneyje, Australija. Kardinolas pasakė gražų sveikinimo žodį. Tos dienos atminimui tautiniais drabužiais apsirengusios lietuvaitės įteikė aukštajam svečiui įteikė A. Ničajaus padarytą liet. kryžių.

Su tuo kryžium šventėms dalyviams kardinolas suteikė apaštališkąjį palaiminimą. Greta kardinolo stovi kun. P. Butkus, ALB-nės ir kt. organizacijų vadovai ir dalis dalyvių
HIS EMINENCE NORMAN CARDINAL GILROY of Sydney, Australia, with a group of Lithuanian-American after a Solemn Mass on February 16, 1958.

AUKA IR PAREIGA

VYTAUTAS J. BIELIAUSKAS, Ph. D., Quinton, Virginia

Ar begalima klausti Vakarų kultūroje užaugusių žmogų — ar reikia savo artimą mylėti, ar ne? Nejaugi krikščioniškojo elemento būtų tiek maža Vakarų kultūroje, kad ir po dviejų tūkstančių metų šiandien mes būtume nesugebėję bent kiek parsisiimti krikščionybe? Sakytiau, kad patsai klausimas, ar reikia artimui padėti, turėtų mums skambėti humoristiškai. bet tikrumoje, deja, jis nėra toksai. Klausime „*Aukoti ar ne?*“ glūdi ne vien tik klausimas, bet kartu ir tam tikras nusivylimas. Kaipgi galėtume mes, Vakarų kultūros nešėjai, sakyti „*ne*“ į tokį klasimą? Kaip gi tie pabėgėliai, kurie per keletą metų patyrė globą labdarinių organizacijų, kaip Raud. Kryžius, BALF, NCWC, World Church Service, Caritas ir t.t., galėtų dabar sakyti, kad „*nei man kas davė, nei aš kam duosiu*“? Kas nors gi davė aukas toms organizacijoms, kas nors galvojo, kad tuo gal savo artimui (nors ir tolimam) padės, o ne ieškojo išsikabinėjimų, kaip savo krikščioniškos ir tautiškos pareigos *išvengti*. Tik savanaudis žmogus galėtų mėginti ieškoti tokių išsikabinėjimų.

Savanaudiškumas ir gobšumas yra vieni iš savotiškų emigrantų bruožų, kurie gal būt suprantami psichologiškai, bet nepateisinami morališkai. Savanaudiškumas yra sunaikinęs didžiausias emigrantų kolonijas ir jis be atodairos ėda ir mūsų bendruomenę. Gal būt, žmogus, gal ir laiko neturėdamas ar nesugebėdamas tiesiogiai pasidaryti kitų labui, vis dar jaučiasi prisidedęs prie bendro darbo bent savo pinigine ar materialine auka patalkininkaudamas. Tuo būdu aukojimas prisideda prie tautinės ir krikščioniškosios moralės palai-kymo. Aukoti — reiškia ko nors atsisakyti; gi ko nors atsisakyti — reiškia įžiūrėti prasmę tame, dėl ko auka yra daroma. Matyti prasmę aukoje — reiškia tikėti, pasitikėti ir neprarasti vilties.

Dėl to tautiniu atžvilgiu aukojimas ne tik padės įvairioms organizacijoms ir per jas pagalbos reikalingiems individams, bet taip pat padės ir aukotojui prisiminti, kas jis yra ir ko jis siekia. Šitoks prisiminimas yra naudingas ir reikalingas kiekvienam išeiviui, jei jis nenori nutautėti. *Iš nutautėjusio lietuvio, nors ir pinigingo, Lietuva tikrai daug pagalbos nesusilauks.* Be to, pagalbos reikalingų organizacijų ir individų yra užtenkamai ir dabar. Geriausias laikas tokiems

reikalams *visuomet yra dabartis*. Dickenso Skrudžas irgi galvojo kada nors kitiems padėti, bet tas galvojimas įgavo prasmę tik tada, kai jis pradėjo jį paversti darbu.

Kokios prisilaikytina gradacijos aukojant? Kiekviena organizacija, kuri dirba bona fide kultūrinį ir tautinį darbą yra verta paramos. Kas turi pirmiau ir daugiau gauti, priklausys nuo to, kaip aukotojas įvertins įvairių veiksmų reikšmę ir jų atliekamą darbą. Artimiausios organizacijos bus laimingesnės, nes jos gali lengviau prieiti prie aukotojo ir konkrečiai jį paraginti. Bet ir bendrųjų organizacijų nereiktų užmiršti. Jeigu visi, neraginami, bent po truputį prisidėtų, tokios organizacijos, kaip Kultūros Fondas, BALFas, VLIKas ir AL-Tas tikrai galėtų savo uždavinius vykdyti ir gerų rezultatų pasiekti.

Koks turėtų būti santykis tarp aukos ir aukotojo ekonominio pajėgumo? Teoretiškai — šis santykis turėtų būti proporcingas. Praktiškai — jis retai toks bus. *Aukoti turėtų tiek, kiek kiekvienas galime.* Turbūt, faktai parodys, kad dažnai tas, kurs mažiau išgali, duos daugiau, negu tas, kuris taupo kada nors „sugrižti“ nuosavu lėktuvu apžiūrėti išsilaisvinusios savo tėvynės...

Tiesa, be finansinės aukos, auka darbu ir laiku reiktų laikyti nemažiau vertingais įnašais. Iš veikėjų daugiau aukų nereiktų prašyti. Bet šitai yra tik idealas. Praktikoje gi tie, kurie daug darbo įdeda, tie ir pinigines aukas negaili.

Yra žmonių, kurie myli savo tėvynę, savo žmones, vertina savo kultūrą ir šitiems dalykams nieko negailės. Jų raginti nereikia. Yra *žmonių, kurie save temyli* ir kurie aukoja tik tada, kai nori pasirodyti prieš kitus ar turi perteklių. Yra ir tokių, kurie net ir savęs nemylė, o tik pinigą ir daiktus vertina. Turbūt, visokių reikalinga, bet *tautiškumą išlaikyti nei pinigų krovimu, nei patogumų ieškojimu, nei tuščiais išsikabinėjimais nesugebėsime.*

Visa mūsų tėvynė kenčia ir aukojasi kasdien. Be aukos jos nebūtų buvę, — be aukos jos ir nebus. *Bet ji yra ir bus net ir tada, jei visi emigrantai savo lizdą ir savo skolą tėvynei užmirštų. Lietuva mums yra tikrai daugiau reikalinga, negu mes jai.*

Čia yra vienas iš anketos „Aukoti ar ne?“ atsakymų; daugiau žiūr. 10 psl.

KARDINOLAS GIUSEPPE PIZZARDO sako pamokslą Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo pamaldose Romoje, Italijoje.

HIS EMINENCE GIUSEPPE CARDINAL PIZZARDO preaches a sermon at a Solemn High Mass commemorating the Lithuanian Independence Day in Rome, Italy.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIME ROMOJE kalbasi Vatikano Valstybės sekretoriato atstovas Msgr. Bafile, buv. Italijos ministeris Lietuvai baronas Di Giura, ambasadorius Sola, atstovavęs Italijos Užsienių Reikalų Ministeriją, ir vysk. V. Padolskis.

HIGH OFFICIALS of the Italian Government and Holy See at the commemoration act of Lithuanian Independence Day in Rome, Italy.

VASARIO 16-ta ROMOJE

Romos lietuvių surengtame Vasario 16-tos minėjime dalyvavo daug įžymių Italijos vyriausybės narių, politikų ir diplomatų. Be kard. Pizzardo, iš dvasiškių paminėtina ark. Gavlina, ark. Bucko, vysk. Padolskis, Msgr. Bafile, atstovavęs Vatikano valst. sekretoriatą ir eilę kitų aukštų dvasiškių.

Taip pat gauta daugelis sveikinimų, pradedant Italijos Resp. Prezidento telegrama ir baigiant žaliajo Internacionalo atstovo raštu.

Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 40 metų sukaktį plačiai paminėjo Italijos bei Vatikano radiofonai ir spauda. Anglų kalba išėinas dienr. Daily American įsidėjo min. S. Lozoraičio raštą J. T. sekretoriui; Il Giornale del Popolo išpausdino N. Mazalaitės legendą Nežinomas kareivis ir V. Mincevičiaus porą straipsnių apie Lietuvą.

GIEDAMAS LIETUVOS HIMNAS. Į minėjimą atsilankiusių aukštųjų svečių tarpe matyti (iš kairės): Italijos jaunimo pirm. Or. Enrico Vinci, Kinijos amb. Sie Cheon-Kang,

min. S. Lozoraitis (IV-tas), kard. Pizzardo, pačioje dešinėje vysk. Padolskis ir kt.

PARTICIPANTS at the Lithuanian Independence Day commemoration in Rome, Italy.

KUN. VINCAS MINCEVIČIUS, PLB Italijos Krašto pirminkas, su Kinijos Ambasadorium Sie Cheo-Kang Vasario 16-tos minėjime Romoje. Toliau matyti buvęs Italijos atstovas Lietuvai min. baronas Di Giura.

REV. V. MINCEVIČIUS, President of Lithuanian-Italian Community, with Ambassador of China Cheon-Kang.

FIZINIO AUKLĖJIMO IR SPORTO KOMITETAS su sporto apygardų vadovais. Iš kairės: A. Gustainis, A. Vakselis, dr. A. Nasvytis, FASK pirmininkas, R. Babickas, A. Bielskus ir P. Petrutis.

Foto R. A. Bliudnikas, Rochester, N. Y.
THE SUPREME COMMITTEE of Lithuanian-American Sports Organization.

JAUNIMUI – SPORTAS

LIETUVIŲ SPORTO VEIKLA ŠIAURĖS AMERIKOJE

Pasikalbėjimas su dr. Algirdu Nasvyčiu, FASK pirmininku

EDV. ŠULAITIS, Čicero, Illinois

Šiuo metu organizuoto lietuvių sporto junginio vadovybės priekyje Š. Amerikai stovi patyręs asmuo — dr. Algirdas Nasvytis, kuris jau daug metų praleido besidarbuodamas sporto organizacijos veikloje. Jis sportinę veiklą pradėjo 1928 m., kada buvo išrinktas į Liet. Lengvosios Atletikos centro komitetą. 1940 m. jis buvo pakviestas ir užėmė Lietuvos Atletikos Sąjungos pirmininko postą. Vokiečių okupacijos metu mes jį matome Kūno Kultūros Tarybos nariu ir Lietuvos Šachmatų Sąjungos pirmininku.

Atvykęs į J. A. V-bes, dr. Algirdas Nasvytis nuo 1953 m. ėjo FASK'o Vid. Vakarų apygardos vadovo pareigas, o 1956 m. buvo išrinktas FASKo pirmininku.

Dr. A. Nasvytis ne tik reiškėsi sporto organizacinėje veikloje, bet dalyvavo ir aktyviame sportavime — daugiausia lengv. atletikoje, stalo tenise ir šachmatuose. Ir dabar jis žaidžia stalo tenisą ir šachmatus ir pasiekia neblogų rezultatų.

Pažymėtina ir dr. A. Nasvyčio visuomeninė veikla — šiuo metu jis yra J. A. V. Liet. Bendruomenės Tarybos narys ir L. B. C. V. vice pirmininkas.

Norėdami supažindinti LD skaitytojus su organizuoto lietuvių sporto Š. Amerikoje junginio veikla, mes kreipėmės į dr. A. Nasvytį, prašydami atsakyti į šiuos klausimus:

Kas yra FASK, jo organizacinė struktūra ir pagrindiniai tikslai?

— FASK — Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas — yra šiaurės Amerikos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos centro valdyba.

Kaip iš vardo matyti, ši sąjunga apima J. A. V-bes ir Kanadą. Sąjungos tikslas yra organizuoti, propaguoti, reprezentuoti lietuvišką sportą bei rūpintis mūsų jaunimo sporto klase ir fiziniu auklėjimu.

Sąjunga organizaciškai padalinta į tris apygardas: Kanados su centru Toronte, Vidurinių Vakarų su apygardos buveine Detroite (ši apygarda apima Čicagą, Detroitą, Clevelandą ir kt. šios srities vietas)

ir Rytų apygardą su centru New Yorke, apimančią New Yorko, Pensilvanijos ir Naujosios Anglijos valstijas. Galvojama sudaryti naują apylinkę — Vakarų — su centru es-g nqaw nqurruqeq 'eselēduy so7 apygardose veikia 22 sporto klubai su netoli 1000 registruotų FASK'o sportininkų.

Ką galite pasakyti apie iki šiol nuveiktus FASK darbus?

— FASKas tikrai gali džiaugtis savo darbo vaisiais. Čia priklauso padėka tiems sporto veikėjams, kurie labai laiku suorganizavo J.A.V. ir Kanados lietuvių sportininkus ir nustatė organizacijai veiklos gaires.

Kasmet yra pravedamos vasaros ir žiemos sporto šakų varžybos, išaiškinami meisteriai. Tos žaidynės virto tikromis jaunimo šventėmis, į kurias suvažiuoja šimtai dalyvių, žiūrovų ir svečių.

Kokie yra FASKo ateities užsimojimai?

— Žinoma, ateities užsimojimai yra pažanga. Populiarindamas ir skatindamas sporto veiklą, FASK siekia dviejų tikslų: Kūno kultūros bei sporto idėjos išplatavimo mūsų jaunuomenės tarpe ir sporto veiklos organizavimo lietuviškuose rėmuose. Ne visi dar įsisąmoninome paprastą tiesą, kad jaunimo lietuviškumas daugiau išlaikomas teikiant, ko jis siekia lietuviškoje aplinkoje ir daug mažiau pamokslais, pamokymais bei raginimais.

FASK tikisi didelės pagalbos savo darbe iš neseniai pasirodžiusio sporto laikraščio "Sporto žinių"

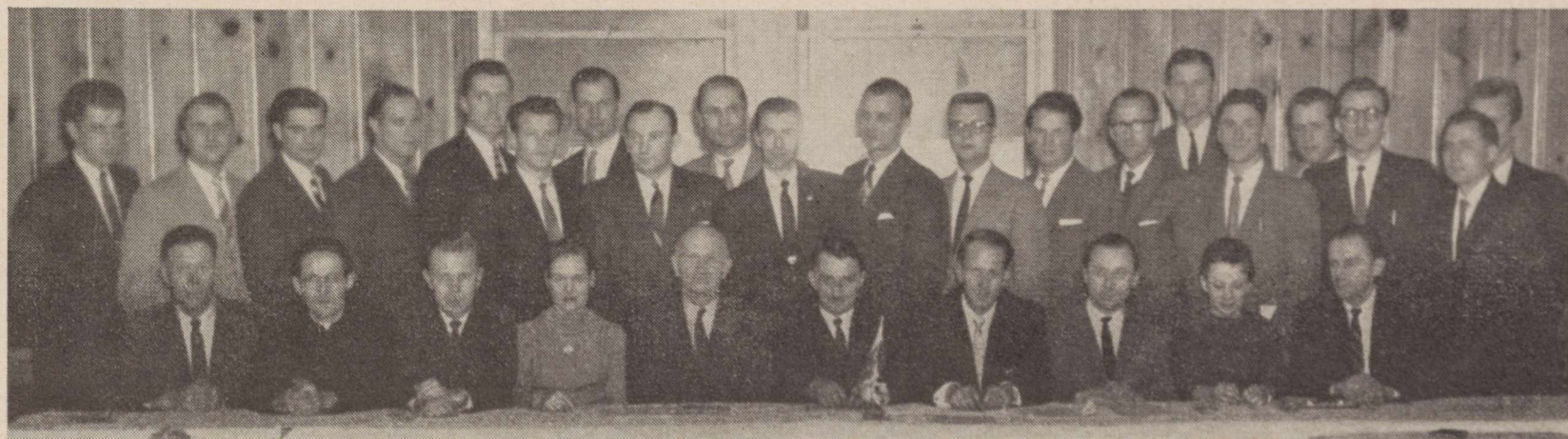
Kokio pritarimo susilaukiate iš mūsų jaunimo bei visuomenės?

— Be jaunimo ir mūsų visuomenės pritarimo mūsų darbas nebūtų sėkmingas. Be išimties visos mūsų bendrinės ir kitos organizacijos sporto veiklai pritaria ir ją remia, nors kitos J.A.V. ir Kanados tautinės grupės, galbūt, daugiau teikia reikšmės sportiniam judėjimui, kaip kad mes darome. Čia ypatingai reikia paminėti latvius. Latvių organizacijos natūraliai žymiai daugiau remia savo sporto judėjimą. Tą ypač ryškiai teko pastebėti įkūrus Pabaltiečių sporto sąjungą (FASK iniciatyva) ir 1957 metais pradėjus pabaltiečių sporto varžybas.

Neseniai prarastas sportininkų suvažiavimas Rechesteryje, — ką Jūs galite pasakyti apie jo darbus?

— Rochesterio suvažiavime ryškiai atsispindėjo mūsų sporto organizacijos gyvumas ir veikla. Suvažiavimas buvo gausus ir jame dalyvavo beveik visi aktyvieji sporto veikėjai.

ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTO KLUBŲ atstovų ir sporto darbuotojų suvažiavimo, įvykusio Rechesteryje, dalyviai.
PARTICIPANTS at one of the Lithuanian-American sports conferences, Rochester, N.Y.

Dr. A. Nasvytis, Cleveland, Ohio, FASKo pirmininkas. Žiūr. pasikalbėjimą šiame psl.

Dr. A. Nasvytis, Cleveland, Ohio, President of the Supreme Committee of Lithuanian-American Sports Organization.

Suvažiavime aptarti visi svarbiausi šių dienų sporto veiklos klausimai; priimtas naujas šiaurės Amerikos Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos statutas, kuris, be abejo, bus pagrindinis veiksnys ateities sporto veiklos stiprinimui ir gyvimui.

Ką Jūs manote būtų reikalinga daryti, norint lietuvių sporto veiklą dar labiau išplėsti?

— Sporto veiklos išplėtimas ne tikrai reikalingas, bet ir būtinas. Eilėje stambių lietuvių kolonijų, pav., Chicagoje, organizuoto sportuojančio lietuviško jaunimo nuosimtis labai mažas. Didžiausia kliūtis — stoka patyrusių sporto veikėjų, kurie norėtų dirbti sporto organizacijose. Todėl aš šia proga pasinaudodamas kviečiu visus buvusius sportininkus ir sporto veikėjus grįžti į sportinę veiklą.

Jūsų linkėjimai sportininkams ir sporto bičiuliams?

— Linkiu sportininkams gražių pasiekimų ir tikrai malonaus laiko praleidimo bei gražių prisiminimų rungtyniaujant savo lietuviškos jaunuomenės tarpe. Sporto bičiuliams ir veikėjams linkiu labiau domėtis sportine veikla ir daugiau lankyti mūsų sportinius rengimus.

NATURALI FILMAVIMO SCENOS NUOTRAUKA iš Warner Bros. serijinio televizijos filmo "Maverick", kur Rūta Lee-Kilmonytė turėjo pagrindinę rolę. Jos partneris James Garnen. A SCENE is being made of one of the series of "Maverick" film where Miss Ruta Lee-Kilmonis, Lithuanian-American movie and TV actress had a leading part. See pictures on this and the following page and read the article about Miss Rūta Lee-Kilmonis on this page.

RUTA LEE-KILMONYTE GYVENIME IR FILMUOSE

ALGIRDAS GUSTAITIS, Los Angeles, California

Naujai atvykę į Los Angeles, Calif., visų pirma nori aplankyti garsiąsias Hollywoodo filmų studijas ir pasižiūrėti kaip gyvena Hollywoodo filmų žvaigždės.

Turistams į tą pasaulio filmų centrą pakliūti nelengva, o dažniausiai ir neįmanoma. Praeivių ir žingeidulių į studijas neįsileidžia. Tačiau bevažiudami turtingu Beverly Hills rajonu, matysite žmones pardavinėjančius žemėlapius, planus su filmų žvaigždžių namų adresais. Kiek paklaidžioję atrasite čia vienos, čia kitos įžymybės vilas, aptvertas aukštomis tvoromis, tarp medžių bestūksančias ir prie vartų užrašus: "Atsargiai! Nelieskite! Stipri elektros srovė!" Taip ir panašiai filmų įžymybės saugosi nuo iš viso pasaulio besilankančių turistų saulėje Kalifornijoje...

Kaip gyvena Rūta Kilmonytė

Ji su tėvais, Juozu ir Marija Kilmoniais gyvena turtuolių rajone, puikioje viloje, kurią prieš gerą dešimtį metų įsigijo Kilmoniai, atsilę į čia iš Kanados, iš Montrealio.

Balti, gražios architektūros, tvirti ir ištaigingi rūmai, kaip pilaitė, stovi nuošaliau nuo vingiuoto kelio

RŪTA LEE-KILMONYTĖ vienoje iš spaudos konferencijų; iš kairės dešinė: Lilian Vilimaitė, M. Vilimienė (abi Rūtos giminaitės), ponja Guss, Jacques Laroche — "La Presse" laikraščio atstovas, Rūta, Sydney Johnson — "Montreal Star" dienraščio atstovas, Pat Pearce — "Herald" likr. atstovas, Du Hamel — "Verdun Messenger" atstovas. Stovi II-jei eilėje: "Star" laikr. atstovas Barons ir MGM filmų b-vės atstovai — Edward Alepin ir Bill Guss. MISS RŪTA LEE-KILMONIS, Lith.-American movie and TV actress, holds a press conference in Montreal, Canada.

aukštumoje. Užvažiavę atsidursite žalią veją saugančios masyvinės tvoros ir laiptų su didele pašto dėžute dešinėje. Jais gerokai palipę prieisite sunkias masyvines duris, jungiančias dekoratyvinę sieną. Už jų atsirasite ispaniško stiliaus kiemelyje su gėlėmis, vazonais, medeliais. Už jo dar vienerios durys, stipriomis vario grotomis ir puošmenomis. O už jų — lietuviškosios Kilmonių šeimos rezidencija.

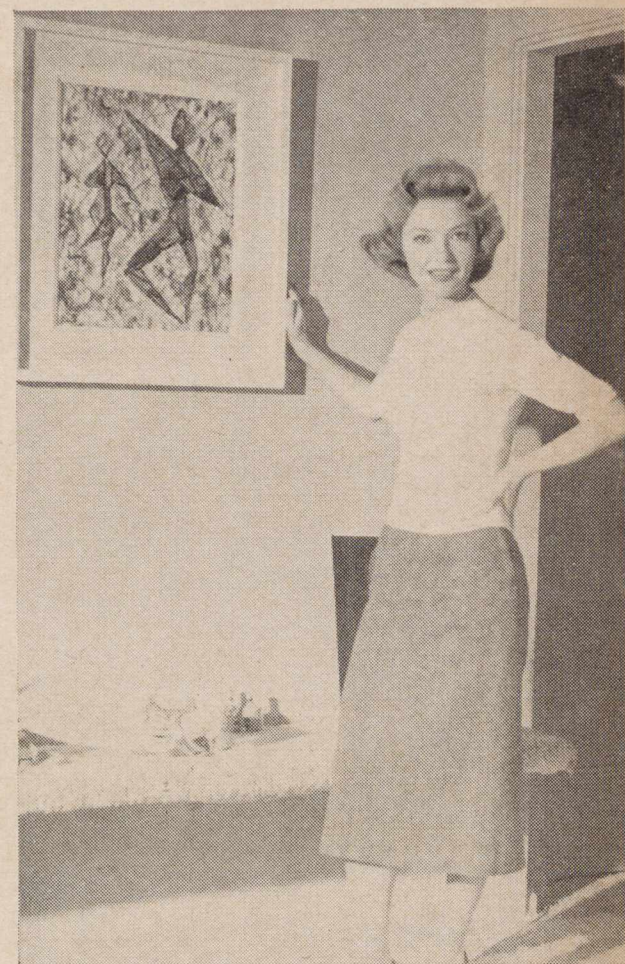
Prienangyje Juozo Kilmonio didelė įrėminta kareivio nuotrauka, jam tarnaujant 2-me D. K. Birutės ulonų pulke Alytuje. Prie jos kabo jau gerokai nublukusi lietuviška trišpalvė. Gražus sentimentas!

Einame į saloną. Didžiulis, erdvus, platūs, aukšti langai, sunkios užuolaidos, žemi marmuro staliukai, ilgos sofos, didžiuliai minkštasuoliai, metriniai Rūtos iškarpi albumai, aukštos lempos, skoningi sienų puošmenys, židiny. Kilimu jūs einate, lyg gerai sužėlusia, stora, minkšta veja. Čia jums būtinai "prisistatys" mažutis, papuręs, apykudlis, linksmas, žvalus šunytis, vardu Jo-jo. Jis visą laiką maišysis po kojų, o jeigu ant jo neužlipsite ir jei jam, priedo, patiksite, jisai atsisės netoliese, gal prisiglaus ar, įsitikinęs jūsų simpatišku, tyliai užlipęs susirangys jums ant kelių, patogiai įsitaisęs kukliai žvalgysis, ar šeiminkai nesubars jo už toki drąsų elgesį...

Bet, aišku, jūs domitės, kaip gyvena Rūta? Jos kambariai antrame pilaitės aukšte. Eime. Štai jau esame dideliame, erdviam kambary, kurio sienos išpuoštos nuotraukomis ir moderniais paveikslais. Kas dailininkas? Tai jos pačios laisvu laiku "sumesti" dažai. Kaip seni žmonės sako: "Dievas davė ir drėbtelėjo" Ji turi aiškių dailininkės gabumų. Čia pat ir paletė. Pora paveikslų nebaigtų. Kai baigs, jūs jų pas Rūtą gal ir nebepamatysite — ji savo paveikslų nekrauna ir nesaugo — pabaigusi savo draugams padovanoja.

Prie židinio guli leopardas; jis nebepiktas, tai tik jo kailis, neišsigąskite. Ant staliuko prie lovos lietuviškais ornamentais išdrožinėtas kryželis. Ant reikmenų stalo iš pernai metais vykusio Clevelande koncerto nuotrauka, "Ažuolų" dedikacija. Bibliotekėlė. Gausi filminėmis temomis knygų. Netoliese nauja spauda — žurnalai, laikraščiai pilni Rūtos nuotraukų, ypač paskutiniuoju metu, kai ji lankė lietuviškas kolonijas.

Dekoratyviniame kambaryje sienos į lauko pusę stiklinės. Puikus

Rūta Kilmonytė prie vieno iš savo pieštų paveikslų. Foto P. Gasparonis

Miss Rūta at one of her paintings in her residence, Hollywood, Calif.

reginys į didmiestį. Baltu kilimu jūs brenate per kambarį, kaip per sniegą. Tyliai grojantis Hi-Fi klasišką ar pusiau klasišką muziką viskam teikia šiltą, ramią nuotaiką. Kiek jūsų? Dešimt? Sėskite visi ant apvalios tumbos, tilpsite. Jū-

Rūta Lee-Kilmonytė su Tyrone Power filme "Witness for the Prosecution".

Miss Rūta Lee-Kilmonis with Tyrone Power in the movie "Witness for the Prosecution".

RŪTA LEE-KILMONYTĖ pasirašo pasižadėjimą, kad niekam nesakys filmo "Witness for the Prosecution" pabaigos. Pasak pasižadėjimo turinio, kiekvienas galys filmo pabaigą sužinoti, atėjęs filmo pasižiūrėti į kino teatrą.

MISS RŪTA LEE-KILMONIS signs a pledge that she will tell no one — but no one the surprise ending of the movie "Witness for the Prosecution".

sų akis patrauks vėl knygos, su nebaigtu paveikslu statyvas. Radijas. Televizijos aparatas. Jų namuose bent trys — kiekvienam po vieną.

Šiltomis dienomis jūs mielai pasipūskintumėte maudymosi baseine, įrengtame kieme, tarp uolų. Po-

Rūta Lee-Kilmonytė ir filmo "Witness for the Prosecution" režis. **Billy Wilder**.

Miss Rūta Lee-Kilmonis and Billy Wilder, Director of the "Witness for the Prosecution".

nai Kilmoniai visad turi svečių, vasaros karščiuose besispiečiančių prie baseino, aikštelėse aplink jį ar saulės nepasiekiamoje verandoje, kur šeimininkai pavaišins "page-rinta lietuviška gira", nuo kurios po pirmo stiklo smagiai nusiteiksi... kad ir labiausiai santūrus norėtu-me būti.

Koks būtų kiemas be ugniavietės, kur paprastai amerikiečiai kepa "karštus šuniukus" ar steiką. Laikydami lietuviško medžiotojų papročio šio kiemo ugniavietėje jūs galėtumėte pasikepti visą stirną ar tuziną zuikių. Bet kur jie? Geriau eikime pasivaikščioti po sodą-par-ką. Aplankysime bičių avilius, gal rasime čia pat augančių braškių,

nusiskinsime persiką, obuolį ar kriaušę. Tokiame miške jūs daitės rudmėsių ar umedžių. Dairykitės. O mes štai apžiūrime vištų ūkėlį. Namuose ant sienos kabojo gražus rudas ilgauodegės lapės kailis; ją greičiausia bus nudėjęs pats Juozas Kilmonis, besaugodamas savo kanapėtąsias. Sakote, medžiotojų pasaka? Tegul bus ir taip. Bet laputė ne už gerus darbus čia atgailoja...

Bet grįžtame pas Rūtą.

Rūta Lee-Kilmonytė ir jos filmų pasaulis

Toji mergaitė yra tokia maloni ir draugiška, kad aš ją sutikęs visad pavadinu Rūtele ir, žiūrau, ji neužsigauna. Ji tik šypsosi, pavingina savo kaip Baltijos bangose plautas linines garbanas ir nepiktai pažiūri tiesiai į akis.

Kuris yra idealusis merginos (ar moters) ar pagaliau apskritai žmo-

RŪTA LEE-KILMONYTĖ (viršuj, kairėj), Hollywood, Calif. filme "Seven Brides for Seven Brothers".

MISS RŪTA LEE-KILMONIS (top, left) in the movie "Seven Brides for Seven Brothers".

gaus amžius? 18, 20, 30, ar 60? Tikriausia tas, kuriame žmogus yra kalbamuojų metu. Ir mūsų Rūta, manau, nusijuoktų, jei kas ją laikytų nepabaigiamai devyniolikine. To-

kia ji ir atrodo, nors neperseniai per 20-tį persirito.

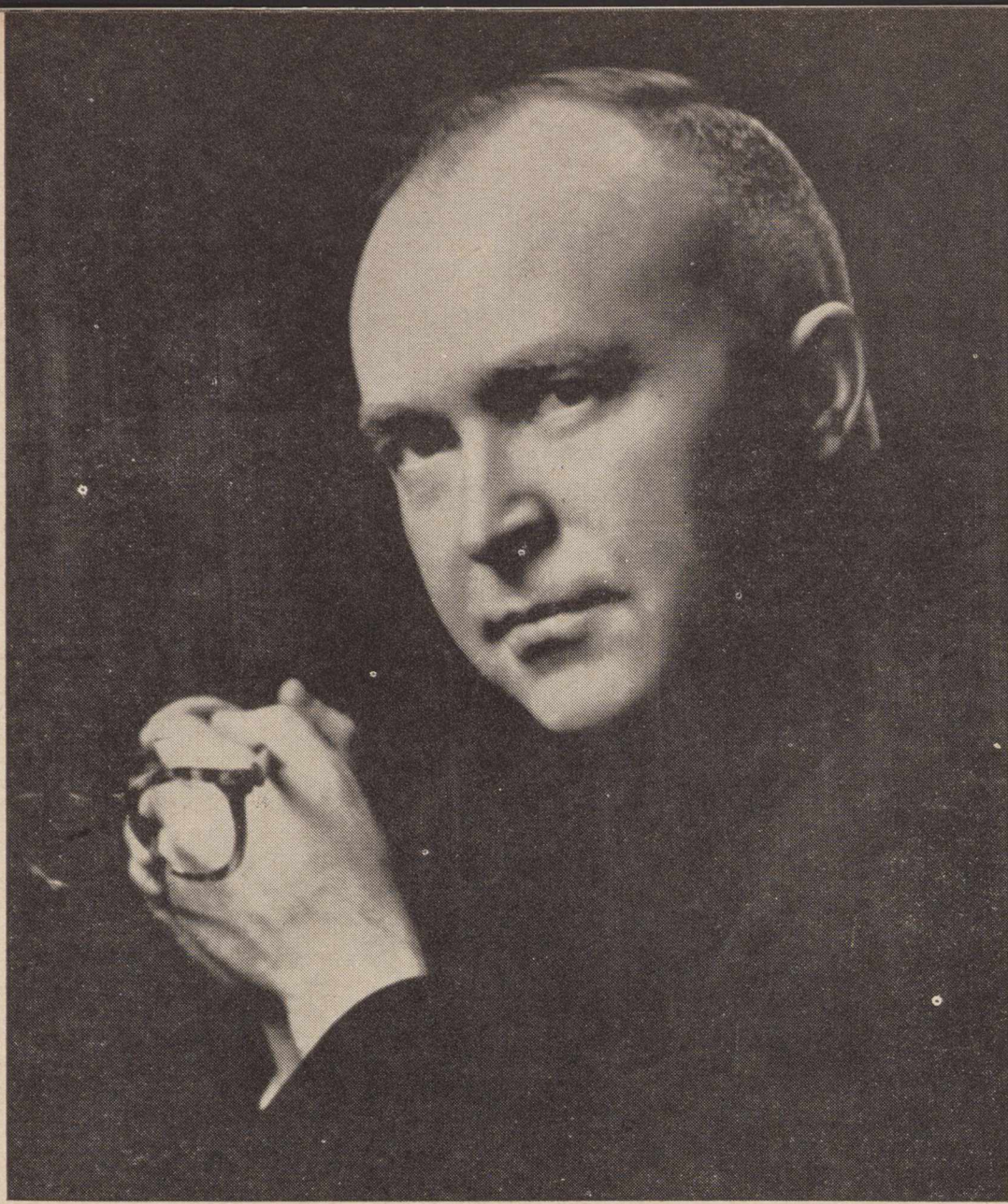
Gimė Rūta Kanadoje, Montrealy. Su tėvais į JAV atvyko 1948 m. ir apsistojo Los Angelese. Baigusi

RŪTA KILMONYTĖ su savo mama M. Kilmoniene ir šio reportažo autorium Alg. Gustaičiu prie savo rezidencijos Hollywoode, Kalifornijoje.

MISS RŪTA LEE-KILMONIS, Hollywood, Calif., with her mother and Alg. Gustaitis, author of the article about Rūta on pp 6,7,10 and 11.

Foto P. Gasparonis

RAŠYTOJAS STASIUS BŪDAVAS, Miami, Fla.

STASIUS BŪDAVAS, author and novelist, Miami, Florida.

Stasius Būdas, kuris kovo mėn. atšventė 50 m. amžiaus sukaktį, garbingai tęsia mūsų didžiųjų kunigų kūrėjų tradiciją. Kilimo papilietis, vidurinę mokyklą lankęs Šiauliuose, baigęs Kauno Kun. Seminariją ir literatūrą studijavęs V. D. universitete, Stasius Būdas yra keliolikos beletristikos knygų autorius, veiklus kultūrininkas, vienas žymiųjų Nepr. Lietuvoj išaugusių rašytojų, prozoje vienas pirmųjų katalikų pasukęs modernaus stiliaus keliu. Nors vėlesniuose raštuose akstravagancijų atsisakoma, tačiau stilius ekspresija, pasakojimo lengvumas, peizažo modernus bruožas, personažų charakteristikos lakus mostas ir toliau lieka būdinga Būdavo raštų ypatybė. Ypač pažymėtina jo veiklų turinio pozityvumas ir idealistinė minties kryptis. Visos Būdavo veiklų, kaip Mokytojas Banaitis, Loreta, Sala, Uždraustas stebuklas ir kt. laidos buvo bemažant išpirtos ir ėjo iš rankų į rankas. Anglų kalba išleistas romanas, Forbidden Miracle, irgi sulaukė gero skaitytojų ir spaudos įvertinimo. Šiuo metu autorius yra parengęs spaudai naują anglų k. romaną "The Fog on Highway" (ž. ištrauką šio nr. 22 psl.). Čia dedamas fragmentas yra iš baigiamo spausdinti romano "Rūsti siena", kurią išleidžia "Aušros" leidykla.

KĖLONĖ Į PRŪSUS

STASIUS BŪDAVAS, Miami, Fla.

Pasiekęs beržyną, Rapolas sulėtino žingsnį ir atsigavo. Dabar jis pasuko jau tiesiai į šiaurę. Užbėgo į miestelį, ten išklauskė mišių ir tuoj pat mynė į antrąją parapijos pusę, kur gyveno senieji šukiai ir jo draugas Jurgis Bertašius.

Ten atsirado gerokai po pietų.

—Ale tai anksti pas mus išdygai, — pasitiko jį kieme pats senis, — vakar su Jurgiuku permislijom ir pasibūgščiojom. Kad tik vėl nebūtų tas Rimkus tave sumaišęs, kaip tą ketvergo vakarą.

—Mažne taip ir atsitiko, dėde, — smagiai aiškino Rapolas, — ale šiaip taip išsipinklioju, bėgau iš trobos kaip užsidegęs.

—Gerai padarei, Rapoluik, — kalbėjo šukys, — galėsi dar kokią minutikę kojas pas mus palankstyti. Leisimės į didelį kelią. Tai nestovėkim, einam į vidų, Jurgis ten jau laukia.

Virtuvėj bernas švitinosi ilguosius batus.

—Sveiks, Rapolai, matai, aš į Prūsus jau taisaus, — pasakė Jurgis.

—Aš jau seniai pasitaisęs, — tvirtai atsakė Rapolas.

—Ale klausyk, vyriukai, aš mis-

liju, kad ilgai nebešturmuliuokim, įsiterpė šukys, — saulelė jau prie pat žemės krašto. Už valandikės ir temti pradės. Palauk, Rapoluik, o gal nevalgęs esi? Ką nors perkrimsim.

—Ne, ne, dėde, prisivalgiau namuose, galim nebegaisti.

—Tai gerai, einam ir taip sau dėl visko bobom dar pasirodykim. Girgsinasi jos ten kaip žasys. Nugi Adventų suplaukė giedoti. Ale tik veizėkit, kad neprasižiotumėt, ko nereikia. Nesakykim, kad toli išeinam. Bijau, kad nesuprastų. O jei-gu užsimanytų ko klausti, tai atpilkim trumpai, aiškiai: einam pas pažįstamus, ir viskas...

Vyrai greit susitvarkė ir nuėjo į didžiąją trobą. Moterų ten buvo tiršta kaip miglos. Viena tuoj pasigavo Jurgį ir įsikibo į rankovę:

—Tai kaip, Jurgeli, ar širdis jau nusistovėjo?

Nusistovėjo, teta, viskas gerai, — traukėsi jis į šalį, nesileisdamas į kalbas.

—Ale tai Pono Dievo pražvelgimas, tai praveizėjimas, — vis kabinosi ta pati moteris, — nei tėvuko, nei motinikės, anei seserikės. Tai nelabieji tie maskoliai, pasigavo ir

išsivežė. O kaip dabar gyvensi?

—Nieko teta, nepražūsiu, — krastėsi Jurgis moters.

—Palauk, dar nebėk, — nenorėjo senė jo paleisti, — o sakyk, kur juos išvežė? Gal į Siberiją? Ar jau apturėjai kokią žinią?

—Nežinau, teta, nieko nežinau. Nepražūs gyvas žmogus, — Jurgis jau pykuliavo.

—Teisybę šneki, Jurgeli, nepames Apveizda iš savo akių. Paukštį, gyvulį gano, tai ir žmogų sergės.

—Vyriukai, klausyk, nebesitrinkim po trobą, — tvirtai įsiterpė šukys, — ten jau žmonės mūsų laukia.

—O kur gi taip išbėgat? — prisikabino jau kita moteris.

—O čia pat, netoli, už lauko krašto, — greit atsakė šukys, — turim tokį suėjimą, norim su vyrais dėl miško pasišnekėti. Jurgi, Rapoluik, nebegaishkim.

Vyrai tuoj išnėjo į kiemą. Ten jau gulėjo šaltas vakaras, su baltu laukų dugnu po kojomis.

Iš karto pasuko jie į vieškelį ir čia žingsniavo ramiai, neskubėdami. Sodybose buvo jau išsibėrę Advento žiburėliai. Čia vienur, čia kitur nuskalenduodavo rogių varpelis, čia vėl sukiauskėdavo koks aptingęs šunsnukis. O po to ir vėl tyla užsitraukdavo.

Vyrai buvo nusitvėrę po stambia lazda. Jų kojos mynė tvirtai, o širdys plakė smagiai ir drąsiai.

Trobų žiburiai palengva slinko už jų nugaros. Jis vis tolinosi, retėjo ir nyko. Ir kai laukuose nebeliko jau nė vieno spinksulio, šukys pasakė:

—Sustokim valandikę, — ir jis tuoj ėmė žvalgytis, — pagal mano mįslę, aname daikte jau ir siena turėtų būti, — rodė senis į vakarų pusę, — pasukim kokią gabaliuką iš kelio. Ir tik nepaleiskim iš akių anos vietos. Paveizėkit, ten yra krūmiukai. Tokiose vietose maskoliai kartais tupi. Ale eikim, nebestovėkim.

Dabar paliko jie vieškelį, peršoko griovį ir ėjo be tako. Čia pat buvo jau ir skynimai. Vyrų batai nuolat kabinėjosi už šaknų ir kelmų. Žengė jie per kupstus ir mynė kemsynus, kurie buvo dar nespėję sukie-tėti. O kartais jie užeidavo tokias minkštas vietas, jog supdavosi tartum ant kokių patalų.

—Klausyk, Rapoluik, — pašnibzdėjo atsigrįžęs senis, — tu esi žemesnis už mudu, — susitrauk dar į kuprą ir paslink ligi ano karklyno, — parodė, — ale tik atsargiai. Įlisk į vidų ir gerai pasisukinėk. Gal ten kur nors maskolius vaikščioja. Taip pat ir ant sniego akį užmesk, ar nepamatysi kur pėdų. Ir tik nebijok.

—Ale jau, dėde, yra čia man ko baugintis. Einu tuoj ir pasižvalgau, — atsakė Rapolas.

—Gerai, Rapoluik, tu man patinki, nesi toks sukiužęs kaip kiti vaikai, — pagyrė šukys, — tai gali jau eiti.

Senis su Jurgiu pasiliko, o Rapolas žingsniavo pirmyn. Ėjo jis iš lėto, vis sustodamas ir pasidairydamas.

Ir klausėsi visi trys. Aplinkui tokia didelė tyla, tartum kas balsą pasauliui būtų atėmęs. Tik pačiame laukų gale, toli, toli, kur žemė su dangum susitinka, raibuliavo kažkokie tiršti žiburiai ir ten pasigirdavo čia vienas, čia kitas šniokstelėjimas.

Rapolas išdygo karklyne ir atsargiai išsitiesė. Staipėsi jis ten kurį laiką, o paskui giliai vidun įbrido. Dabar jis kelius kartus perbėgo akimis lauką, dar pasisukinėjo ir tada pamojo vyrams.

—Einam, Jurgiuk, jis jau pas sa-

ve šaukia, — patraukė šukys jaunąjį už rankovės, ir abu vyrai tuoj dėjo savo plačias kojas į smulkias Rapolo pėdas sniege.

Jau visi trys buvo karklyne. Čia kiek palaukė ir iš lėto pasijudino, vis dar atsigrįždami ir pasižiūrėdami. Netrukus jie prislinko didoką kupstą, kur sūbavo du berželiai. Pasilipo kiek galint augščiau ir susmeigė akis į vakarus. Nieko ten nebuvo girdėti bei matyti. Tik berželiai tyliai šniokštė, vis pasvirdami į vieną šoną.

—Ar nebijai, Rapoluik, — kuktelėjo šukys.

—Anė lašo baimės neturiu, dėde, — atsakė tas.

—O kaip tu, Jurgiuk? — pasisuko senis į antrąją pusę.

—Dar kažko, dėde, užsimanei klausti, — atmetė Jurgis.

—Tai gerai, vyriukai, ir nebe-trypkim ant šito kelmo. Maukim dabar į aną pusę. Čia pat kur nors ir siena turi būti.

Vyrai pasijudino kaip vienas ir ėjo nepraverdami burnos. Greit nebeliko nei krūmų, nei kupstų.

—Žiemą baisiai sunku nurokuoti, — prašnibzdėjo vėl senis, — ale at-rodo, kad nereiktų bijoti. Per Adventus maskoliai labiau pamiškiuos trainiojasi... Aš misliju, kad gerai einam. Ttai smarkiau paspauskim, vyriukai.

Ir šukys pirmas metėsi į priekį, užbėgdamas jauniesiems už akių. Jurgis nepasidavė ir tuoj kabinosi paskui senį. Tik Rapolas buvo kiek atitrūkęs. Bet greit ir jis pradėjo šuoliuoti iš visos stiprybės.

Vienoj vietoj senasis staiga stabtelėjo, tartum būtų sušalęs ir prie žemės priaugęs. Žiūrėjo jis įsitempęs į aną pusę. Ir tik gerai palaukęs atsigrįžo ir pamojo jauniesiems. Visi trys suslinko į vieną gniuzulą.

—Rodos, kad viskas gerai, — šnibzdėjo šukys, — tik veizėkit, nepameskit lazdų. Jeigu jau kokia nelaboji valanda, tai kad trenksim maskoliui per galvą!..

—Ir dar ką pasakysiu, ale tik gerai klausyk. Dabar aš vėl pirmas eisiu, o judu šliaužkit paskui mano kojas ir lipkit į tas pačias pėdas. O burnas laikyk kaip užrištas. Gerai, galim jau eiti.

Ir senis dėjo tvirtą žingsnį. Bet paėjęs gabalą jis vėl įsmigo vietoj ir atsigrįžo. Norėjo kažką sakyti, bet tiktai krestelėjo ranka ir vėl žengė burnos nepraverdamas.

Jaunieji rūpestingai lipo į šukio pėdas. O tas jau tankino žingsnius. Pagaliau jis vikriai apsigrižo, trumpai mostelėjo vyrams ir ėmė bėgti. Paskui jį kabinosi ir Jurgis su Rapolu. Bėgo jie ilgai ir smagiai. Jaunuosius net malonus siutulas pagavo. Jie jau nebežiūrėjo senio pėdų, tuoj aplenkė jį ir metėsi už akių. Šukys jau nieko nebesakė, tik dar labiau skubino ir šniokštė.

Vyrai vis spaudė ir spaudė pirmyn, kartais išmesdami trumpą žodelį ir vėl nutildami. Greit jie įpuolė į kažkokius arimus, padengtus plonu sniegu. Čia ėmė griuvinėti, ir senis tuoj sulėtino žingsnį. Bet jaunieji nepasidavė, spaudė pirmyn iš visų jėgų, toli palikdami šukį. O tas buvo jau sustojęs ir šaukė iš tolo:

—Užteks, jau užteks! — ir jis atsisėdo ant sušalusios žemės gabalo.

Tačiau anuodu leidosi pirmyn tartum apkurtę.

—Sustokit, kur taip bėgat? Ar į uodegą kas įgnybė? — šaukė anasis uždusęs.

Tik dabar Jurgis su Rapolu apsigrižo ir lėtai žingsniais nuėjo pas šukį. O tas buvo jau nusitraukęs kepurę ir šluostėsi prakaitą. / 10 p.

P E T R A S K A R U Ž A

1906 — 1933 — 1958

BE TĖVIŠKĖS

*Klystam, klystam tarytum balandžiai
Vis tolyn į nežinią, tolyn, —
Kol pateksim margai žemės kandžiai,
Kol į dulkes mus dienos sutrins.*

*Pakeleiviai išvyti, be tėviškės,
Kaip našlaičiai už durų nakčia.
Išklajojom miestus mes ir kaimus
Ir raudojom nekartą slapčia.*

*Akmuo buvo duona, o ašaros — vynos,
Kuriais sielą ir kūną patamsėmis sotinom,
Kuriais dalią varganą svaiginom
Ir šaukēm mirties, kaip naujagimis motinos.*

*Dabar, kada prie žemės lenkia metai,
Lyg elgetos sudėsime lazdas prie vartų,
Kad jovarais pražistų amžius išgyventas,
Kad nežinia už valandas anas nebartų...*

A R T O J A S

*Nuo aušros lig temstančių vakaro godų
Per kalną su juodbėriais traukia artojas
Ir raštais išmargina lauką vienodą
Vagų gyvatynai kreivai susikloję.*

*Per kaktą lašai sūraus prakaito krinta,
Delnai nuo darbelių pūslėti, sutinę.
Bet dainą užtraukia — ir veidas nušvinta,
Laisvai subanguoja artojo krūtinė.*

*Pribarstęs į dirvą gintarų auksinių
Su ryto maldomis prašys juos pašvęsti —
Kad svariosios varpos užplauktų šalinę
Ir žydintį džiaugsmą artojui atneštų.*

IŠ CIKLO "APIE DAIKTUS IR ŽMONES"

*Metropolų ten ponai apie krizį
Susėdę pakalba, atminę balių vakarykštį.
O kaime kiekvienam pastato kryžių
Atėjęs antstolis kaip Dievo rykštė.*

*Dar vakar nušlavė savānorį Klaipėdos,
Šiandien kaimynas karvę palydėjo.
Ir klykė moterys — gyvenimą suėdė,
Paleido ubagais, paleido vėjais.*

*Kai ten Kaune kokia nors Niemčinova
Padaro trisdešimt ir vieną piruetą —
Naujakuriui parduoda paskutinę lovą
Ir išmeta kaip daiktą sudėvėtą.*

APIE PONIOS ŠUNĮ

<i>Ponia turėjo šunį mažą.</i>	<i>Šunelis vaišinos prie stalo</i>
<i>Mažą šunį Liuliu.</i>	<i>Tarp gerbiamų svečių.</i>
<i>Kasdien šukavo jį ir prausė</i>	<i>Jam lenkės ponai, glostė damos..</i>
<i>Eau de Cologne gėlių.</i>	<i>Ir kalbino čiu-čiu.</i>

*Veltui kas vakars senas vyras
Šnabždėjo vis — myliu.
Ponia į savo buduarą
Imdavo tik Liuliu.*

POETAS PETRAS KARUŽA, gimęs 1906 m. Škotijoje, miręs 1933 m. Kaune.
POET PETRAS KARUŽA, 1906 — 1933.

Kovo 15 sueina 25 metai nuo poeto Petro Karužos mirties. Jo pomirtinis ir drauge vienintelis poezijos rinkinys "Giesmės apie daiktus ir žmones" išleistas jau po autoriaus mirties (su mokslo draugo M. Jurkyno parašyta biografija ir Bern. Brazdžionio paginos žodžiu apie K. poeziją).

P. Karuža, baigęs Vilkaviškio, gausiai išleidusių poetų ir rašytojų, gimnaziją, V. D. universitete studijavo lituanistiką ir prancūzų literatūrą; dirbo "Ryto" redakcijoje, Vidaus Reik. Min-joj filmų cenzorium. Rašyti pradėjo 1922 m., rašė eilėmis, proza, literatūros meno temomis. Buvo nepaprastai daug apsiskaitęs, ypač prancūzų literatūrą. Buvo veiklus organizatorius, gilus ir rimtas žurnalistas.

Poezijoje K. pasireiškė kaip vienas pirmųjų katalikų poetų novatorių. Jis daug prisidėjo prie kat. poezijos išjudinimo iš stagnacijos. Jo poezijos forma laisva, laužanti senų tradicijų rėmus; jo poezijos turinys pilnas skaudžios realybės kritikos, kartaus pesimizmo, klaikaus nerimo, bet skelbiąs ne dekadansą, o kovą, viltį ir prisikėlimą.

Šiandieną, po kelių dešimtų visokių negandų metų, K. poezija nėra visa pasenusi. Tai patvirtina komp. Jakubėno pasirinkimas duoti muziką K. žodžiams "Žemė kryžių ir smūtkelių, kurie nūn skamba kaip gilus patriotinis tėvynės meilės, laisvės ir atgimimo šauksmas.

L I E T U V A I

*Lietuva, žeme kryžių ir smūtkelių,
Šalie artojų su baltais trinityčiais!
Kodėl parymai prie dulkėto kelio,
Lygu juodalksnis samanotos gryčios?..*

*Ko susidūmėjai lyg laukų mergina
Radusi laimę žydriam lino žiede?
Gal svetimi pančiai vėliai surakino,
Kad skruostų raukšlėm šaltos rasos rieda...*

*Tėviške mano. Krašte žalių girių!
Tu tapai našlaite, valkata, elgėta,
Kuri bastaisi nuo durų lig durų
Iš visur išvyta, lyg dūšia be vietos.*

*Nuo tavęs sūnūs, dukros nusigrįžo,
Žydinčią laisvę į purvus sumynę.
Jų dūšios birža — Berlynas, Paryžius,
Skambantis auksas, blizgančios krūtinės.*

*Bet aš tau, Tėvyne, meilę vis dainuosiu,
Meilę ir laisvę — naują atgimimą.
O kas pamiršo žalius kaimo uosius,
Tą akmeniu tepriklėgia juodas prakeikimas.*

AUKOTI AR NE?

LD anketos pabaiga. Pirmieji atsakymai š. m. Nr. 1 ir 2

Jie tekovoja pasyviai, mes aktyviai

Atsiliepdamas į Jūsų prisiųstą klausimą, manau, kad problemos tautinis aspektas nesukelia jokių abejonių ar neaiškumų. Faktas, jog prieš 40 metų dr. Basanavičius, tik saujelės to laiko Lietuvos patriotų padedamas, sugebėjo atgaivinti jau visai gęstantį tautoje jos savitumo jausmą, įtikina, kad išugdyta atstatytos nepriklausomybės laikotarpy mūsų naujojoje kartoje tautinė kultūra, o su ja ir tautinis jausmas, tiek giliai įstrigo šios kartos sieloje, kad jį lieka neišdildomas. Bet žiauri pavergėjo-okupanto priespauda neleisdžia tam jausmui išsiveržti ir pasireikšti regimu pavidalu, o netekimas vilties sulaukti iš vis daugiau linkstančios į koegzistenciją su pavergėju laisvojo pasaulio visuomenės bet kokios pagalbos, siekiant išsilaisvinimo, ir uoliai bolševikų varoma propaganda, kad tokios pagalbos netenka iš viso laukti, atšaldo tautoje tautinį jausmą ir sukelia jos sieloje rezignacijos nuotaiką.

Mes, išemigravę į laisvąjį pasaulį, turime jausti pareigą ne tik savo malda, bet ir savo veiksmais moraliai ir materialiai remti Lietuvos laisvinimo veiksmus — Vliką, Altą, lietuviškas radijo valandėles, kad pavergtieji mūsų žmonės pajustų mūsų energingą akciją jų išlaisvinimui, pajustų, kad jie nėra palikti vieni savo nelaimėje, kad išsilaisvinimo svajonė, slypinti giliai jų širdyse, turi atramos tašką realybėje.

Kiekvienas sveikas, darbingas ir turįs darbo lietuvis turėtų įjungti į savo išlaidų biudžetą bent vieną nuošimtį savo pajamų, remdamas tokia auka Lietuvos išsilaisvinimo anksčiau paminėtus veiksmus. Tuo būdu susidarytų Lietuvos laisvinimo reikalams fondas su pastovia pajamų srove. Šitokia auka nebūtų perdidelė, palyginus su mūsų išlaidomis pramogoms bei pasilinksminimams.

Julius Gravrogkas
Cleveland, Ohio

Ne smulkiais, o stambiais

Tokio klausimo nė nesitikėjau: aukoti, ar ne? Bent mums, senosios kartos lietuviams, šis klausimas nekyla.

Mes, senieji, čia atvykome nekviečiami ir su mažu išulėliu rankoje. Pamatėme, kad norint ką gauti ar turėti, pirma reikia duoti. Džiaugėmės, kad turėjome laisvę ir teisę veikti.

Mūsų veiklos ir aukų vaisiai dabar matomi: apie pusantro šimto bažnyčių, mokyklos, vienuolynai, spauda, organizacijos, šalpa ir t.t. Ir tai buvo įsteigta smulkiais aukomis, bet stambiais.

Kilus pirmam pasauliniam karui, kai Lietuvai pasirodė laisvės pašvaistė, šiame krašte labai maža kas nežinojo, kad yra tokia Lietuva. Net pačioje Europoje Lietuvos vardas buvo dulkėmis apneštas. Dėka stambių, gausių Amerikos lietuvių aukų buvo įsteigta biurai Washingtone ir šveicarijoje informacijai ir propagandai. (Čia paminėjau tik amerikiečių išlaikomus biurus, buvo ir kitų). Tat jie Lie-

tuva lyg iš pelenų iškėlė, nuvalė ir parodė pasauliui, kad ji dar gyva ir nori laisvės. Tai tik keli pavyzdžiai iš daugelio, kodėl reikia aukoti.

Anais laikais aukojome ne tik salėse, bet ir vestuvėse, krikštynose, šiaip pobūviuose ir kt. Nereikėjo nė didelių kalbėtojų. Būdavo, pietus bevalgant vienas pakyla, pakalba kaip jis moka, pasidžiaugia gerais pietumis ir paprašo prisiminti vargstančius brolius-sesutes Tėvynėje. Bematant ir krinta dolečiai į lėkštę. Reikia prisiminti, kad anais laikais doleris buvo brangus: bet tėvynei jis buvo aukojamas su meile.

Tiesa, Lietuva dabar kultūringam pasauliui yra žinoma. Tačiau jei sustotume aukojė, sustotų informacija, prašymai, memorandumai ir visoks kitas Lietuvos laisvinimo bylos darbas. Savo prašymais mes niekam malonumo nedarome. Tat jei nutilsimė, kiti mums pasakys ačiū! Gi Lietuvos byla bus padėta į archyvą dulkėms naikinti.

Todėl mano nuomone — reikia aukoti, ir tai ne smulkiais, o stambiais, nes kova už Lietuvos laisvę turi vykti. Be lėšų — joks darbas neįmanomas.

E. Samienė

Chicago, Ill.

Auka — ne "income tax" prievolė

Klausimas aiškus, atsakymas trumpas: aukoti!

Moraliniu požiūriu — turime sušelti savo artimą, savo giminę — brolių ar seserį, kai jie ne dėl savo kaltės pateko į vargą ir skurdą. O gal ir mes patys jaučiamės susieti su jų vargais, nes laiku jų neįspėjome, neinformavome arba kritiškoje, sunkioje valandoje nesugebėjome jiems patarti. O gal tinkamai neatlikome pareigos Tėvynei, pavojui kilus, — ją palikome "Dievo valiai", tikriau sakant, save gelbėdami, Tėvynę palikome priešui valiai, prievartavimui ir išnaudojimui... Atseit, gal reikiamu metu nepasiaukojome mes patys, bet paukojome savo artimą, savo tautietį... Taigi, morališkai turime jausti pareigą atsisteisti mūsų tautiečiams broliams ir seserims. Jei reikiamu laiku nemokėjome ar negalėjome bei nesugebėjome pasiaukoti, tai dabar mokėkime bent šiek tiek iš savo išteklų aukoti!

Tautiniu požiūriu — kaip savo tėvynės vaikai — privalome rūpintis jos likimu: jei negalime fiziškai jungtis į kovą partizanų pavyzdžiu, tai dėkimės materiališkai ir remkime bei stiprinkime mūsų politinių veiksmų žygius ir pastangas Tėvynės išlaisvinimo bylai sėkmingiau ir greičiau laimėti.

Ar kas aukoja ar ne, pareina nuo individo inteligencijos ir gal įgimtos, o gal "sau įsikaltos" psichologijos.

Pierre Marie Janet, College de France psichologijos profesorius, sako: "Žmonės turi didelę įtaką vienas kitam. Esama 'brangiai kainuojančių' individų, kurių artumas absorbuoja energiją iš tų, kurie apsupa juos, bet yra ir 'nedaug tereikalaujančių', net 'dosnių' žmonių, kurie padidina ir įkvėpia jėgų tiems, kurie juos supa... Kiekvienas individas turi apibrėžtą kiekį

ypatingos jėgos, vadinamos "psichologine jėga", kuri siejasi su socialinėmis aplinkybėmis.

Atrodo, kad toji "psichologinė jėga" ir bus lemiamu faktorium individo nusistatymuose ir poelgiuose kultūrinių, socialinių bei tautinių interesų atžvilgiu. Toji psichologinė individo jėga gravituoja įvairiomis kryptimis. Vienus ji veda prie altruizmo, pasiaukojimo ir savęs išsižadėjimo, ir visa tai vardan artimo meilės arba vardan visuomeninio bei tautinio gėrio. Kitus gi toji jėga palenkia egoizmui, savanaudiškumui, nepelnytam išdidumui ir nepateisnamam šykštumui. Išvadoje — turime įvairiausių charakterių bei žmonių tipų ir girdime jų išvedžiojimų, kodėl jie neaukoja. Jie dažniausiai atsikerta priekaištingumo bei nepasitenkinimo kritiškais argumentais arba bando pasiteisinti neįtikinančiomis blankomis ekonominėmis teorijomis. Tie, kurie aukoja, paprastai, nesiteirauja ir nereikalingi paskatinančių įrodymų, kodėl jie turi aukoti. Jie aukoja, nes psichologiškai jie grindžia savo gerbūvį ir nusiteikimą idealistiniais bei altruistiniais principais. Jiems miela ir gera, kai kitiems irgi gera. Idealistiniams gerbūviui net "marškinių nereikia", o materialistiniams gerbūviui nėra ribos: juo daugiau kas prasakuria, juo daugiau aimanuoja dėl sunkumų bei trūkimų.

Taigi, aukojimas pareina nuo individo psicho-intelektualinių vertybių, ir jokios gradacijos šiuo atveju neįmanoma nustatyti. Lygiai neįmanoma apibrėžti aukos santykio su aukotojo ekonominiu pajėgumu. Aukos — ne "income tax" prievolė...

Aukoja tas, kuris moka ir nori bent šiek tiek aukotis!..

A. Jurskis

Philadelphia, Pa.

Pirmiausia tautinio gajumo uždaviniam

Mūsų visuomenės aukos turėtų padėti vykdyti pirmiausia tautinio gajumo uždavinius, būtent: 1)remti jaunuomenės auklėjimo veiksmus (lituanistines mokyklas, Vasalėtos gimnaziją, "Eglutės" ir mokyklos vadovėlių leidimą, jaunomenės auklėjimo, -si ir sporto oržas ir jų spaudą); 2)šelpiti vargšus, ligonius ir asmenis laisvės netekusius mūsų tautiečius Lietuvoje, Sibire ir Lenkijoje. Toki žygiai rodys, kad rimtai rūpinamės savo tautos prieaugliu, ištiesiame pagalbos ranką nelaimingiesiems ir neveltui naudojams dvasiniu peniu, kurį perteikia religija, tautinis menas, literatūra, spauda. Tuomet ir politiniai veiksniai (Vlikas, Altas) susilauks galingo ramsčio ir reikšmingos pagalbos Lietuvos laisvinimo bylai vesti.

Be abejo, pedagoginiai, kultūriniai, visuomeniniai ir politiniai mūsų reikalai bei uždaviniai visi yra svarbūs ir glaudžiai susiję. Mūsų visuomenės pareiga — visais šiais reikalais rūpintis ir juos remti. Tačiau, neparengus vertingo tautos prieauglio, visi kultūriniai ir politiniai mūsų žygiai ir laimėjimai liks nuvertinti.

Lietuvos ateitis — jaunimas. Lietuviškosios ideologijos dvasioje išauklėtas jaunimas naudosis lietuviškos kultūros vertybėmis, sportu užgrūdins savo fizines jėgas ir su knyga, plunksna, lyra ar kardu rankoje įvykdys didvyriškus žygius. Toks jaunimas sukurs šviesesnę Lietuvos ateitį ir rašys garbingą lietuvių tautos istorijos tęsinį.

Petras Jurgėla

RUTA LEE - KILMONYTE

Atkelta iš 7 psl.

High-School, 1952 įstojo į L. A. C. C. universitetą, nuo 1953 — į U. C. L. A. u-tą, kur studijavo teatro meną, literatūrą, psichologiją, muziką, istoriją. Savo srityje ji lavinasi ir dabar.

Baleto mokyti pradėjo būdama 3-jų metų ir jame tebesitobulina iki šių dienų. Baletas duoda elegancijos, padeda greičiau natūraliai prisitaikyti prie aplinkos, prie naujos padėties, charakterio, partijos, teksto ar kitų duotųjų sąlygų. Jai savo baleto meno atskirose rolėse nedaug teteiko panaudoti; bene daugiausia 1953-4 m. M—G—M filmų studijos spalvotame filme "Septynios nuotakos septyniems broliams" (Seven Brides for seven Brothers).

Savo scenos gabumais Rūta pasireiškė labai anksti. Šoko, dainavo, buvo Los Angeles lietuviško choro dalyvė. Į platesnę sceną pradėjo išeiti 1950 m., susiradusi vadinamą talento agentą Lionel Thompson.

Nukelta į 11 psl.

KELIONĖ Į PRŪSUS

Atkelta iš 8 psl.

— Ale tai judviejų bėglumas, — džiūguliavo senis, — galit nebijoti, juk Prūsuoje jau esam. Matot, čia arimai, tik paveizėkit. O tu, Rapolai, kaip kamuoliukas be vidurių, kad pasileidai bėgti. Taip, vyriukai, aiškiai matau, kad Prūsuoje esam. Iš tu arimų, iš vagų pažįstu, tiesiai išguldo biaurybės, kaip kokias žvakes, — ir dabar jis atsistojo, — sukim į šoną, dar kojas išsilaužysim.

Vyrai atgavo pamestą kvapą ir jau ėjo neskubėdami, ramiai peržengdami vagas. Tuo pat atrado ir rugių želmenis, plonai nuklotus sniegu.

— Tai jau Prūsuoje esam, Rapoliuk, — ramiai pasakė Šukys, uždėdamas ranką ant jaunojo peties.

— Galbūt ir Prūsuoje, — atsakė jaunasis, vis dar netikėdamas.

— Prūsuoje, Rapoliuk, tikrai jau Prūsuoje. Gali ruskio jau nebijoti, — patvirtino senis, — pas tą savo Rimkų gyvendamas per šimtą metų nebūtum čia atsiradęs.

— Teisybę dėdė sako, Rapoliuk, — prisidėjo ir Jurgis, — tas Rimkus raugina tave kaip į kokį bato aulą ikišės...

— Užteks, vyriukai meskit į šalį tuos šnekalus, — pertraukė senasis, — sukim dabar į tą pusę. Veizėkit, ten jau miestas, — parodė jis į vakarus.

Ir dėjo jie žingsnį dar tvirčiau ir drąsiau. O Rapolą šią valandą kilnojo toks šviežias, didelis ir dar nežinomas jausmas. Jis džiaugėsi ir jau nebejuto žemės, tartum būtų plaukęs drungna malonia upe. O jo akys negalėjo atsiplėsti nuo vakarų. Žiūrėjo jis nemirkčiodamas, buvo įsikibęs į aną pusę, kur kilo vis daugiau ir daugiau žiburių. Ir jie atrodė jam tokie nepaprasti, dar niekuomet nematyti, neapsakomos šviesybės — kaip kokios tviskančios žvaigždės, pabirusios ant plataus sniego lauko.

Ir slinko jie vis arčiau, tie žiburiai, vis augo ir didėjo, jog Rapolui net šilta iš džiaugsmo pasidarė. Buvo jis taip užsimiršęs ir laimingas, degė tokiu smalsumu, jog pradėjo net skubėti, vis užbėgdamas vyrams už akių.

Netrukus ją pastebėjo Ivan Kahn, artistų parinkėjas žinomajai 20th Century—Fox filmų studijai Hollywoodo (deja, netrukus jisai mirė, Rūtai nespėjus visu talentu suspindėti).

1951 m. Rūta debiutavo garsiuose N.B.C. televizijos filmuose "Hollywood Opening Night" ir "Burn's and Allen". Tais pat metais ji priimama nare į Screen Actor's Guild. Tuoju po to dalyvauja apie 10-tyje televizijos filmų įvairiose televizijos stotyse.

Nuo 1953 m. pradeda vaidinti didžiosiose Hollywoodo studijose. Be minėtojo "Seven Brides...", dalyvavo filmuose "Anything goes" su Bing Crosby, Don O'Connor, Mitzie Gaynor; "Twinkle in God's Eye"; "Girl in the Red Velvet", "Gaby", "Funny Face", "Witness for the Prosecution", "Marjorie Morning Star".

Dėl vardo... Daug kam lietuvių nepatinka, kodėl Rūta Lee, o ne skambi Rūta Kilmonis. Dalykas paprastas: vardus parenka Hollywoodas, tokiais parinktais vardais vaidina beveik visos pačios žymiosios aktorės. Garbė Kilmonytei, kad ji apgynė lietuviškąją "Rūtą", nesutikdama tapti svetima "Ruth".

Televizijoje

Mūsų Rūtos Kilmonytės pagrindinės pajamos yra iš televizijos. Ji dalyvavo apie 1000 TV filmų įvairioms studijoms, duodančioms programoms visai Amerikai, kaip N.B.C., C.B.S. ir kt. Milionai žmonių yra matę ją vaidinant populiariose TV programose, kaip "Lux Video", "Schlitz Playhouse", "G. E. Theater", "Dragnet", "Line-Up", "Climax", Mr. D. A., "Maverick" ir kt. Eilėje filmų turėjo vadovaujančius vaidmenis. Televizijos pasaulyje Rūta Kilmonytė daugiau žinoma kaip Hollywoodo filmuose. Gal tai ir jos naudai.

Rūtos diena ir darbotvarkė

Filmų artistai, beveik taisyklė, turi stropiai daboje dienos programas, kurios nėra visiškai lengvos; jos stipriai priklausančios studijos reikalavimui.

Dažniausia Rūtos darbo dienos prasideda maždaug 5 valandą ryto. Ryto ruošia, pusryčiai, kelionė į studiją. Ten 1½—2 valandos pasirėngimui vaidybai: drabužių pritakymas, plaukų sudėjimas, grimavimas ir kt.

Filmavimas pradamas apie 8-9 val. ryto. 12:30 — valandos priešpiečiai. Po to vėl darbas iki šešių. O kartais ir ilgiau, net iki 10-tos vakaro ir dar vėliau. Dienos darbą užbaigus ir susitvarkius kasdieniškai, gaunama kitos dienos tvarkaraštis.

"Laisvą dieną" keliamasi vėliau — 9-10 val. Kiek ji "laisva", pamtysime iš keleto pavyzdžių, kas tokia diena veikiama. Joje tenka tartis su agentu dėl tolimesnių planų ir darbų; kartais gaunami pranešimai, kur ir kada numatomi pasimatymai ar pasikalbėjimai su spaudos atstovais. Vidudienio pietūs, dažnai kokiame gerame restorane su filmų ar televizijos žmonėmis. Rūpesčiai dėl naujo garderobo ir pasimatymai su drabužių projektuotoja ir atlikėja Dany Linden. (Eilinė suknelė kaštuoja apie 100 dol., premjerai ar kuriai išvykai su kitais aktoriais apie 500; palyginus su Hollywoodo puošėvomis, tai labai nedaug).

Į laisvos dienos programą įeina šokių bei dainavimo pamokos, universitetas.

Tuo pat "atliekamų" laiku moko si partijas, skaito knygas, klausosi

muzikos, kartais žiūri savo filmų televizijoje arba vyksta į uždarus tik aktoriams ir spaudos atstovams filmų preview.

Tarp mūsų kalbant...

Apie Rūtą kaip apie asmenį būtų daug ką pasakyti. Reikia tik vieną pabrėžti, jog tai rimta ir labai nepanaši į daugelį taip nepaprastai išreklamuotų pigaus garso žvaigždžių. Maža būtų pasakius, jog ji yra gera, aktyvi Los Angeles lietuvių parapijietė. Ji yra tikra Lietuvos Vyčių organizacijos narė. Jos lietuviškas kuklumas asmeniškam ir viešam gyvenime jei mūsų akimis didelė dorybė, filmų karjerai vargu ar laikomas dideliu plusu. Toliau kilti jai padės tik talentas.

Mėgiamiausi Rūtos dalykai: muzika, daina ir šokis. Jai patinka klausytis Beethovenas John Straussas, Debussy, iš šio laiko — Rogers & Hammerstein. Jai patinka dainuoti lengvuose muzikiniuose filmuose. Mėgėja šokti ir moka visus tokiuos šokius, kaip tango, fokstrotą, anglų valsą, polką, valsą, čača ir kt., bet kuris iš vyrų visa tai norės ir galės šokti?

Kalbant apie vyrus (ji gimusi poeto žodžiais "pačiam žydėjime, pačiam pavasary", gegužės 30 d.) Rūtai patinka išsilavinę, protingi vyrai. Grožis — nesvarbu, tik kad geros nuotaikos, nedejuotų ir pats užsidirbtų sau duoną...

Iš artistų pasaulio patinka James (Jimmy) Garner — jos partneris "Maverick", kuris turįs vaidybinio patrauklumo ir natūralios sceninės šilimos. Taip pat Tyrone Power, Charles Laughton, Marlon Brando ir kt. Moterys aktorės: Deborah Kerr, Jean Simmons, Barbara Stanwyck, Joan Crawford, Betty Davis ir kt.

Kuo ji norėtų būti? Pati savim. Kaip ji galvoja apie Lietuvą? Labai šviesiai, su nepaprasta meile. Pirma galimybė atsiradus, ji mielai aplankytų Vilnių, tėvelių gimtąsias Alytaus apylinkes ir visą Lietuvą.

Rūtos lietuviškumas

Rūta Kilmonytė gimusi Kanadoje, Lietuvos nemačiusi. Kalba lietuviškai, net su žymiu suvalkietišku akcentu. Mielai dalyvauja lietuviškuose parengimuose ne tik "jos" Los Angelėje, bet paskutiniu laiku ir Clevelande, Chicagoje, New Yorke. Puiki pranešėja, žavinti publiką ne tik patrauklia išvaizda, bet ir savo elegancija, kultūringa laikysena, paprastumu ir tuo lietuviškumu, kurio nepaslopė joks amerikietiškas grimas.

Rūta Lee-Kilmonytė, Hollywood, Calif., su Kay Thompson filme "Funny Face".

Miss Rūta Lee-Kilmonis with Kay Thompson, from "Funny Face".

MILIONINIS MILUKO PALIKIMAS

Kun. Antano Miluko penkiolikos metų mirties sukaktį minint

VLADAS MINGĖLA, Detroit, Mich.

„Ir jiems Lietuva — jų kraštas, Iš vargo jie bėgo į svetimą šalį, Ir plaukė Atlanto marias. Ne auksas juos traukė: mylėti jie Tik savo žaliąsias girias. /gali— Taip Burba pabėgo, Basanias ir Milukas... ir daugelį kitų... /Šliupas

Maironis, Jaunoji Lietuva

Vienas rašytojas savo kūrinyje palygino žmones su negyvąja gamta. Jis vaizdavosi daubas, slėnius, kalvas, kalnelius ir kalnus — milžinus lyg gyvais žmonėmis; teisingiau jis lygino su jais žmonių nuopelnų, išminties, heroizmo, pasiaukojimo, mokslo atsiekimų lygį. Tuo palyginimu pasinaudodami, prieisime, jog tie žmonės, kurie ir labai padorūs ir mieli, bet kurie gyvena tik sau, tik savo šeimai — tai nėra aukštųjų kalnų lygio žmonės, tai slėnių ir kalvų kalvelių žmonės. Betgi tą patį gradacijos mastą pritaikę kunigui A. Milukui, pamatysime, jog jam tų slėnių, kalvų bei kalnelių nebeužtenka: tai asmenybė išaugusi į kalnų milžinų lygį.

Nuo šeštokų iki Shenandoah

Antanas Milukas gimė 1871 m. birželio 13 d. Šeštokuose. Pradžios mokslą ėjo Rudaminėje, vėliau mokėsi Marijampolės gimnazijoje, kur baigė 7 klases. 1889 m. įstojo Seinų dvasinėn seminarijon. Čia jaunas klierikas įsteigė rankraštinių laikraštėlių "Knapt", vėliau pavadintą "Viltim". Jis jau tuomet uoliai bendradarbiavo Varpe ir Ūkininke. Jis tuos laikraščius ir platina. Dalyvauja slaptuose varpininkų susirinkimuose, kaip Seinų seminarijos klierikų atstovas. Tarp kitų jo raštų Varpe, prieš rusus ir jų okupaciją, 1890 m. Varpo Nr. 12 tilpo jo straipsnis, kritikuojąs rusų prof. P. D. Briancevą, kuris buvo parašęs klatingą ir melagingą istoriją apie lietuvių tautą — Istorija litovskago gosudarstva s drevneishich vremen. Milukas, pasirašęs Antanulio slapyvardžiu, aštriai, logiškai, pagrįstai tą prof. Briancevą "sumala į miltus".

Pagaliau rusų policija pastebi jo veiklą ir ima jį sekti (Buvo įskundimų). Nieko kito nebūliko klierikui Milukui, kaip apleisti seminariją.

1892 m. kun. A. Burbos kviečiamas ir aprūpintas laivakorte, exklierikas M. pasiekia Ameriką. Čia, vos 20 metų jaunuolis, bematant įsitraukia į lietuvišką veiklą. Apsima redaguoti "Vienybę Lietuvnių". Spaudos darbą Milukas tiesiog pamilsta: pauostęs spaustuvės švino kvapo, spaudos darbo visą gyvenimą nebepalieka.

1893 m. įstoja į Philadelphijos arkivyskupijos dvasinę seminariją. Ir čia jis judrus, energingas, veiklus. Bestudijuodamas jis randa laiko ir suorganizuoja vyskupo Valančiaus knygoms leisti draugiją. Parašo ir Tilžėje išspausdina brošiūrą "Kaip pačiam išmokyti lietuviškai rašyti." (Tiražas: 10.000 egz.)

1894 m. jis, pasitaręs, sudaro Pirmąją Pasaulinei Parodai Ruošti Ko-

mitetą iš šių asmenų: 1. kun. J. Žilius-Zilinskas, 2. klier. A. Milukas, 3. kun. P. Abromaitis, 4. klier. A. Kaupas. Tas komitetas įsteigia "Lauryno Ivinskio Amerikos-Europos lietuvių draugiją", kurios vyriausias tikslas — rūpintis, kad lietuvių tauta galėtų dalyvauti 1900 m. Paryžiuje įvykstančioje Pasaulinėje parodoje. Jis parašo dvi propagandinio turinio knygetes, kurių tikslas sudominti lietuvių ir sutelkti būtinas lėšas. Pavyko surinkti \$2,169.09 aukų. Toje parodoje lietuviai dalyvavo, išstatydami lietuviškų knygų, audinių, tautodailės kūrinių ir pn. Parodos lietuvišką skyrių įrengti pasiūstas į Paryžių dr. J. Bagdonas. Ta proga išleistas albumas, vienas pirmųjų tos rūšies leidinių, gausiai iliustruotas veikėjų ir kt. nuotraukomis.

1896 m. Milukas įšventintas kunigu ir paskirtas Shenandoah, Pa., šv. Jurgio parapijos vikaru. Po 3-jų metų perkeltas į Brooklyną, Angelų Karalienės parapijos klebonu.

Šveicarijoje: 'Naujas Sumanymas'

1901 m. M. išvyksta į Šveicariją, kur studijuoja teisę. Jis ir čia tuoju atranda ką veikti: organizuoja lietuvių, ypač kunigus studentus, įrašo į JAV liet. kat. stud. šalpos organizaciją "Motinėle" šiuos kunigus: A. Civinską, A. Narijauską, M. Gustaitį, J. Rameiką, J. Toraitį ir jo brolį agronomą, J. Naujoką ir J. Matulaitį (vėliau arkivyskupas), M. Šedvydį ir A. Jusaitį. Už visus sumoka nario mokestį savo pinigais.

Ten gyvendamas Milukas paskelbė "Tėvynės Sargą" Nr. 4-5 savo "Naują Sumanymą", kuris 1902 m. išspausdintas ir "žvaigždėje". Tas kun. A. M. "sumanymas" davė impulsą gimti šiandieninei šv. Kazimiero Seserų Kongregacijai (įst. 1907 m. Praktiškai jis daug ir padėjo šiai liet. vienuolių įsisteigti: laiškais įkalbėjo kun. Staniukyną sumanymą vykdyti, padėjo būsimai šv. Kazimiero Seserų K-jos įsteigėjai A. Kaupaitei atvykti į Ingebohll, negailėjo nei patarimų, nei pinigų.

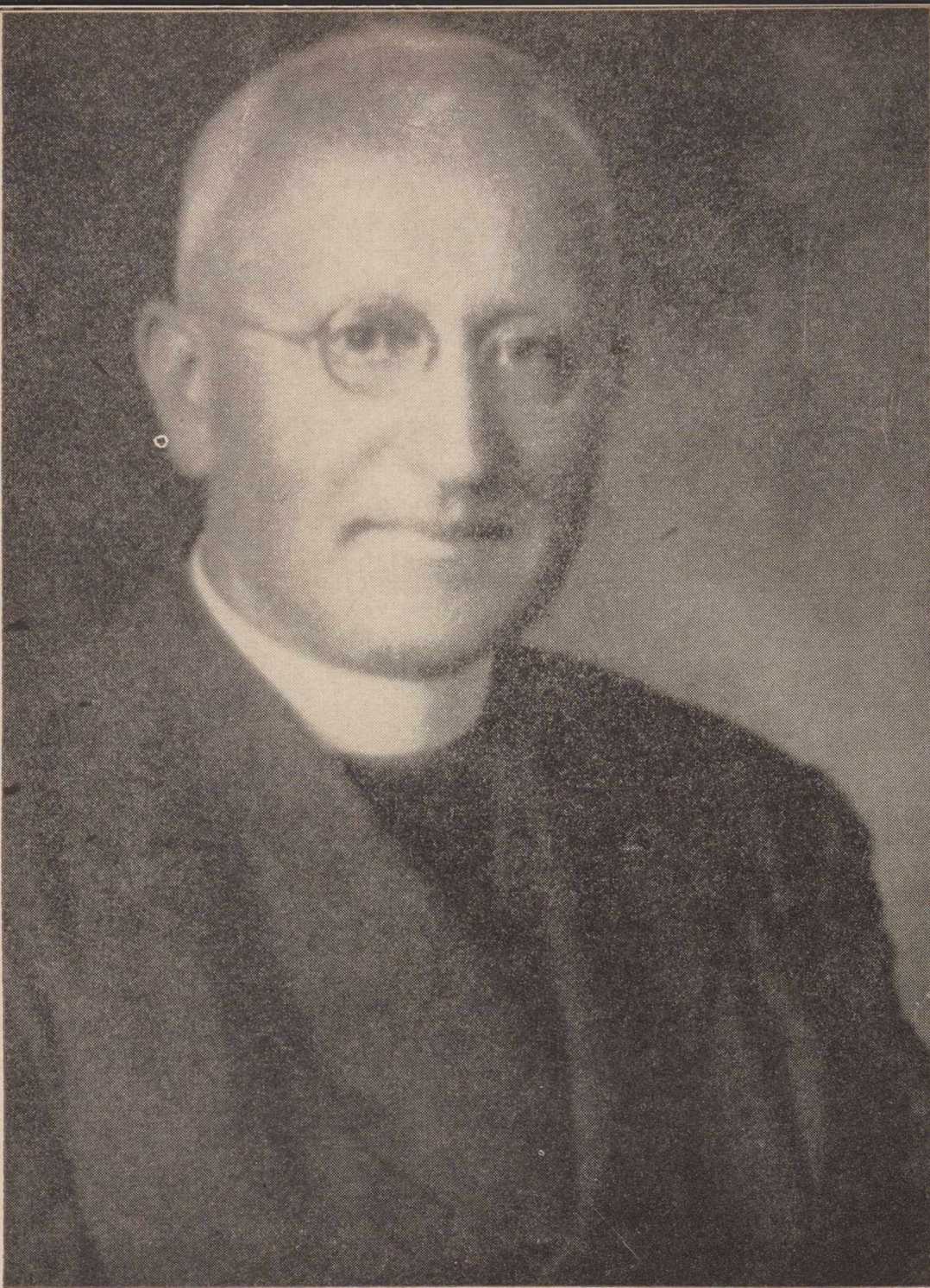
1901-2 m. kun. A. M. ir jo bendraminčiai globojo "Tėvynės Sargą" Šveicarijoje. Tuo metu kun. M. jį ir redagavo. 1903 m. jam grįžus Amerikon, vyr. redaktoriaus adresas irgi buvo perkeltas į Ameriką: visus "T. S." raštus tikrindavo k. M.

Klebonas ir redaktorius

Kun. Milukas klebonavo šiose liet. R. K. parapijose: Girardville, Gilberton, Philadelphia ir ilgiausiai Maspeh'e, N. Y. Philadelphijoje leido ir redagavo žurnalą "Dirva-žinyką" ir "žvaigždę", paskelbusius daug medžiagos liet. kultūros istorijai. Kultūros žurnalas "Dirva" pradėtas leisti 1898 m. Shenandoah, ėjo iki 1903 m. 1903—1906 m. ėjo kaip "Dirva-žinykas". Visas leidimo išlaidas padengdavo kun. Milukas.

1894-98 m. leido ir red. "Garsą Amerikos Lietuvių"; 1897 — "Lietuvišką Knygyną"; 1903-1946 — "žvaigždę"; be to, 1911 m. — "šv. Jurgio par. Naujienas".

Nukeita į 12 psl.

KUN. ANTANAS MILUKAS, po vysk. Valančiaus didžiausias lietuvių svietėjas, gyvenęs, veikęs ir leidęs žurnalus bei knygas JAV-seiki II-jo pasaulinio karo.

REV. ANTANAS MILUKAS, a great Lithuanian-American patriot, educator, organizer of Lithuanian-Americans in the U.S. before the World War II. Rev. Milukas died in 1943.

Milioninis kun. Miluko palikimas

Beklebonaudamas (1914-1933) V. Jėzaus Atsimainymo par. Maspeth, N. Y., kun. Milukas nebesitenkino parapinė veikla, bet išėjo į "plačiuosius politikos vandenius" — vis "tautos labui". 1914 m. kilus I pas. karui, kun. M. užmezgė glaudų ryšį su Amerikos spauda. Jo straipsnių tilpo tokiuose laikr. kaip "New York Herald" ir "Literary Digest". Jis daug rašė apie lietuvių tautos kan-

čias rusų ir vokiečių okupacijoje, priminė jos istoriją, šaukė jai laisvės.

Aukos, knygos ir honorarai

Kol JAV nebuvo įstojusios į karą, kun. Milukas ieškojo kelių prieiti prie Amerikos įtakingų asmenų. Jam pavyko suorganizuoti "American Relief for Lithuanian War Sufferers". Į tą organizaciją įėjo

net 3 JAV kardinolai: Mundelein, Dougherty ir Farley. New Yorko ark. kard. Farley sutiko būti organizacijos pirmininku. Jis išleido aplinkraščių ir paskelbė visose jam priklausančiose bažnyčiose rinkliavą kenčiančios lietuvių tautos labui. Į tos pat org-jos komitetą pavyko įtraukti ir valdžios pareigūnų: N. Y. Aukšč. Tribunolo teisėjas, keletas stambių finansininkų.

1916 m. kun. Milukas išsirūpino audienciją pas JAV prez. Woodrow Wilsoną ir tarėsi dėl Lietuvių Dienos JAV-se paskelbimo. "Lietuvių Dieną" prezidentas paskelbė 1916 m. lapkričio pirmą. Buvo leista aukas rinkti. Surinkta virš 170,000 dolerių.

Vėl gi, kai prez. Wilsonas vyko Europon, Versalio taikos deryboms į Paryžių, kun. Milukas įteikė labai gražiai išleistą angl. k. knygą "The History of the Lithuanian Nation and its present National Aspirations". (Tos knygos išleista 2 laidos: 1919 gale ir 1920 m. pradžioj). Istoriją parašė kun. dr. A. Jusaitis, o angl. kalbon išvertė ir išleido pats kun. Milukas. Asmeninis prez. Wilsono draugas, žymus rašytojas ir žurnalistas, buvęs Danijoje ambasadorium, M. F. Egan sutiko tai istorijai parašyti įvadą-pratarmę. Už tą 2-jų psl. pratarmę kun. Milukas Eganui sumokėjo 500 dolerių honorarą! Ta knyga buvo apdovanojota beveik visisvetimų valstybių diplomatai. Sukišęs savo pinigus, ir dar įsiskolinęs, kun. Milukas labai daug simpatijų laimėjo Lietuvos nepriklausomybės bylai.

Kai 1921 metais lenkai terorizavo okupuoto Vilniaus krašto gyventojus, uždarinėdami lietuvių kultūrines institucijas, mokyklas, mušė gatvėse moksleivius, kun. Milukas vėl išleido dvi knygutes anglų kalba, kurios buvo išdalintos JAV ir kitų valstybių politikams, diplomatams ir šiaip žymūnams. Nėgana to, jis įsteigė "Relief for the Little Martyrs of Vilnius" komitetą, į kurį vėl sugebėjo įtraukti buv. JAV prez. Wilsoną; į komitetą įėjo ir ponia Wilsonienė; tai buvo didelis visų lietuvių laimėjimas.

Kiti apie Miluko darbus

Kun. dr. J. Navickis 1934 m. Kaune leidžiamame "Tiesos Kelyje" Nr. 7-8, rašė:

"Spaudos srityje žymiausias darbuotojas — knygų ir laikraščių leidėjas buvo kun. A. Milukas, patsai daug dirbęs ir mokėjęs įtraukti į bendrą darbą minias spaudos priešių ir rėmėjų.

"Knygų leidime kun. A. Milukui lygaus nebuvo ir nėra. Jo nuopelnus teviršija tik tai Kauno šv. Kazimiero dr-ja, bet ši yra daugelio žmonių b-vė, tuo tarpu kun. A. Miluko b-vė buvo tik jis pats. Kiek jam vienam pasisekė išgauti lėšų, tiek jis jų ir turėjo. Apskaičiuojama, kad kun. A. Miluko ilgametis knygų leidimo biudžetas turėjo (iki 1933 m.), lietuviškais pinigais skaičiuojant, daugiau vieno milijono litų (tuo laikui 1 dol. buvo lygus 10 litų). Svarbu tai, kad tas visas kapitalas buvo paties kun. A. M. surinktas "lendant į akis geriems žmonėms". Visa mūsų gausioji tikybinė, tautinė ir mokslinė literatūra, vysk. M. Valančiui mirus, iki spaudos atgavimo laikų, buvo kun. A. M. nustaus darbo kūriny. Visas tolimesnis jo veikimas tebuvo tik tai šito didžiojo darbo padalinimas. Žinoma, toksai milžiniškas darbas buvo reikalingas didelio būrio bendradarbių, bet vis dėlto to darbo smege-

nys ir širdis buvo kun. A. Milukas.

1943 m. kovo 11 d. kunigą Miluką ištiko širdies priepuolis. Seselių vienuolių pagelbstimas jis dar atlaikė mišias. Arti nebuvo širdies ligų specialisto, jis buvo nuvežtas į šv. Kotrynos ligoninę: čia ir mirė 1943 m. kovo 19 d.

Pasijutęs, kad artinasi gyvenimo pabaiga, Milukas šaukėsi lietuvių kunigo, kuris jį paruoštų pomirtinei kelionei. Kodėl lietuvių kunigo, kai jis tikrai gerai mokėjo anglų kalbą? Be išpažinties, greičiausia, buvo kitas, lietuviškas, tikslas, kuris nuėjo amžinybėn kartu su kun. Miluku. Net pats vyskupas visur skambino telefonu, ieškodamas lietuvių kunigo... Nesurado. Mat, kovo 19 d. yra šv. Juozapo vardo diena. Kun. Juozapas Aleksūnas tą dieną šventė savo vardines ir buvo pasikvietęs į viešbutį, pietų, visus lietuvių kunigus. Paskutinius šv. sakramentus suteikė airių katalikų kunigas Peach.

Kun. Milukui mirus, Brooklyno diacezijos oficiozas "The Tablet" 1943. III. 27 d. Nr. 4 rašė:

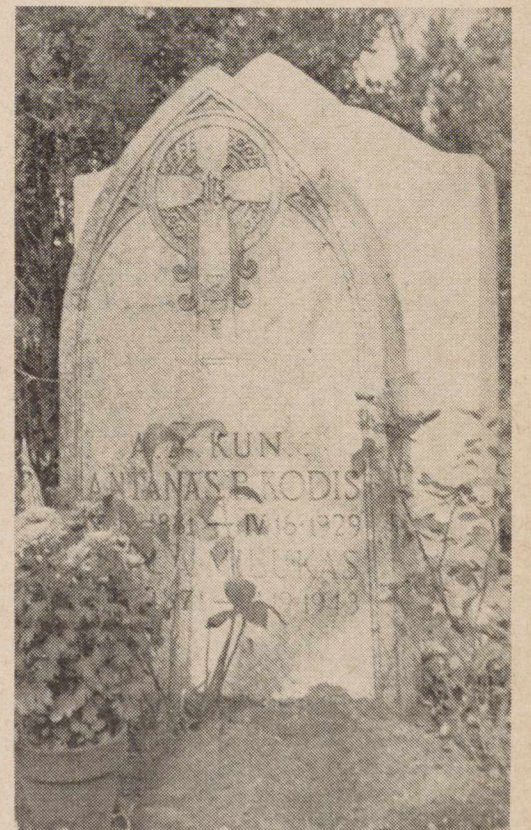
"Jokia Amerikos lietuvių katalikų istorija negali būti teisingai parašyta be kun. A. Miluko vardo, kuris išsiskiria, kaip koks švyturys".

Rodos, 1936 m. Lietuvos prezidentas A. Smetona už nuopelnus lietuvių tautai ir Lietuvos valstybei, apdovanojo kun. A. Miluką III-čio laipsnio Gedimino ordenu ir 400 litų mėnesinę pensiją iki gyvos galvos. Pensiją jo brolis Matas iš Kauno persiųsdavo kun. A. Milukui Amerikon, kur tuo metu buvo apgyvendintas vienuolyne ir ėjo kape-liono pareigas be atlyginimo. Raudonajai armijai okupavus Lietuvą, nutrūko ir šis pajamų šaltinis.

Kun. A. Miluko palaikai palaidoti šv. Jono kapinėse, Brooklyn, N. Y., viename kape su kun. A. Kodžiu; kapo Nr. 50, sekcija 5. Taip daug dirbęs ir aukojęs savo tautos idealams, velionis neužsipelnė sau net atskiro kapo. Palikimas? Jis išbarstytas po visą Ameriką knygų ir žurnalų pavidale. Asmeniškai turto jis nekrovė ir nepalikio. Atvažia-vęs Amerikon jo brolis Matas, kaip paveldėjimą gavo storą, kriaušės medžio, pasiramsčioti lazdele. Tai ir viskas.

Kun. A. Miluko kapas. Kun. Milukas palaidotas viename kape su kun. Kodžiu.

The grave of the Rev. A. Milukas (and the Rev. P. Kodis).

KUN. A. MILUKAS, Shenandoah šv. Jurgio parap. vikaras su savo jauniausiu broliu Jonu iseserimi Ona. (Ši ir kitos nuotraukos iš V. Mingėlos renkiamos monografijos).

REV. A. MILUKAS with his brother John and sister Ann. Read an article on pp11,12.

SÃO PAULO V-BĖS GUBERNATORIAUS ŽMONA PONIA ELZA DO VALLE QUADROS su dukrele Dirce Maria ir kt. aukštais valdžios pareigūnais aplankė Liet. Architektūros Parodą. Viešnia su organizatorium inž. Mikalausku prie lit. kryžių ir koplytėlių skyriaus. THE GOVERNOR of the State of Sao Paulo, Brazil, and his wife attend the Lithuanian architecture exhibit in Sao Paulo, Brazil. Eng. M. Ivanauskas, right, is with them.

PIRMOJI LIETUVIŲ ARCHITEKTŪROS PARODA BRAZILIJOJE

Nūdienė pavergtoji Lietuva įpareigoja mus, kad kiekviena mūsų vieša visuomeninė bei kultūrinė sritis reikštųsi kaip nepaliaujama kova dėl jos nepriklausomybės.

Pirmoji Apžvalginė Lietuvos Architektūros Paroda Brazilijoje, São Paulo mieste, tenka laikyti viena didžiausių tos kultūrinės bei propagandinės "kovos" apraiška Lietuvai. Paroda suorganizuota griežtai prisilaikant Lietuvos architektūros raidos, kuri atitinka mūsų kultūros istorinius tarpsnius. Ji apėmė ne tik architektūros objektus, bet ir visa tai, kas padėjo išryškinti specifinius Lietuvos kultūros savitumus ir Lietuvos nepriklausomybės teisę.

Parodos salė apėmė apie 1000 kv. m. grindų plotą. Buvo išdėstyta daugiau kaip 1500 eksponatų istorinė chronologine tvarka ir dideliu rūpestingumu. Kairioji salės pusė paskirta Lietuvos istorijai, liaudies menui, kryžiams ir koplytėlėms, dievdirbiams ir S. Paulo liet. dailininkams. Dešinioji salės pusė — Lietuvos pilims ir klasiškai Lietuvos architektūrai. Salės ašyje Lietuvos nepriklausomybės laikų ir laisvajame pasaulyje lietuviškoji architektūra. Salės viduryje gražiosios Lietuvos vaizdai, jaunimas siekias mokslo, fizinės kultūros ir lietuviškosios individualybės turinio, kariuomenė, knygos ir žurnalai, išleisti laisvajame pasaulyje. Kairioji salės pusė nuo dešinės atskirta puošnia 5 metrų ilgio spinta su

knygomis, juostomis, medžio drožiniais miniatūrinėmis koplytėlėmis ir kryžiais.

Parodą atidarė S. Paulo gubernatoriaus atstovas dr. Cornelio Procopio de Araujo Carvalho.

Parodos aukštieji svečiai: J. E. kardinolas Dom Carlos Carmelo Vasconcellos Motta, S. Paulo vyskupas Dom Paulo Rolim Loureiro, Diamantino arkiv. Dom Jose Newton, Tarpt. Moderniojo Meno parodos Bienal prezidentas Francisco Matarazzo Sobrinho, S. Paulo gub. žmona P. Elza do Valle Quadros, "Gazeta" simf. orkestro dir. Armando Belardi, dr. Bolivijos dail. Ruben Zevallos, didžiausio S. Paulo dienraščio "Gazeta" redaktoriai ir direktoriai dr. Joao Francisco Ferreira Jorge, dr. Plinio Ribeiro da Silva, dr. Americo Bologna ir kt.,

Par visą parodos laiką ją garsino informacijomis ir nuotraukomis didieji S. Paulo laikraščiai Diaro de S. Paulo, Diario Popular ir kt.

Parodą aplankė daugiau kaip 600 tūkstančių žmonių. Daugiausia lankė mokslą einančius brazilų jaunimas. Lankė ją ir brazilų visuomenininkai, kultūrininkai, užsienio diplomatai, turistai... Lietuvių kolonijos nariai buvo nuolatiniai parodos svečiai. Sunku visus išvardinti, tačiau jų paliktieji Parodos Garbės Knygoje parašai ir dedikacijos liudija parodos pasisekimą ir organizatoriaus — inž. M. Ivanausko — tikslo įvykdymą. Ilgas parodos ben-

ISTORINIS SKYRIUS, liet. kryžiai ir koplytėlės, liaudies architektūra (Pirmoji Apžvalginė Lietuvos Architektūros Paroda São Paulo, Brazilija,).Kairioji salės pusė.

One of the sections of an exhibit of Lithuanian architecture in Sao Paulo, Brazil.

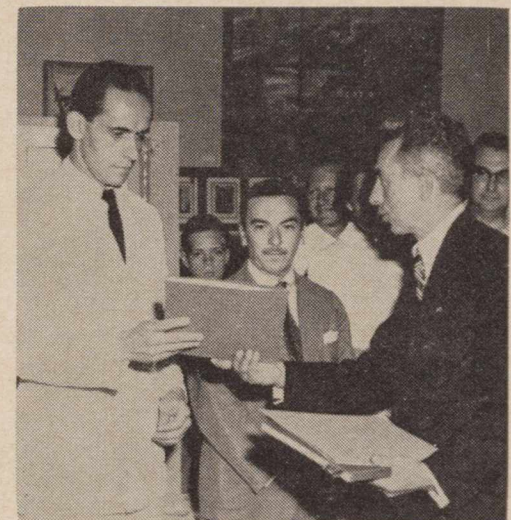
São Paulo ark. kardinolas Carlos Carmelo de Vasconcellos Motta kūčių išvakarėse antrą kartą aplankė Architektūros parodą. Parodos organizatorius inž. Ivanauskas kardinolo bibliotekai padovanoja su atitinkamu įrašu "Arquitetura Lituan" ir "Lituan Illustrada".

His Eminence Cardinal Carlos Carmelo de Vasconcellos Motta of Sao Paulo is presented with a token gift of appreciation, when he attended Lithuanian exhibition of architecture.

Parodos budėtojos São Paulo Ibarapueros Parke Valstybių paviljone, kur vyko Liet. Architektūros paroda. Pirmame fone — Onutė Azaravičiūtė ir Elenutė Mačiūtė, stovi — Marytė ir Onutė Matelionytės.

Young Lithuanian ladies of Sao Paulo, Brazil, ushers at Lithuanian exhibit of architecture.

Inž. Mikalauskas parodos garbės nariams ir rėmėjams Dr. Ludenor Sampaio Rocha ir Dr. Jose Ferreira Carrato įteikia padėkos raštus ir kuklias dovanėles: "Lietuvos vaizdų albumą", jubiliejinę 10 litų monetą, taut. juosteles ir kt. iliustruotas knygas.

Engineer M. Ivanauskas presents with token gifts prominent functionaries of the Brazil government who attended an exhibit of Lithuanian architecture in Sao Paulo.

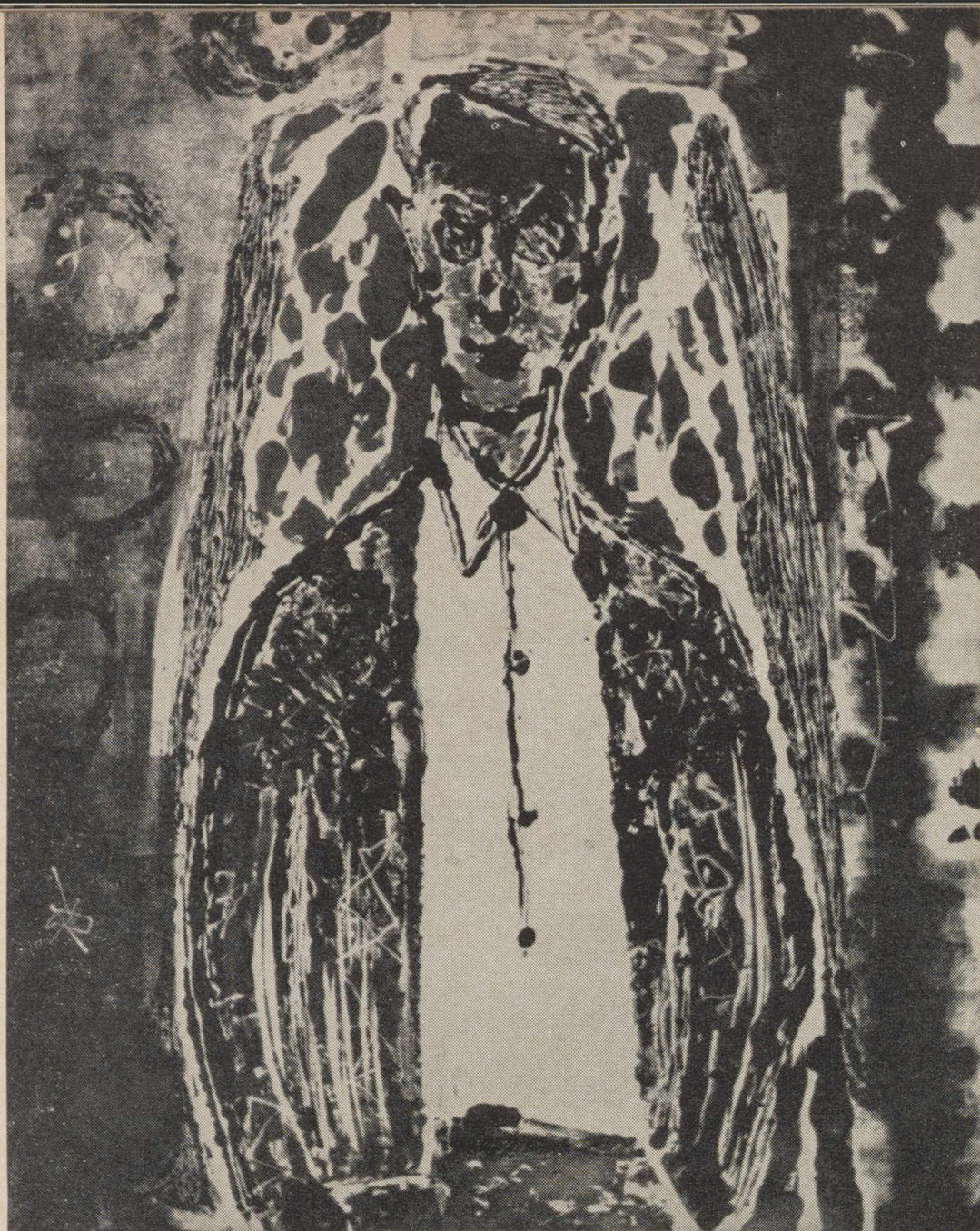
PUOŠNIOJI LIETUVIŠKŲ KNYGŲ SPINTA, išdabinta taut. juostomis, miniatūriniais kryžiais, koplytėlėmis ir rūpintojėliais. (Pirm. Apž. Liet. Architektūros Paroda São Paulo 1957-8).

One of the sections of an exhibit of Lithuanian architecture in Sao Paulo, Brazil.

dradarbių, kurie organizaciniais ar eksponatiniais darbais prisidėjo, sąrašas. Iš vietinių minėtini Dr. A. Ausenka, kun. A. Arminas (poetas V. Ališas), rašyt. P. Babickas, inž. J. Abraitis, dail. Abraitienė-Stanči-kaitė, dail. A. Kairys, rašyt. K. Pa-

žėraitė, dr. E. Draugelis, J. Kase-liūnas, H. Mošinskienė, M. Vinkš-naitienė, kunigai B. Ramanauskas ir P. Ragažinskas, ir eilė vietinių bei JAV-se asmenų, kaip M. ir J. Gimbutai, inž. J. Mulokas, prof. S. Kolupaila, prof. J. Končius ir kt.

DAILININKAS TELESFORAS VALIUS

AUTOPORTRETAS, spalvota tipografija
SELF-PORTRAIT, Colored typography

DAILININKO TELESFORO VALIAUS GRAFIKA

arba

TRAGEDIJA GYVENIMO PAKRASTYJE

Rašo Viktoras Vizgirda, Boston, Mass.

Žmogaus portretas meno kūryboje gali būti įvairiai suprantas, įvairiai interpretuojamas. Jo išorė, jo gyvenimo aplinka, jo pergyvenimai ir nuotaikos gali būti įvairia forma, įvairiomis technikomis ir skirtingais žodžiais aptariamai. Nedaug tėra dailininkų, kurių kūryba būtų tampa su žmogumi, su jo gyvenimu ir jo likimu. Dail. Telesforas Valius yra vienas iš tokių.

Nors Valius yra sodrių, tapybinių ir gilių nuotaikų menininkas, bet jis pasirinko grafiką, atrodo, tik tam, kad apsiribotų vienintele juoda spalva, pačia tamsiausia ir tragiškiausia iš visų spalvų, nes jo kūrybos pasaulis to reikalauja, o jo vaizduojamas žmogus yra tik juoda šešėlis gyvenimo pakrastyje. T. Valiui visos vaivorykštės spalvos liko nereikalingos, nes jis nevaizduoja žmogaus džiaugsmingojo gyvenimo aplinkoje. Jo grafikoje žmogus yra tik keleivis į tragišką pabaigą, į mirtį, į nežinią.

Grafikos menas toks lankstus, toks įvairus savo forma ir priemonėmis visoms gyvenimo grožybėms apsaityti, Valiui pasiliko tik priemonė žmogaus likimui išreikšti. Ir jis tai daro su tokia jėga, kiek tik jam leidžia pati tamsiausia, pati juodžiausia dėmė baltame popierio fone. Kai kiti gėrisi žaliais medžiais, mėlynu dangumi, raudona saule, visos gamtos žavinga aplinkuma, — dail. Valius gėrisi tarytum tik mūsų gyvenimo likimu ir tik tąja to likimo dalimi, kuri yra neišvengiama kiekvienam.

Beveik visuose jo darbuose yra vaizduojama žmogus ir gamta. Kai daugelyje dailės darbų žmogus tėra tik gamtos dalis, gamtovaizdžio fragmentas ar detalė, tai Valiaus raiziniuose ir litografijose gamta yra tik žmogaus gyvenimo fonas. Gi žmogus tame fone yra tik šešėlis, patsai tamsiausias — juodas šešėlis. Jo kalnu išdrožti žmonės nėra statiški, jie neužsiėmę nei smulkiais darbais, nei poilsiu, jie nepozuoja portretui. Jie yra tik dinamiški savo rūpesčiais ir kelinėje į tą pusę, kur juos likimas veda.

T. Valiaus "Velykų rytas Lietuvoje" yra vienas iš klasiškiausių medžio raizinių lietuvių grafikoje. Mažos bažnytėlės langas ir plačiai atvertos durys žėri, kaip ir šone tekanti saulė, o minia, vėliavom ir žvakėm nešina, suka ratu tarytum tik į tą pusę, kur pro palinkusią varpinę kelias veda į kapus. Labiausiai išvargę ir metų iškamuoti, eisenos pabaigoje, jau suklupę ant kelių, prisiplakę prie šalotės žemės.

"Gaisras Lietuvos bažnytkaimyje" raizinyje kaip iš akmens išskaputuota senutė, visu savo sunkaus ir seno kūno svoriu, žadina varpo gaudimu tuščius laukus. Tolumoje jau visos dangus apimtas gaisro pašvaistės, bet kaimas dar miega giliai, apsiapratęs su savo likimu. Telesforo Valiaus kūryboje visi personažai yra apsiapratę su savo likimu. Ir pačius tragiškiausius žmogiškus darbus jie atlieka su to-

kiu nuolaidumu, tarytum tai būtų kasdieniškos ir nuolat pasikartojančios jų pareigos.

Kaip žmonės, kurie saulei leidžiantis, po sunkių dienos darbų, išvargę grįžta į savo namus poilsui, taip jie, grabais nešini, žygiuoja į kapus Valiaus raizinių cikle "Tragedija Baltijos pajūryje". O "Belaukiančios" moterėlės, prie uždegtų laužų, laukia tų, kurie jau nebegrįš. Jos išsibarsčiusios po vieną pamaryje, kaip sustingę akmenys, neturi tarpusavy kalbos, nes metai jas jau slegia ir jų visų likimas jau yra vienodas ir nepaguodžiamas. Su juo galima tik apsiprast.

"Is vilnių" ištraukusieji skendulij nesijaudina dėl tragiškos pabaišos. Jie su tuo jau yra apsiapratę ir tik atlieka savo pareigas, neatsipalaiduodami nuo kasdieninės dienos rūpesčių.

Raizinyje "Badas" keliolika žmogysčių taip pat nėra užklupti nelaimės. Tai yra jų likimas ir jų kasdienybė.

"Motina" karo nuniokotame gamtovaizdyje taip pat apsiapratusi su mintimi, kad jau viskas yra prarasta.

Pastaruoju laiku į Valiaus litografijas yra įvesta spalva. Bet ji neaplinksmina jo kūrybos. Ji įveda tik daugiau niuansų, daugiau subtilių tonų. Pagrindinės mintys yra tos pačios ir jų simboliu ir toliau lieka juodas šešėlis.

Tokios mintys kyla stebint dail. Valiaus kūrybą. Kaip nemalonūs yra tematika ir jo vaizduojamas pasaulis, kurio mes linke baimintis ir šalintis, taip patraukli yra jo kūryba, kurioje su didele jėga alsuoja gyvenimo tikrovę. Valiaus raiziniams mes galime gėrėtis, juos stebėti ir palikti, bet kai mes prie jų vėl grįžtame, tai kiekvieną kartą jie vėl mus pagauna vis nauju, žmogišku, gyvybe alsuojančiu glėbiu.

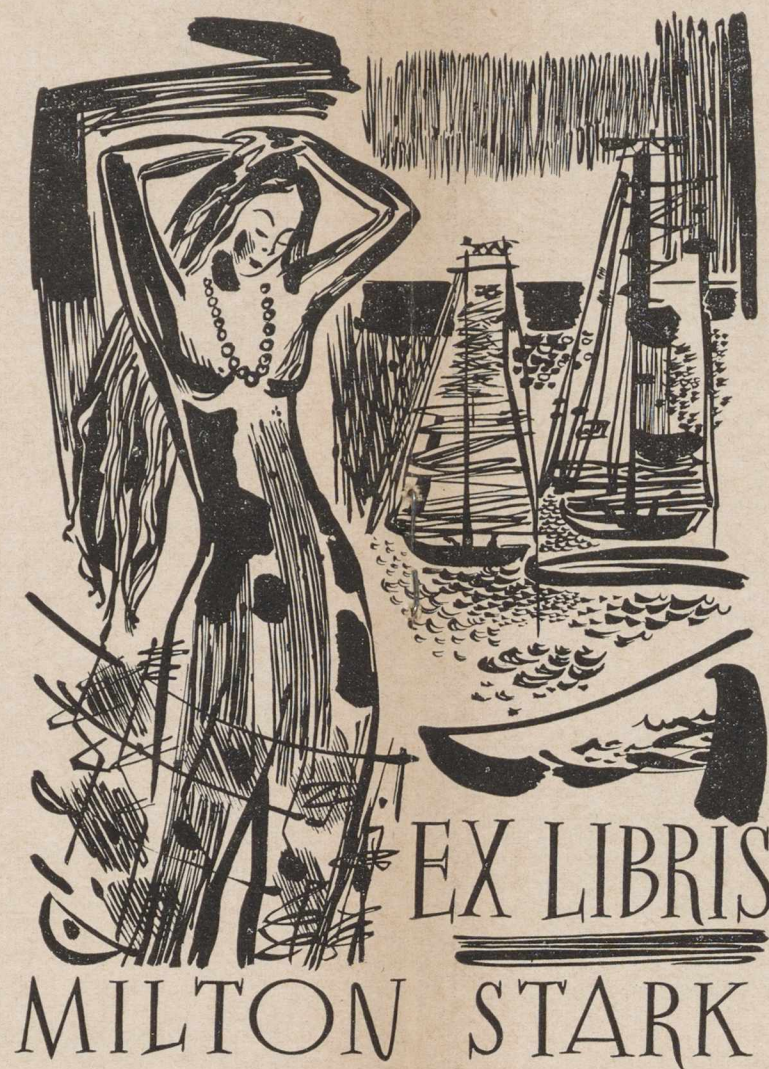
Techniniu požiūriu dailininko Telesforo Valiaus kūryboje yra laikotarpiu, skirtingų stilių, naujų ieškojimų, pasikeitimų. Tačiau per visą jo kūrybą, kaip viena nenu-

trūkstanti gija, eina individualus jo braižas, pastovus, aiškus, griežtas ir savitai kalbantis. Kai kuriuose Valiaus darbuose yra daug prasminių detalių — linijų ir dėmių suraizgymų, šviesos blykčiojimų, juodų dėmių ar spalvų veržlumo ir nerimo. Bet tai nėra nei techniško subrendimo demonstravimas, nei tik puošmenų pabėrimas. Viskas jo kūryboje yra palenkta vienam bendram tikslui — kūrinio nuotakai sudaryti, menininko vidaus balsui išsakyti.

TELESFORAS VALIUS

BADAS / FAMINE

TEL. VALIUS

EX LIBRIS

Telesforas Valius gimė 1914 m. liepos 10 d.

1937 m. baigė Kauno Meno Mokyklos grafikos studiją ir nuo to laiko, dalyvaudamas visose žymesnėse lietuvių dailės parodose, pasireiškė kaip savito veldo ir didelio pajėgumo subrendęs menininkas.

1942-44 m. buvo Vilniaus Dailės Akademijos grafikos katedros vedėjas. 1946-49 grafikos skyriaus vedėjas Ecole des Arts et Metiers Vokietijoje, Freigurg i. Br.

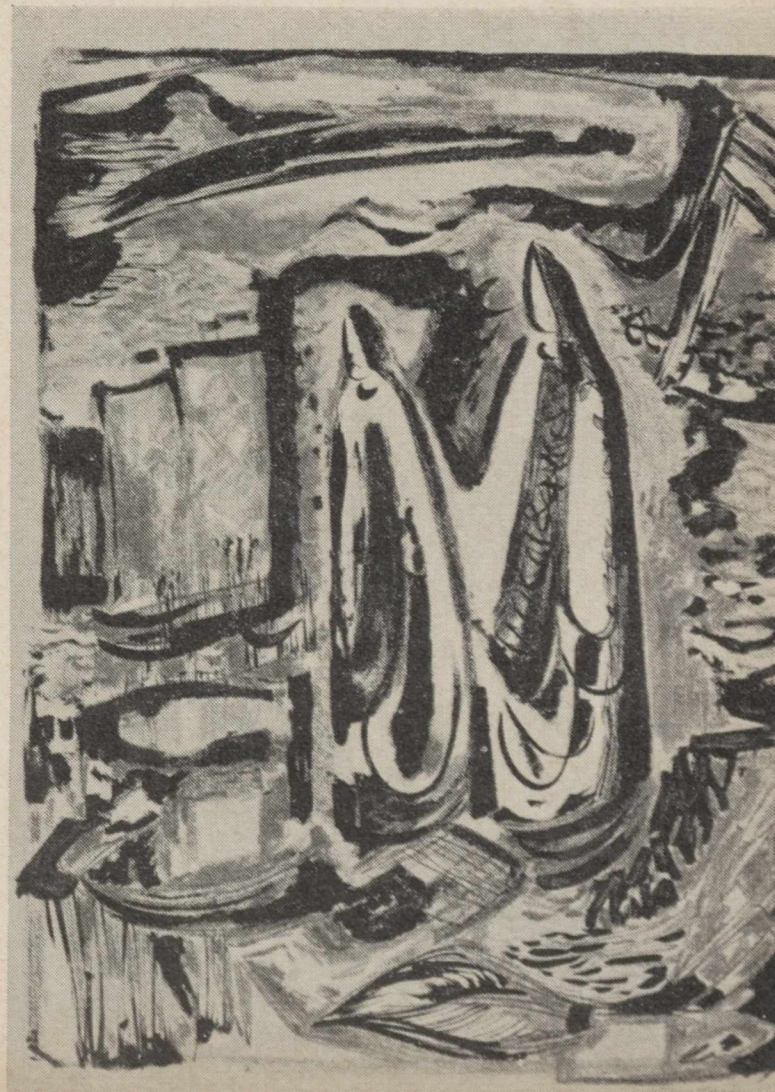
T. Valius yra vienas iš Lietuvių Dailės Instituto steigėjų, keliolikos metų pirmininkas ir visų LDI valdybų narys.

T. Valiaus rūpesčiu, darbu ir iniciatyva suorganizuota eilė lietuvių dailės parodų Australijoje, Vokietijoje, JAV-se, Kanadoje. Jis pats aktyviai dalyvauja Kanados lietuvių bendruomenės kultūrinių rengimų darbuose. Yra "Aidų" žurnalo meninis redaktorius. Dalyvauja Kanados dailininkų veikloje ir parodose ir yra narys Kanados menininkų organizacijų "Society of Canadian Painter-Etchers and Engravers" ir "Society of Canadian Graphic Art".

Dail. T. Valiaus darbų yra įsigiję Vilniaus, Kauno, Telsių, Šiaulių, kai kurie Vokietijos, Austrijos bei Kanados muziejai; jo darbų yra ir privačiuose rinkiniuose Vokietijoje, JAV-se, Kanadoje.

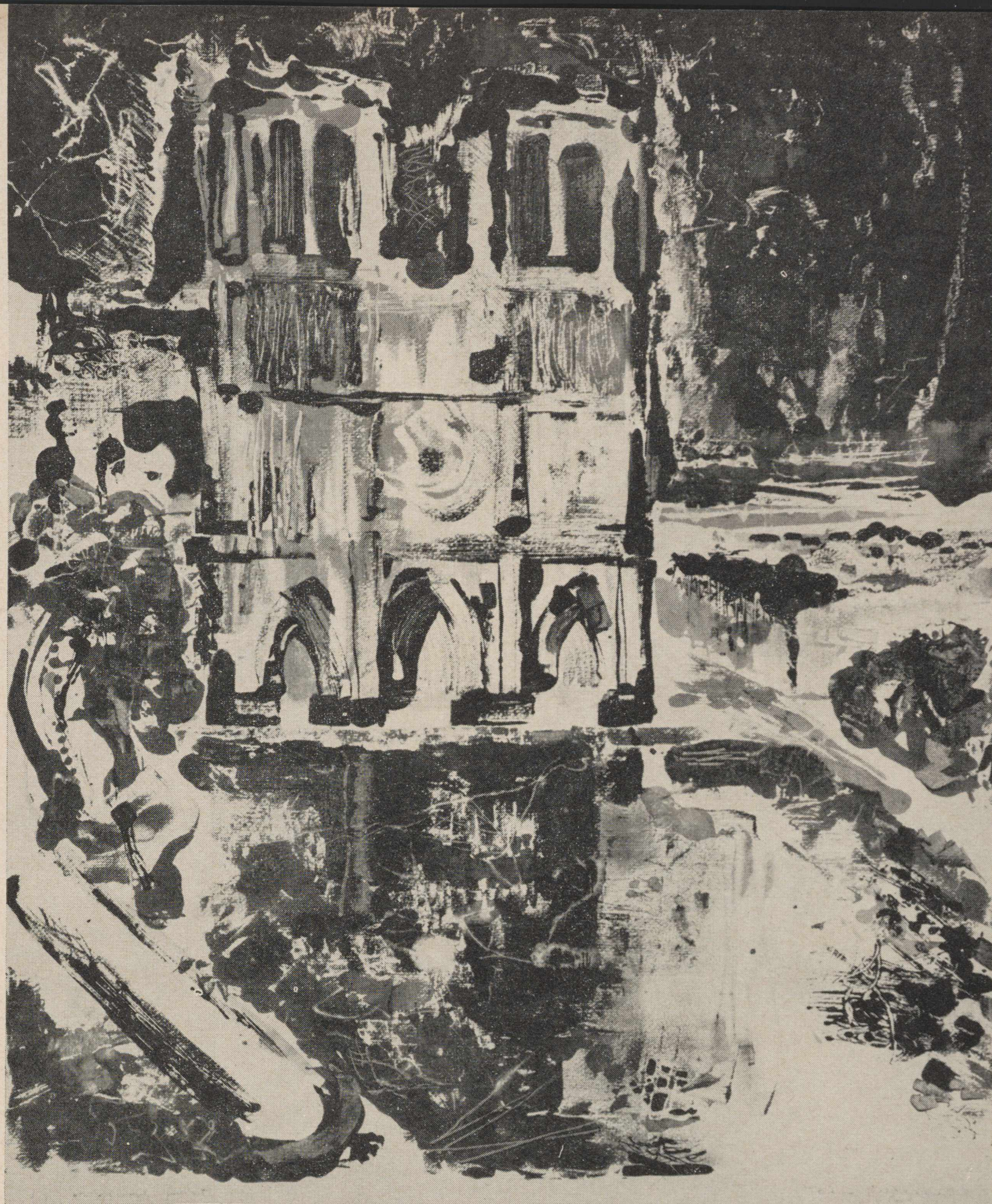
TEL. VALIUS

MOTERYS, II, pastelė / Women

TELESFORAS VALIUS

DIEVO MOTINOS KATEDRA PARYŽIUJE / NOTRE DAME, Paris, colored typograph

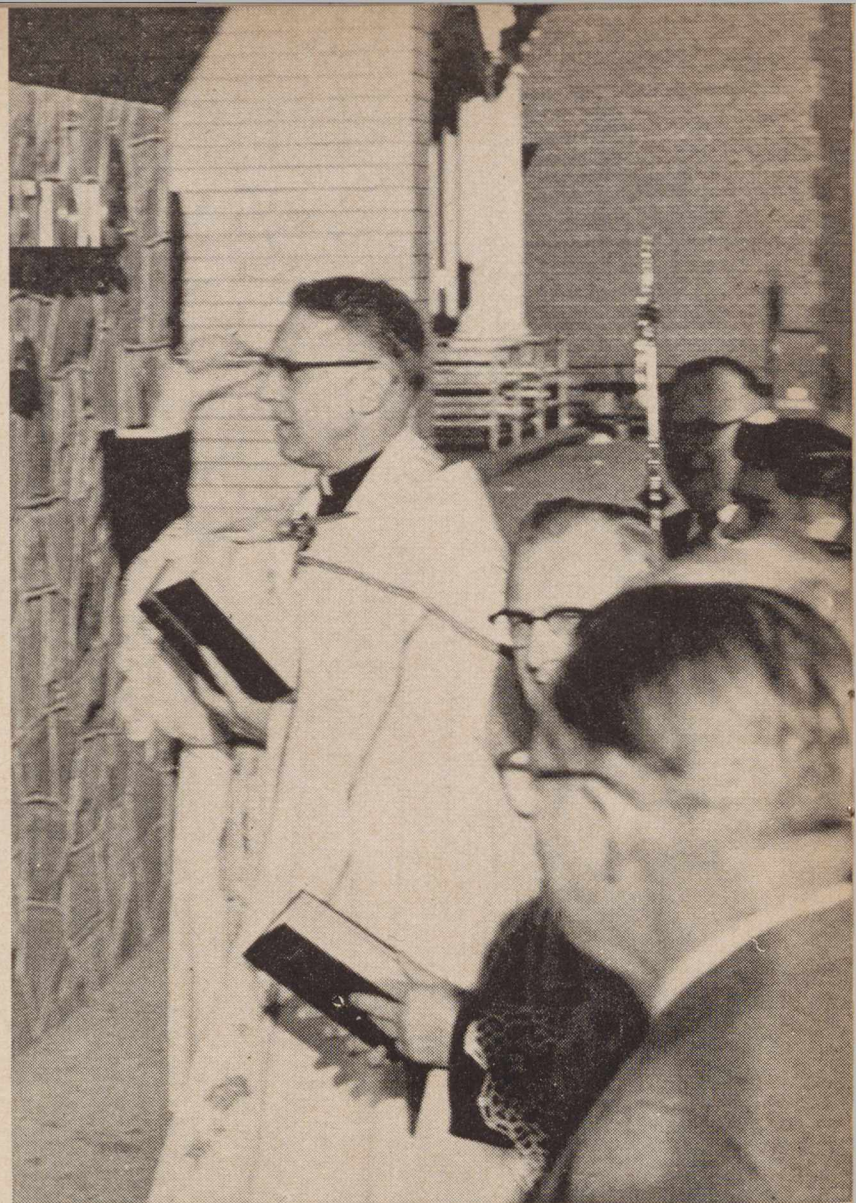
LIETUVIŲ R. KATALIKŲ SUSIVIENIJIMAS AMERIKOJE PASISTATYDINO NAUJUS NAMUS —

Viršuje: Naujieji LRKSA namai Wilkes-Barre, Penn.; dešinėje: LRKSA Centro dvasios vadas kun. J. F. Boll šventina naują centrinės įstaigos pastatą; žemai: LRKSA centrinės įstaigos pašventinimo proga suruošto pokylio garbės svečiai:

Iš k. į d. (sėdi): kun. Bronis Danis, Luzerne apskr. Respublikonų partijos reikalų ved. Peter D. Clark, adv. Thomas E. Mack, LRKSA sekr. W. T. Kvetkas, LRKSA dvasios vadas kun. J. F. Boll, LRKSA prezidentas L. Šimutis, JAV Kongreso narys D. J. Flood; stovi: kun.

Vito Žemaitis, kun. J. Aruscavage, kun. A. Ežerskis, kun. St. Raila, LRKSA teisinis patarėjas adv. E. W. Lopatto, Luzerne apskr. komisijonierius J. Maceina, District Attorney Albert Aston, Luzerne apskr. teismo raštininkas W. P. Gunster, LRKSA išd. P. J. Karazusky ir LRKSA išdo globėjas W. Abromitis.

Top: New building of the central offices of the Lithuanian Roman Catholic Alliance of America, Inc., in Wilkes-Barre, Penn.; **Right:** The new building is being blessed by the Rev. J. F. Boll, National Spiritual Advisor of the Organization; **Bottom:** National officers and guests at the banquet.

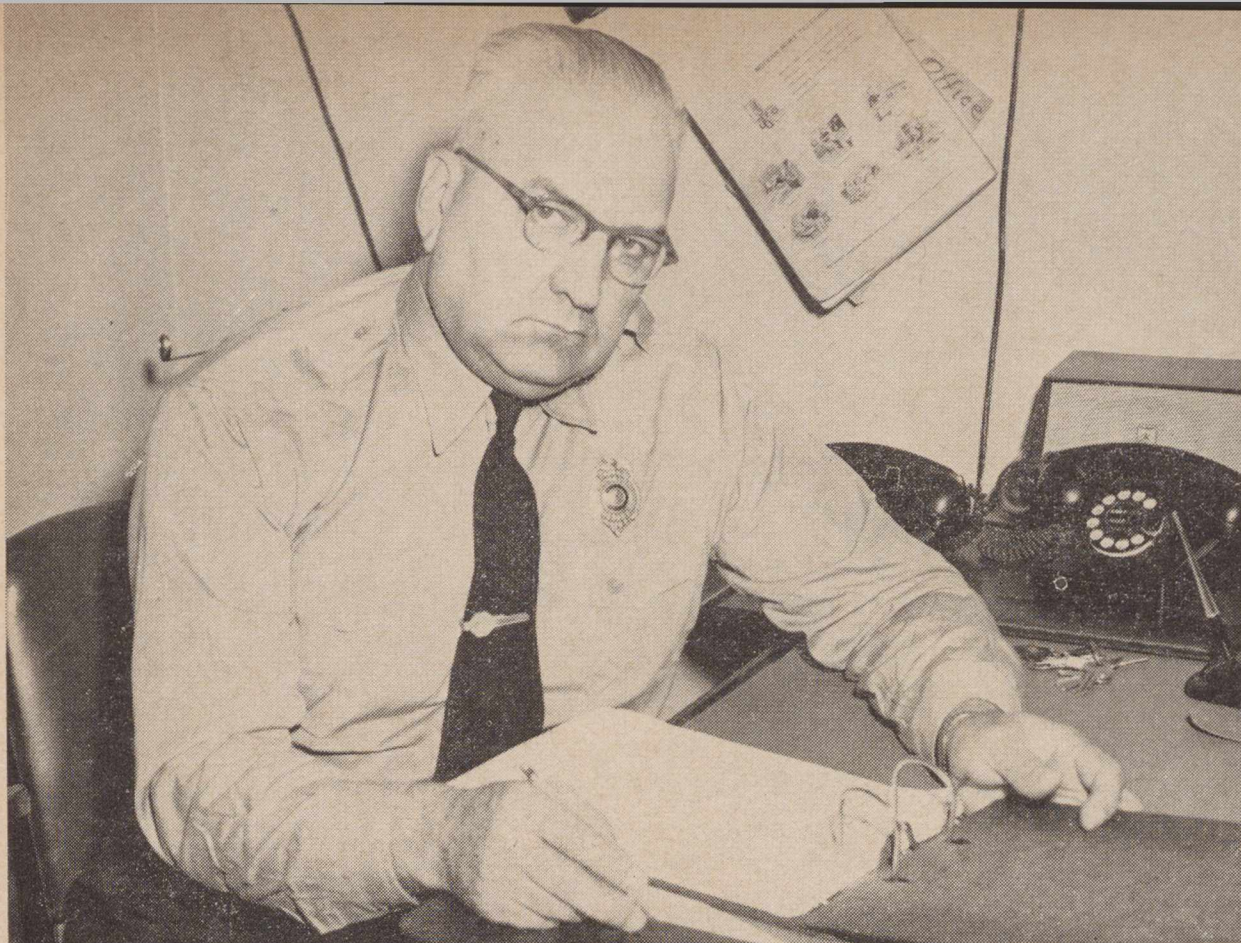
INGRIDA STASAITĖ, Cleveland, Ohio, šoka baletą jaunimo vakare Clevelande.

Ingrida Stasaitė of Cleveland, Ohio, young ballet dancer.

WATERBURY, Conn., Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 40 metų sukakties minėjime iš k. į d.: vietos ALT pirm. J. Trečiokas, miesto majoro žmona Elena Vasiliauskaitė Snyder, miesto majoras E. Snyder, kleb. kun. J. Valantiejus ir ALT garbės pirm. Al. Aleksis.

A group of prominent Lith.-American functionaries of Waterbury, Conn., with Mayor Ed. Snyder and his wife, during the commemoration of Lithuanian Independ. Day, Waterbury, Conn.

Foto . Gaidys

CHARLES J. SOROK, Beaver county, Aliquippa, Penn., policijos viršininkas. Gimęs Kapčiamiestyje, Lietuvoje, atvyko į JAV-bes su tėvais būdamas 3 metų amžiaus. Jo tikra lietuviškoji pavardė buvusi "Soroka". Apie jį, kaip pasižymėjusį pareigūną, plačiai rašė vietos amerikiečių spauda, dėdama gausiai nuotraukų iš jo darbo.

Charles J. Sorok, Chief of Police of Aliquippa, Penn. Beaver County. Mr. Sorok was born in Lithuania, came to the United States with his parents when he was 3 years of age.

1924 he joined the state police for a 17-year tour of duty. He worked from the Butler headquarters until 1936 when he was transferred to Erie.

From 1931 to '36, he was assigned as a fingerprinting analyst at the Harrisburg Bureau of Identification. At Erie he was in charge of the sub-station until his retirement. He also taught a police school at Meadville.

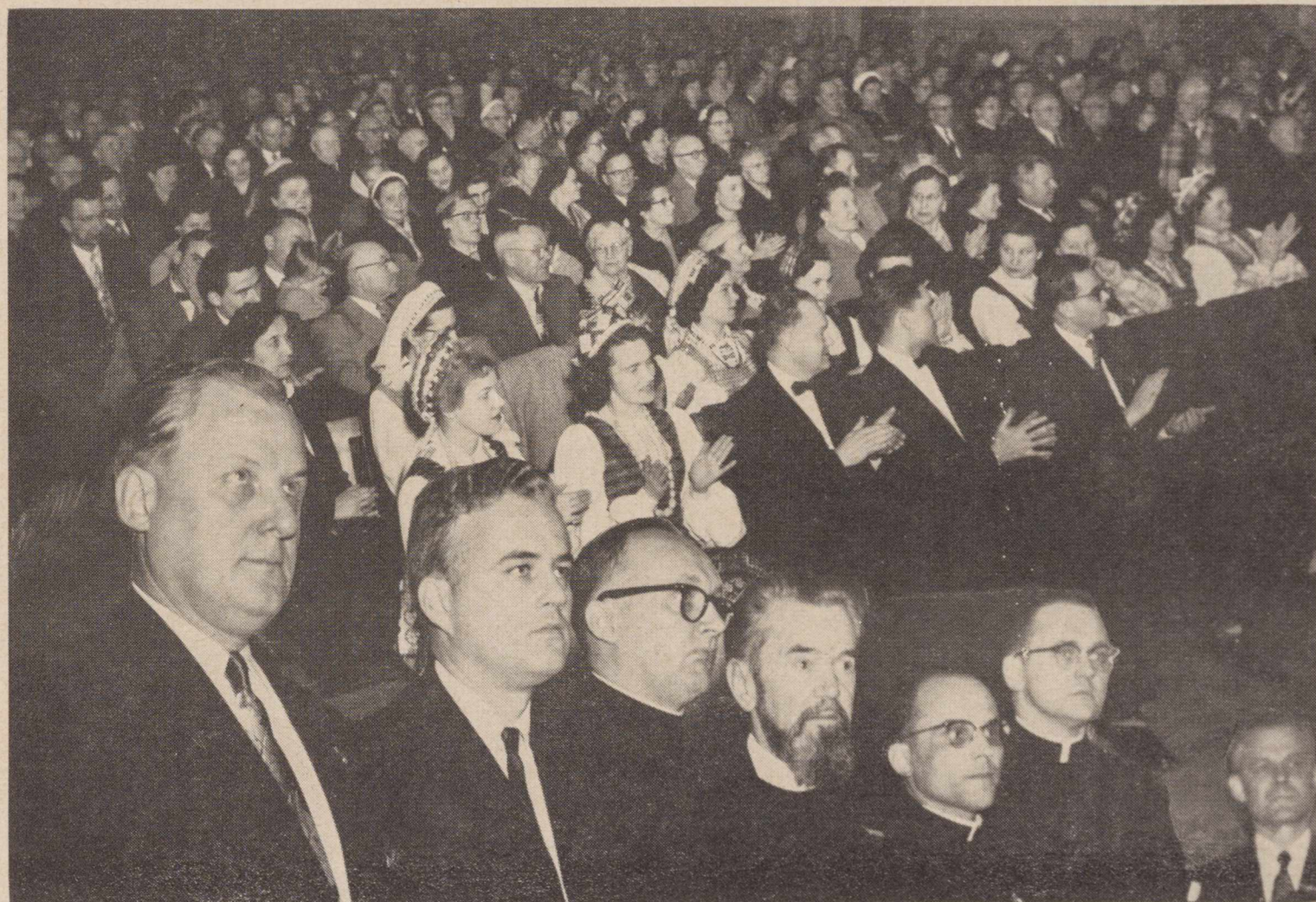
The vigor and attention to detail he brings to Aliquippa is strong evidence that he loves his work. He may be found pounding his typewriter, answering the telephone, conferring with his men, studying reports or loudly delivering a reprimand to a hungover "frail" in English, Lithuanian, Polish or Slovak, — says one newspaper reporter.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS paskelbimo 40 metų sukakties minėjimas Hartforde, Conn. Iš k. į d.: Leonas Mašiotas, kongresmanas Ed. May, kun. J. Grigonis, prel. M. Krupavičius, pagrindinis kalbėtojas, kun. A. Paškevičius, kun. St. Benesevičius ir dr. A. Šerkšnas. Viršuje — publika. Foto J. Gaidys

Lithuanian-Americans of Hartford, Conn., commemorate the Lithuanian Independence Day.

FOSTER FURCOLO, Massachusetts Valst. gubernatorius, pasirašo 1958 m. Vasario 16 aktą, kuriuo skelbiama vasario 16 Mass. valst. Lietuvos Resp. Diena. Proklamaciją pasirašant dalyvauja ALT Bostono sk. atstovai: J. Arlauskas, J. Grigalius, J. Sonda, W. Gorski, E. Cibas.

THE HON. FOSTER FURCOLO, Governor of Massachu-

setts, signs a proclamation designating February 16th as Lithuanian Independence Day. He also received a Lithuanian-American delegation consisting of prominent Lithuanian functionaries of Boston, Mass.

VEIDAI IR VAIZDAI

MONTEVIDEO, Uragvajus. Vasario 16-tos minėjimo proga priėmimas Lietuvos pasiuntinybėje. Il-as iš dešin. — min. Dr. K. Graužinis, I-as iš k. — K. Čibiras.

Reception at the Lithuanian Legation in Montevideo, Uruguay. The occasion — Lithuanian Independence Day. 2nd from right Lith. Min. Dr. K. Graužinis.

WINDSORO, Ont., Vasario 16 minėjime: iš k. į d.: E. Kemzytė, pagrindinis kalbėtojas adv. A. Lapinskas, ALTS vicepirm., E. Kazlauskienė ir Windsoro LB-nės vald. pirm. P. Januška.

ATTORNEY A. LAPINSKAS of Chicago, Ill., principal speaker at the commemoration of Lithuanian Independence Day in Windsor, Ont., Canada, is met by local Lithuanian-Canadians.

VICE PREZIDENTAS NIXON (dešinėje) sveikina kun. L. Jankų, naująjį BALFo reikalų vedėją, susitikęs konferencijoje šalpos reikalais Washington. (Žiūr. kun. Jankaus laišką) REV. L. JANKUS, Brooklyn, N. Y., Manager of the United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., meets the Hon. Richard M. Nixon, Vice President of the U. S., at one of the conferences in Washington, D. C.

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

— "Lietuvių Dienų" žurnalą pinigėmis aukomis parėmė **kun. J. Riauba** iš Custer, Mich. — \$3.00; **Ant. Braškys** iš Sudbury, Ont., Canada — \$4.00; **K. Bacauskas** iš Brooklyn, N. Y. — \$2.00 Visiems nuoširdus ačiū. Kiekviena, kad ir nedidelė auka, mums yra brangi ne tik materialiai, bet ir morališkai, kaip laidas, kad žurnalas turi ne tik pasyvių, bet ir aktyvių skaitytojų bei rėmėjų. Remkite žurnalą, surasdami naujų skaitytojų arba atsiųsdami adresų tų asmenų, kurie LD dar neskaito, bet galėtų skaityti.

— **Kazimieras Karuža**, Los Angeles, Calif. poeto Petro Karužos brolis, padėjo LD redakcijai rengiant šio nr. poezijos puslapį, parūpindamas brolio poezijos rinkinį ir foto nuotrauką. K. Karuža pats Lietuvoje yra rašęs eilėraščių ir spausdinęs "Naujojoje Romuvoje" ir kt. K. Karuža parašė atsiminimų pluoštą apie poetą Petrą ir žada šią 25 metų sukaktį kuo nors ypatingesniu atžymėti.

— **Kun. P. Sabulis**, Waterbury, Conn., atnaujino LD-ny garbės prenumeratą, atsiųsdamas \$10.00

— Per **PL Bendruomenės Paryžiaus valdybą** užsisakė LD-nas Prancūzijoje šie asmenys: M. Kazokaitis, V. Schaeffer, Br. Jucius, Ant. Niūniava, St. Stelmokas, M. Gaudešius, V. Bajarskas, J. Černiauskas, Ona Peruche, V. Narbutas, J. Lapinskas, J. Liutkus.

— **Charles Richards**, Inglewood, Calif., atostogavo Pietų Amerikos kraštuose ir aplankė ten savo gimines.

— **Br. Ramonienė**, Gilbertville, Mass., atostogavo Los Angeles mieste ir buvo pas J. Kiškis.

— **Los Angeles Dramos Sambūris** š. m. balandžio 20 d. stato P. Vaičiūno 4 v. komediją "Tuščios pastangos" Vaidina: A. Audronytė, B. Butkienė, Ž. Balsytė, R. Giedraitienė, A. Giedraitis, Vl. Gily, L. Jasiukonis, J. Kaributas, P. Marčiūška, J. Peterienė, B. Seliukas ir A. Šimonis. Suflerius — Gr. Raibienė. Režisuoja Juozas Kaributas.

— **Algis A. Regis**, Oaklawn, Ill., atnaujino LD prenumeratą C. Jeronimui Anglijoje ir Petrei Kubilis, Chicago, Ill.

— **Dr. C. Laban**, Los Angeles, Calif., padavė savo namus ir planuoja statydintis rezidenciją Los Feliz rajone, netoli šv. Kazimiero lietuvių bažnyčios.

— **Jonas Jurgilas**, Granada Hills, Calif., medicinos daktaras, atidarė gydymo kabinetą. Adresas: 10718 White Oak Ave., prie Chatworth Blvd., Granada Hills, San Fernando Valley. Telefonas: EMpire 3-5909

— **Dr. Stefa Dimas**, Ridgewood, N. Y., dantistė, turi savo gydymo kabinetą: 354 St. Nikolas Ave., Ridgewood 27, N. Y. Telef.: VA 1-1825.

— **J. ir O. Grikavičiai** (sūnus su šeima ir tėvai), Hawthorne, Calif., nusipirko namus. Jonas ir Ona Grikavičiai yra L. Vyčių 133 kuopos nariai, augina sūnų.

— **J. Pelaniai**, Clayton, Calif., atostogavo Palm Beach, Calif., kurorte.

— **Albertas Repšys, M. D.**, Woonsocket, S. D., atnaujino LD-ny prenumeratą dviems metams.

— **P. Kurzikauskas**, Chicago, Ill., atnaujino LD-ny prenumeratą 1959 metams.

— **St. Dalius**, Hamilton, Ont., Canada, PLB vietos skyriaus vicepir., skyriaus vadu užsakė LD-nas: Hamilton Public Library, Mac Master University ir Mrs. E. Hyder.

— **PLB Windsor apylinkė**, Kanadoje, užsakė LD-nas Mr. J. M. Jeanette.

— **Jonas Norkaitis**, Igersheim, Vokietija, užsisakė LD-nas 1958 metams.

— **Hans Baum**, Frankfurt/Main, Vokietija, užsisakė LD 1958 metams per **Gordon agentūrą**, Washington, D. C.

— **Los Angeliečiai** užsakė LD-nas: **J. Bertulis** — A. Lugackienei, **V. Kazlauskas** — J. Petrušaičiui Anglijoje, **D. Čibas** — Jonui Gronskiui Chicagoje.

— **Vytautas Skrinska**, Worcester, Mass., IDEAL PHARMACY vaistinės savininkas, prenumeruoja da egz. LD: vieną sau, vieną — vaistinei.

— **A. Šlapelis**, Long Beach, Calif., užsakė LD M. Wentis, Rochester, N. Y.; **Pr. Ambrazas**, Cleveland, Ohio — A. Žaladuoniui, Habana, Kuboje; **Dr. P. Baleišis**, Minneapolis, Minn., — Dr. V. Didžiui Australijoje; **Teresė Lušienė**, Waukegan, Ill., —

Dr. A. HAGENTORNAS

(Physician & Surgeon)

priima ligonius kasdien nuo 6 val. vakare iki 8 val. vakare (iš anksto susitarus) savo kabinete

(office), kurio adresas yra šis:

4655 Kingswell Ave., Suite 215, (Kampas North Vermont Avenue),

Los Angeles 27, California.

Telefonas

NOrmandy 1-6260

Mrs. Reginai Slana, N. Chicago, Ill., M. Bružienė, Liege, Belgija — Vincui Keručiai.

— **Kun. J. Sakevičius**, MIC, Claredon Hills, Ill., prisiuntė kun. dr. V. Rimšelio ir Collegio dei Mariani pren. mokestį.

— **A. Bražinskas** ir **P. Matulevičius**, Anglija, sumokėjo pren. mokestį per J. Bražinską.

— **Dr. A. Mauragis**, Picnic Point, NSW, Australija, atnaujino LD pren. 1958 m.

— **J. Liubinskas**, Bayonne, N. J., atnaujino LD pren. 1959 metams.

— **Anthonia M. Wackel**, Worcester, Mass. išvertė Brazdžionio eil. "Viešpaties žingsniai" į anglų kalbą ir išspausdino "Motery Dirvos" Nr. 2. Švenčių proga ji atsispausdino sveikinimo kortelių su savo pačios parašytu angliškai eilėraščių.

— **Antanas Bonatas**, 5018 Melrose Ave. (prie Western), Los Angeles 4, Calif., neseniai nupirko batų krautuvę "Tony's Shoe Shop".

— **Dailių Menų Klubas**, Los Angeles, Calif., 1958 m. sausio 25 d. susirinkime pirmininkavęs prof. Mykolas Biržiška kalbėjo apie senąją lietuvių bibliografiją nuo pirmosios knygos iki XX a. leidinių; profesorius po ranka turėjo visą Vaclovo Biržiškos rankraštinių palikimą, kuris sudaro dešimtis didžiulių tomų.

Sekančiam periode pirmininkavęs **Juozas Tininis**, Klubas susirinkimą sukvietė kovo 15 d. pp Andrašiūnų bute, Silver Lake dalyje. Programoje buvo žodinė kūryba, kurią skaitė nariai: A. Gustaitis — novelę "Pirtyje", D. Mitkienė — eilėraščių ir J. Tininis — pasaką "Amžinos jaunystės ieškotojas". Dėl skaitytų dalykų dalyviai gyvai pasisakė; ypač pažymėtina prof. Biržiškos pastabos Prof. Biržiškos žodžiai mūsų kultūros ar literatūros klausimais visuomet esti kupini gilios patirties, įdomūs ir su dideliu dėmesiu priimami.

Sekančio laikotarpio pirmininku išrinktas muzikas **Juozas Bertulis**.

Atsiųsta paminėti

Jonas Balys. **Užburti lobiai**. Lietuvių sakmės. Nidos Knygų Klubo leidinys, Nr. 22. 1958. 95 psl.

Jonas Girdžius-Klausutis, **Raudonieji viduramžiai**. Sovietinio komunizmo siautėjimas užimtuose Europos kraštuose. Su B. Railos įžanga. "Santarvės" žurnalo leid. Viršelis E. Matuko. Londonas, 1957. 301 p.

LITHUANIAN REALTY COMPANY

Charles Luksis Realtor

Phone: EX. 4-2986

3020 Wilshire Blvd.

SANTA MONICA, CALIF.

Mielai patarnauja norintiems pirkti-parduoti namus ir sklypus; apdrausti automobilius, namus ir kitokį turtą; gauti paskolas.

Atlieka notaro darbus.

Atsiųsta paminėti

BALFO ATSTOVAS TARP AMERIKOS GARSENYBIŲ

Atviras laiškas seniems ir naujiems bičiuliams

Šių metų vasario 25, atstovaudamas BALFą, nuvykau į Amerikos sostinę, specialią JAV Prezidento konferenciją atsilikusiems kraštams remti.

Pirmą kartą lankiausi sostinėje. Konferencija sutraukė daug Amerikos garsenybių. Čia buvo patys didieji valdžios ir partijų bei organizacijų atstovai. Šalia prezidento Eisenhowerio, viceprezidento Nixono, valst. sekret. Dulles, čia aktyviai dalyvavo Trumanas, Achesonas, vysk. Sheen ir net. Chicagos kard. Strich, kuris palaimino vakarienės stalą.

Iš 1300 dalyvių, atrodo, tebuvo vienas lietuvis. Teko pačiam kaip išmanant suktis ir gaudyti naujus pažįstamus. Tik vienas senatorius teprisiminė mane matęs "kažkur", o tai buvo Los Angelese.

Nuostabus punktualumas! Kai mums išdavė konferencijos ženklelį, tada visos durys buvo atdaros. Galėjau eiti, kur norėjau, ir sėstis, kur patiko. Aišku, aš pasinaudojau ir taikščiaus būti arti mums, lietuviams, reikalingų žmonių. Su pačiu viceprezidentu net nusifotografavau, išgirdau iš jo malonių žodžių ir pavergtai Lietuvai, ir kovojantiems lietuviams. Prašė juos sveikinti.

Vakarienės metu sėdėjau drauge su Dr. Hutchins, Fund of the Re-

"...sėdėjau drauge su dr. Hutchins.."

public pirmininku, kuris išleidžia Fordo milijonus kovai su bolševizmu. Gal kada vėliau pavyks susitikti jį vėl, tada prašysiu, kad duotų ką nors ir BALFui, nes mums labai trūksta pinigų patenkinti visus Sibiro lietuvių prašymus.

Valgiai (priešpiečiai ir vakarienė) buvo gana paprasti, be alkoholio. Jūs fundijo Baltieji Rūmai, o parengė Statler viešbučio virtuvė. Atrodo, kad ir prezidentai ir kardinolai nevalgo po dvi riekės iš karto. Kadaisė galvojau, kad tokie dideli vyrai tai piausto pyragą su piūklais, o sviestą tepa su kastuvais.

Amerika iki šiol rėmė Europą ir daugiausia davė tik patrankų. Dabar norima daugiau paremti mašinomis, vaistais ir kitais reikmenimis atsilikėles tautas Azijoje ir Afrikoje, kad jos nepatektų komunistų įtakai, kurie irgi peršasi su pagalba.

Visa konferencija ir sukosi apie tai, kaip sulaukyti komunistų veržimasi. Tik vienas kitas teprasizijojo, kad reiktų juos vyti į Maskvą. Apie pavergtųjų išlaisvinimą dar neplanuojama. Gal tai ir neįmanoma šiuo metu. Tačiau nuo didžiausio (JAV Prezidento) iki mažiausio (tai jau aš būsiu) visi pasisakė prieš komunizmą labai aiškiai ir aštriai. Ir labiausiai komunistus Jūsų BALFo atstovas

Kun. L. Jankus

Brooklyn, N. Y.

SCENARY for the stage play, "Radvila Perkūnas", at Lithuanian State Theater in Kaunas, during the independence of Lithuania, by artist M. Dobužinskis (last year died in U. S.).

SCENOVAIZDIS Sruogos veikalui "Radvila Perkūnas" Lietuvos valst. Teatre. Piešė dail. M. Dobužinskis, dirbęs Lietuvos Teatre kaip dekoratorius. Mirė pernai New Yorke.

The Role Of Lithuania In European History

By DR. ZENONAS IVINSKIS, Rome, Italy

Judging from the written records of western Europe the emergence of the Lithuanian nation was rather late in the history of Europe. At the time when new nations were being built on the ruins of the old Roman Empire, and when the feudal states of the Middle Ages were being shaped or when the power of the Pope and Emperor was flourishing and the long conflicts between them were exciting all Christendom, only scanty bits of data are found concerning the eastern Baltic lands. And these dribblets of references are recorded in part in connection with the deaths of some Christian missionaries (Wojciek, Brunon) who died as martyrs in Old Prussian and Lithuanian lands. And if the spade of the archeologist would not unearth for us what the ruins have preserved, the early Middle Ages of Europe would enshroud Lithuania in total darkness.

Russian chronicles mentioning Lithuania date from the middle of the 11th century, while the chroniclers of western Europe "discovered" the Baltic (or Aestian) nations only in connection with the founding of the German Orders of the Sword and Cross, in Livonia in 1202 and in Old Prussia in 1220. But the Lithuanians had already taken the initiative long before that time and became strong politically and formed a national government or state. The consolidation of the Lithuanian city — states and ethnic lands which were inhabited by the Lithuanian nation took place when there were no dangers of aggression from without, and when the land-craving and bloodthirsty German military orders of the Sword and Christian Cross weren't born yet.

The founding of the Lithuanian kingdom came about naturally

without any fanfare of outside influence. The alliance of the Lithuanians came about when a stronger duke became more strong and gained a permanent tendency to enlarge his role as ruler, and this king of political policy eventually united the Lithuanians who lived east of the Nemunas river and surrounding lands. In such a manner the stronger king overcame not only the numerous petty kingdoms, but also held sway over the vast lands east of his own lands, where, in prehistory, the Lithuanians had dwelt in populous and strong communities enjoying peace and order under their Kings. However, this lasted until the eastern slavs began pressing in quite early in great hordes and thus forming what is called white Russia.

In the early part of the 13th century the Lithuanian Kingdom already appeared so strong that it always was the victor in all battles even in the great onslaughts of the century perpetrated by the armies of the Livonian Order of Sword Bearers and the armies of veteran Crusaders from the Holy Land which the Order had recruited in western Europe: Lithuania defeated her enemies in the following great pitched battles:

In the year of	1236	— The Battle of Saulė.
" "	1260	— The Great Lithuanian Victory of the Bat-
" "	1267	— The Battle of Lenevarden / tle of Durbė
" "	1270	— The Great Battle of Northern Lithuania
		in which the Cross Bearers were defeated.

What significance did this Lithuanian power have in Europe, a power that goes back three quarters of a millenium?

LITHUANIAN ARMY units defeat the armies of the Knights of Sword in 1236.

LIET. KARIUOMENĖ 1236 rugp. 22 ties Saule (Šiauliai) sunaikina kalavijuočių ordą no kariuomenę. (Iš D. Čibo foto rinkinio)

MINDAUGAS (1263) was the first ruler of Lithuania who accepted Western Christianity and received a king's crown from Pope Innocent IV. King Mindaugas strove to bring Lithuania into the circle of western nations and thus increase her prestige in Europe. And this was possible only by embracing the precepts of the doctrines of Christ. Upon accepting the Catholic faith and becoming a king, Mindaugas raised Lithuania to a higher form of national life from the viewpoint of society and international law.

However, certain particular and general forces did not permit either kings or Catholicism to last long in Lithuania. But Lithuania finally accepted Christianity over a century later, in 1387. Lithuania then emerged from the precarious crossroads and made a momentous decision to defend and help develop Western Civilization.

Upon conquering the Latvians, after the outrageous destruction of the Old Prussian Kingdom, both nations being kindred to the Lithuanians, the armies of the Teutonic Military and Religious Order of Cross Bearers, on approaching Lithuania, had suddenly changed the goals or motives of their crusading mission: instead of converting the pagan Lithuanian people to Christianity, the crusading armies consisting of armored murderers and bandits began to plunder, murder and rape and put all dwellings to the torch and enslave many people that survived the savage German butchery.

By proffering a cross to the Lithuanians at the point of a sword and evidently seeking to crush the last isle of paganism in Europe, the Teutonic Order really had one ultimate aim, that of conquering Lithuania and thus destroying the so-called Lithuanian bridge-head, which prevented the two branches

of the Order to become united (the East Prussian and the Livonian Orders). For exactly 200 years, from 1236 to 1435 the Teutonic Order fought Lithuania in pitched battles attempting to conquer her. The formidable Order had organized great military forces, while its finances, economy and the technique of building fortifications were exemplary to all Europe.

Thus, again such a strong military state, founded on the still smoldering ruins and human corpses of Old East Prussia, and receiving military aid in the nature of rapacious armored knights who came for all over Europe, save Spain and Italy, the Lithuanian nation had to fight in wars as a matter of life or death since this was the only way to defend its freedom and national existence. In the 14th century the Czech king, John of Luxemburg, stained his sword with pagan blood ravaging throughout western Lithuania. (The French poet, Guillaume de Machaut, who accompanied the king on his campaigns to christianize the pagan Lithuanians, writes vividly about the baptisms in blood.).

In 1390 the successor to the throne of England, who became Henry VI, also found his way to Lithuania. It can be stated outright that all roads in Europe led to Lithuania! Albrecht, the duke of Austria, Henry of Bavaria and many others went to Lithuania with thousands of armor-clad Knights to christianize the Lithuanians. Thus, all sorts of armored Knights, grafs, herzogs and other titled and untitled unwelcome "guests" — "pro remedio animae suae" were drawn from western Europe to the much known and magnetic Baltic strand where the Nemunas river flows into the sea. Western Europe in the Middle Ages had a great mecca for its chivalry in Lithuania! Aye! Vil-

COAT OF ARMS of Radvila Perkūnas, Lithuanian statesman in the Middle Ages. Theater curtain design by artist M. Dobužinskis.

RADVILO PERKŪNO HERBAS. Scenos uždanga B. Sruogos veikalui "Radvila Perkūnas".

nius, the great capital city of Lithuania, altho prophesied to be famous thruout the world some day, was right then and there the Capital of the Free World, because Lithuania fought for her own human rights against the greatest odds and at the same time she spread peace among nations.

There was a certain emperor titled Frederish II, and likewise more glaringly there was a certain Louis the Bavarian, Emperor of the Holy Roman Empire, who donated or turned Lithuania over to the Teutonic Order of Sword and Cross Bearers in the year of our Lord 1336. Having erected a castle on the bank of the Nemunas river, and having founded a bishopric there, the Teutonic Order intended to rule all of Lithuania from this central castle.

could only take under such circumstances, since there were no alternatives? All of Christian Europe knew that besides the Crusade going on in Spain against the Moors, and the Crusade against the Moslem Turks in Palestine, that there was yet a third Crusade against Lithuania, and it was very much closer. It was a full scale Crusade against the peaceful pagan Lithuanians, and this Crusade was widely known as the "Litauer-reisen", or Marches Against Lithuania.

And thousands of "unwelcome" guests, hundreds of "knapps" gained glorious and blessed knight-hood in chivalry or in the Christianized profession of arms right in the crusading arena on the Baltic shores when they performed such "pious and valorous deeds" as destroying and burning down Lithuanian cities, towns and rural communities, pillaging food, grain and domestic animals, and killing or carrying off people, men, women and children, to slavery somewhere in Germany.

"So fuert man si gepunden,
Gleich den jagunden hunden."

rejoices the Austrian poet Suchen-wirt, hinting here that the Lithua-

nian captives are tied together as hunting dogs in leash and are driven to slavery. This very Suchenwirt had accompanied many a Christening expedition to Lithuania and has left us shocking records in verse, depicting sad and outrageous incidents and scenes which he witnessed.

However, even tho there are extant seven basic chronicles of the Teutonic Order written in detail and describing the wars it waged against Lithuania for two whole centuries, nobody will ever be able to determine the extent of destruction and slaughter when the Lithuanians were being killed by the thousands and their material wealth strewn about in a Herculean stand to defend themselves and their country. Being in such a predicament the Lithuanians met the West and Western Culture or Civilization and its active Christianity with retaliatory blows with their own swords, when the typical manifestation of the Middle Ages — the German organized Teuton Order — attempted to Christianize them by sword. But in defending themselves against the barbaric Germans the Lithuanians did not cloister themselves from the very Christianity which was being proffered to them by the swords of Europe's Chivalry.

Gediminas, the Rex Lithuanorum ac mutorum Ruthenorum, whose grandson Jogaila was King of Poland and the latter's children's children sat on the Hungarian and Czech thrones, proclaimed respect to individual freedom of thought and permitted the Western Religious Orders (the Jesuits, etc) to come and settle in his capital city of Vilnius, which was the capital of all Lithuania. It will be noted that the Lithuanian nation, finding a peaceful way to embrace Western Christianity upon the ascension of Gediminaitis, son of Algirdas, to the Lithuanian throne, has steadfastly remained an exemplary Catholic nation, while the Teutonic Military Order of blest Knights immediately defected in 1529 and embraced Lutheranism just as soon as it appeared. / To be continued

BATTLE WITH TARTARS. Left — Lithuanians and Poles, right — Tartars.

MŪŠIS SU TOTORIAIS (piešinio dešinėje)

(Iš D. Čibo foto rinkinio)

A BRIGHT AUGUST DAY

By STASIUS BŪDAVAS, Miami, Fla.

From the novel THE FOG ON THE HIGHWAY

It was a bright August day. In the late afternoon somebody knocked at the door.

"Come in!" Vytautas invited.

The door was opened at once.

"Hi, folks!" Donald called out with a loud and friendly voice. He was holding a big bag in his hand.

There was big excitement in the room. Everybody left his place and hurried to meet the unexpected guest.

"Donald, are you coming from heaven or earth?" Vytautas asked in astonishment.

"No, Vytautas, I am right from West Germany. Look what I have brought for you."

Donald searched in the bag and took out a few cans of cheese and meat, went to the old woman and placed them on her knees.

"They are all for you, Mom. Eat them yourself, and don't give any to the others." He pointed to Vytautas, Milda, and the children.

Then he took out other cans of butter, powdered milk, a big bag of flour.

"That's for you, Milda. Keep them for your family," he said, turning to Milda.

After that, he pulled out a long paper box, threw it towards Vytautas and shouted:

"Catch, Vytautas, catch!"

Vytautas, however, missed the box. It struck a corner of the iron bed, broke in two parts, and many packages of American cigarettes spilled out on the floor.

"Eh, Vytautas, you are not a smoker," Donald laughed, and added, "Well, you can sell these cigarettes. They are like gold today in Germany, you know."

Now all rushed to the packages and picked them from the floor with laughter and joking.

Then Donald picked up the bag by the bottom, lifted it up, and shook the remainder out on the children's heads. The boy and girl screamed with joy because around them there poured forth candies, chocolates, chewing gum, and other sweets.

"Thank you, Donald. Thanks a lot. You brought a big feast to our room today," Milda said happily.

Everybody came to Donald, grasped his hands, and expressed thanks.

"No, no," Donald drew back from them. "That's not all. Next time, I'll bring more. Today I am in a hurry, I can't stay long. I must leave you a few minutes. By the way, I have one bag in the jeep for Boleslaw. I was told he is in camp, too. How does he feel?"

"Oh, Donald, his health is not good; you know him," Vytautas said. "But listen, Donald, don't be in a hurry. Say, what's happened to you? Where have you been so long? We were worried about you. Sit down. I have been to the American military staff asking about you."

"I know, I know, Vytautas, they told me not long ago. Oh, that's a long story. In short, it was strictly forbidden for us to have contact with civilians. That's why I disappeared."

"Donald, I see you are in a hurry. Then I want to get to our business without delay," Vytautas broke in. "Milda and I myself decided to ask you for help."

"Sure, Vytautas, I will help you by all means. What's your problem?"

"Well, Donald," Vytautas continued, "we would like to have a special certificate from the United States Army. I don't know how to explain exactly. In short, we need a paper saying that we helped you during the war. You know what I mean. I think you understand the refugee situation is uncertain today. In this or some other case, such a certificate could help us."

"Okay, Vytautas. I can prepare such a paper. But listen, don't be afraid of your situation. The Reds will be pushed back to Russia and you will go to Lithuania, maybe very soon."

"Very possibly, Donald," Vytautas did not want to get into a discussion. "But we would like to have such a paper."

"Fine, I will do it," Donald agreed. "Give me your names, surnames, birthplaces, and so forth."

"Milda, write down all the names, and all the things that are necessary," Vytautas said to his sister. "By the way, Donald, I think it is a good idea to prepare the same papers for Fraulein von Gropp, too, and Boleslaw..."

"Sure. But look, just now I came from Charlotte. I was in Gruenberg this morning. Yes, Charlotte told me that you are in camp. That's the reason why I came here."

"Were you in Gruenberg, Donald?" Vytautas asked, surprised.

"I was, of course. And listen, now, Charlotte is going to America. I'll introduce her to my mother. She likes European girls." Then Donald looked at his watch. "Oh, boy, it is too late. I must go home at once. Vytautas, take me to Boleslaw. I want to see him for a moment."

"Yes, Donald, I will show you where Boleslaw lives. Just a moment. Here are our names, and the other details Milda took down. So be kind, Donald, and do what you can."

"Okay, Vytautas. We will do everything for you," Donald took the paper with the names. "Now let's go to Boleslaw."

However, it was not so easy to leave the room. The boy and girl grabbed Donald and would not let him go. The old woman also took his hand, and without saying a word, looked at him with her good motherly eyes full of tears.

"Mom, don't be afraid," Donald said to her in German. "I will be back again very soon."

The old woman could not answer. She made a sign of the cross upon Donald, and then nodded her head many times in smiling good wishes.

"Donald, don't forget us," Milda said, too. "Today you are in a hurry like lightning. We had no time to talk to you."

"Okay, Milda, I'll see you again. Vytautas, let's go." He took Vytautas's hand and hurried to the corridor.

Both men went down in a hurry, jumped into a jeep, and crossed the camp's square. Then they turned noisily into the Polish section and stopped at a building. Now Donald took his bag, and the men hobbled upstairs to the attic.

Donald knocked at the door and it opened at once. Boleslaw was lying on a bed.

"Hi, Boleslaw!" Donald said gaily, and threw his bag onto the Pole's legs.

"Donald," Boleslaw replied, and sat up on the bed.

"What's the matter with you, Boleslaw?" Are you always in bed? Don't you feel well? Look, I brought a bag for you. Open it!"

"Thanks, Donald, you are a smart man." Boleslaw opened the bag. "Oh, my! Cigarettes, cans, chocolates! Donald, come here!" Boleslaw shook hands warmly.

"No, no, Boleslaw, it is not necessary. Everybody got a bag this morning. Vytautas, Charlotte, Gunz's family, yes, everybody."

"You met Fraulein von Gropp? How does she feel, Donald?"

"She is fine. I will take her to America."

"What did you say, Donald?" Boleslaw was surprised. Will she go to America, indeed?"

"Sure, Boleslaw! I'll marry her."

"Oh, my. Then congratulations, Donald. She is a wonderful girl. You will have a brilliant wife."

"Oh, boys, it is very late," Donald glanced suddenly at his watch. "I must leave you, by all means. Look, Boleslaw, keep well. I'll see you again some day." He took Boleslaw's hand.

"Donald, I'll accompany you," Vytautas offered.

"No, no, Vytautas, thanks. Remain with Boleslaw. I'll be back soon in your camp. Today I am in a hurry. So long, boys."

Donald took his empty bag, rushed through the door, and tripped downstairs.

When both men were alone, Boleslaw asked without delay:

"Vytautas, is it true what he says? I am dashed to the ground. You mean Fraulein von Gropp will go to America?"

"Why not? Today many people want to go to America. I myself would like to go. Milda is crazy for America. She talks about it every day."

"No, no, Vytautas, you did not understand me correctly. I mean, is it true that Fraulein von Gropp will marry Donald?"

"I am in doubt, Boleslaw. But, on the other hand, you can't say. You know, women are sometimes complicated creatures."

"I don't believe it, Vytautas. Any other woman can do it, because Donald is a friendly and attractive man. But Fraulein von Gropp... No, no, I don't believe it. She is entirely different from other girls."

"I think she wanted to play a joke on him."

"I am sure she did. She is ambitious; she is a girl from another class. No, no, I don't believe... Listen, Vytautas, just now a good idea fell into my head. Would you like to see Fraulein von Gropp some day?"

"Oh, yes, that's a good idea. I have not seen her for a long time."

"That's fine, Vytautas. Visit her by all means. I want to learn more about her business with Donald... Hm, I am surprised. No, no, I don't believe it!" Boleslaw shook his head.

He meditated for a while, looking at the gifts, then glanced through the window and shook his head again. Then he said:

"By the way, I just forgot, Vytautas. A big sensation in the world. Japan is defeated. I heard the news just this morning."

STASIUS BŪDAVAS, author and novelist, was born at Papilė, Lithuania, on the 5th of March, 1908. He has been writing for more than thirty-five years. Fourteen of his books, mostly novels, were published during that period, including short stories, some poems and a play produced on the stage of the Youth Theatre in Kaunas, Lithuania. Some of his literary works are in preparation at the present time.

In addition, Stasius Būdas was a radio commentator for years in Lithuania. He also collaborated in various Lithuanian anthologies, almanacs, magazines, papers; he edited a cultural magazine and was a teacher in Lithuanian High Schools in Lithuania and Germany.

Some of his works were translated into English, Polish and Estonian. His last novel in English "The Forbidden Miracle" was published in New York in 1955. In the novel the author depicts events in Austria during the dark days of the Second World War.

"The Fog On The Highway" is another novel recently translated into English. The novel is twice as large as "The Forbidden Miracle" and is based on the life of refugees in displaced persons camps in Germany and their struggle for bread, justice and freedom. An extract from this novel appears on this page.

Stasius Būdas celebrates his 50th anniversary this year.

"That's interesting, Boleslaw."

"Yes, Vytautas. World War II is over at last. Now the allies will lift up their heads with pride and confidence. Of course they will. And what then, Vytautas?"

"I don't know, Boleslaw. Frankly I am not hopeful. You know me, I am a realist."

"I agree with you, Vytautas. Now they will cry throughout the world; yes, they will. Those big shots! Even this morning they babbled about eternal peace. Yes, Vytautas, eternal peace has descended on the earth like a blessed rain! And the proud wolf embraced the shy lamb and the cruel hawk kissed the gentle dove. Those dirty merchants..."

"But look, Boleslaw, I think there must be some change in international policy..."

"No change at all, my friend." Boleslaw shook his head. "Now they will begin many, many international conferences. And those conferences will last for ten, twenty, and even fifty years. Of course, there will be lofty speeches with solemn agreements. Also there will be huge banquets with tailcoats and evening gowns, fancy cocktails, too, of course, because justice and peace is established for many centuries. And after that those big international mules will relax with gay girls somewhere in the back rooms of the night clubs. Yes, because honest and tired gentlemen must relax..."

"Boleslaw, you are cynical today."

"No, my friend, I have never been a cynic in my life. I never soiled my lips with indecent words. Those politicians, yes, they are cynical. They ravished and sold Poland, Lithuania, and other countries... I get mad again, I want to spit on their solemn snouts... Oh, Vytautas, don't say I am cynical." Boleslaw waved his hand. "Let's drop that dirty policy. Instead, go to Gruenberg, Vytautas, and meet Fraulein von Gropp."

"I said, Boleslaw, I will..."

Boleslaw opened a package and took out a cigarette. His face was red.

LITHUANIAN MINISTER TO THE U. S., J. KAJECKAS

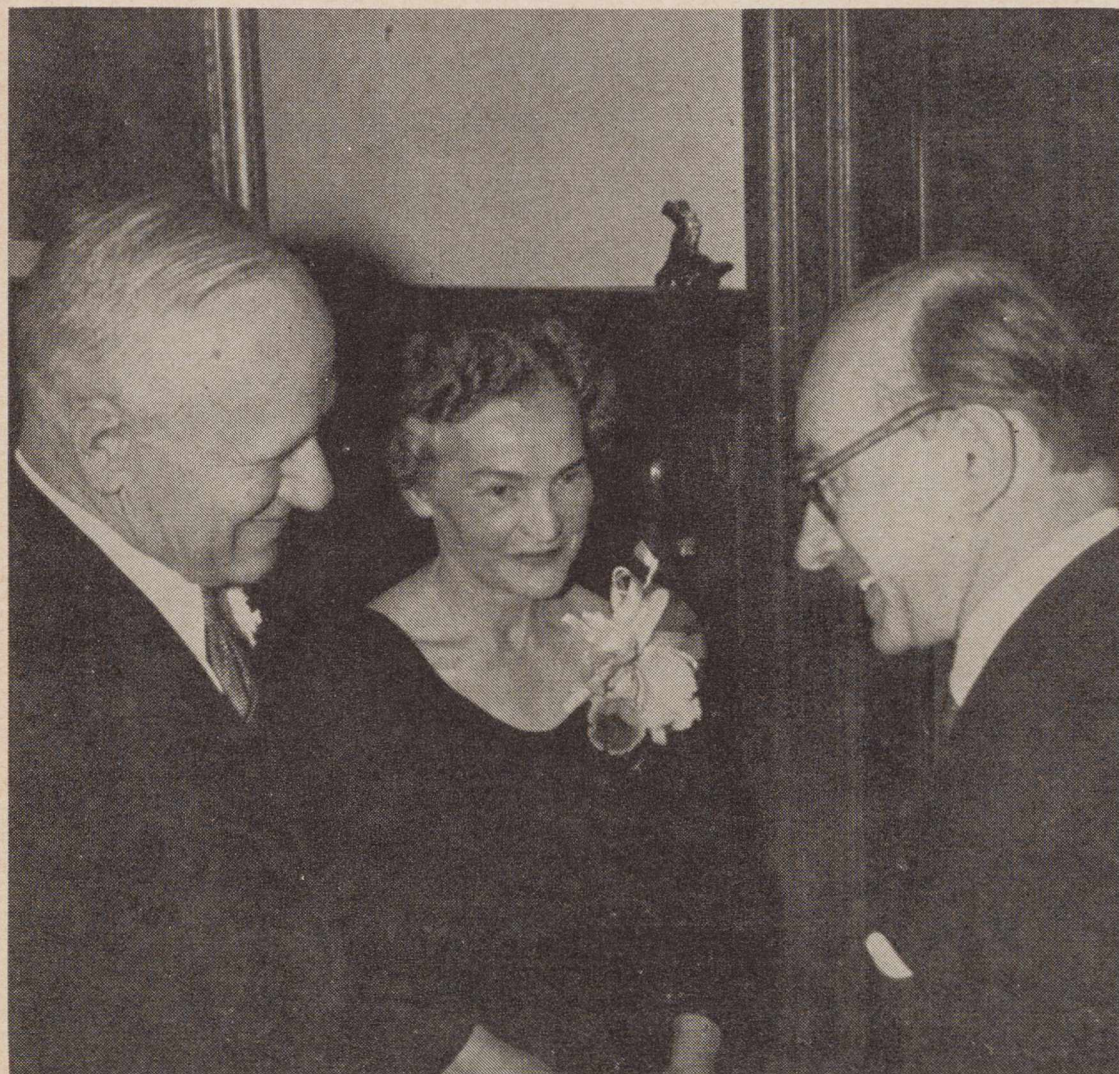
The United States Government has never recognized the occupation of the Republic of Lithuania by the Soviet Union in 1940.

Lithuanian Legation in Washington, D. C., and four consulates (in New York City, Chicago, Boston and Los Angeles) are maintained by the U. S. Government.

At present Juozas Kajeckas is Lithuanian Minister to the U. S. He is one of the busiest foreign diplomats in Washington, D. C. He is one of the leaders in Lithuania's fight for freedom. See pictures on this Page for more about his activities.

ALBERT W. SHERER, Jr. right, Director of the Baltic Section in the U. S. State Department, with the Hon. and Mrs. J. Kajeckas, Lithuanian Minister to the U. S. in Washington.

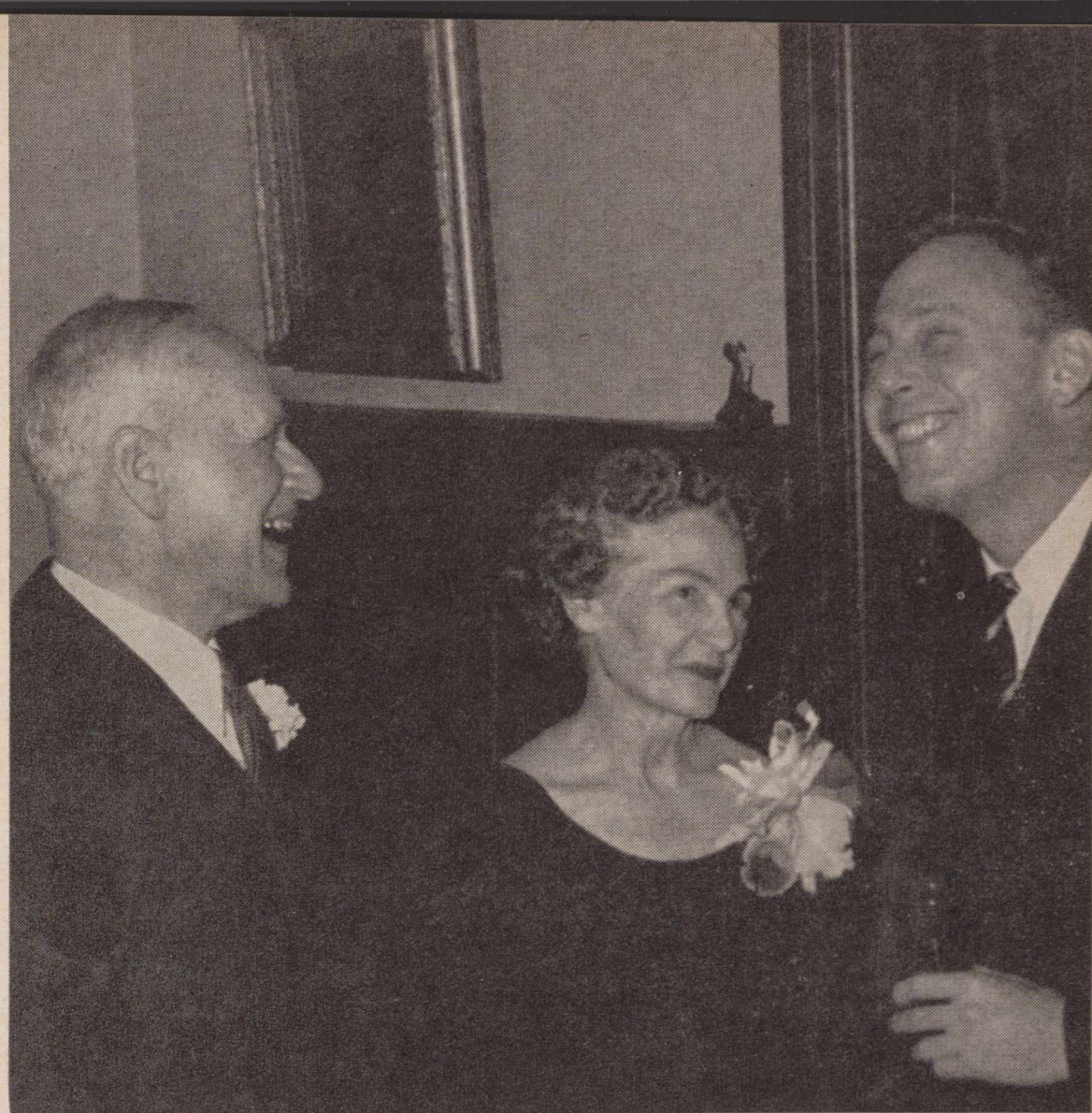
MIN. J. KAJECKAS ir ponias su Pabaltės Sk. Valst. Dep. viršininku Albert W. Sherer, Jr. (dešinė) Vasario 16 priėmimo Lietuvos Pasiuntinybėje.

THE HON. and Mrs. J. KAJECKAS, Lithuanian Minister to the U. S., with German deputy ambassador Dr. Wilhelm Turnwald, right, at a reception at L. Legation in Washington. Min. J. Kajeckas ir ponias su Vokietijos ambas. pav. dr. W. Turnwald Liet. pasiuntinybėje.

MINISTERS OF THE BALTIC STATES to the U. S. during one of the conferences at Lithuanian Legation in Washington, D. C. J. Kajeckas, Lithuanian Minister, is second from left. First from left — J. Kaiv (Estonian), dr. A. Spekke and dr. A. Dinbergs (Latvian).

PABALTIEČIŲ ATSTOVŲ pasitarimas Lietuvos Pasiuntinybėje, Washington, D. C.

DURING RECEPTION at Lithuanian Legation commemorating Lithuanian Independence Day, left to right: Msgr. John Cartwright, the Most Rev. John M. McNamara, Auxiliary Bishop of Washington, and Rev. J. Giedra.

LIETUVOS PASIUNTINYBĖJE priėmimo Vasario 16-sios proga. Iš k. į d.: šv. Mato katedros klebonas ir didelis lietuvių draugas J. Cartwright, vysk. J. M. McNamara ir kun. J. Giedra.

James Hawkins, a former employee of Lithuanian Legation, makes some remarks

at a reception at Lithuanian Legation in Washington, D. C. Behind him — Mrs. J. Kajeckas, wife of Lithuanian Minister.

Ilgametis Lietuvos Pasiuntinybės tarnautojas, James Hawkins, kalbąs lietuviškai, Vasario 16 d. priėmimo skaito lietuviškai savo sveikinimus ir linkėjimus Lietuvai.

HIS EXCELLENCY VINCENT BRIZGYS (right), Auxiliary Bishop of Kaunas, Lithuania, now living in Chicago, meet Senator J. Kennedy. The occasion was the commemoration of the Lithuanian Independence in the U.S. Senate on Feb. 13, 1958, where Bishop V. Brizgys said a prayer before the opening of the session.

VYSKUPAS V. BRIZGYS, šiais metais JAV Senate Vasario 16-tos minėjime skaitęs invocaciją-maldą, po posėdžio susitinka su senatorium Kennedy.

LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY
was commemorated at the U. S. Army Language School in Monterey, California. The Rev. Peter Rush, U. S. Army Colonel, Chaplain of the School, celebrated Solemn Mass for the intention of the liberation of Lithuania on February 16th, 1958, at the School's chapel and preached a sermon pertaining to Lithuania's fight for freedom.

The following is an excerpt from his sermon: "...This morning, I ask all you to join with me in a sincere and prayer-full supplication. May the Omnipotent God strengthen the suffering people of Lithuania. May the hand of merciful God stop the decimation of this little country. May the evil of communism and all that it implies soon become impotent and its godless leaders brought to their knees and acknowledge His Divine Presence."

JONAS JURGILAS, M.D.

10718 White Oak Ave.
(kampus Chatsworth Blvd.)

GRENADA HILL, Calif.

Ofiso telefonas: EMpire 3-5909
Namu telefonas: EMpire 3-5707

PRIĒMIMO VALANDOS:

PRIĒMIMO VALANDOS:
Kasdien — 10—12 priēpiet ir 2—8 val. vakaro;
šeštadieniais — 10—12 priēpiet ir 2—4 p. p.

MICHIGAN FARM CHEESE

Dairy, Inc.
FOUNTAIN MICH.

Telephone: Fountain 2301

John Andrulis,
President

Angie Andrulis,
Vice-President

Gaminam; tikri ir nepaprastai skanūs lietuviški
sūriai.

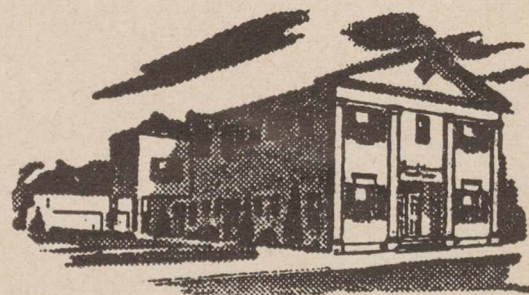
Užsisakykite, tada patys įsitikinsite

Taip pat gaminam didelius sūrius subuvimams ir kit. progoms pagal užsakymą.

THE HON. VERNON W. THOMPSON, Governor of Wisconsin, receives a Lithuanian-American delegation of his State and signs a proclamation declaring February 16th as Lithuanian Independence Day.

Wisconsin Gub. Thompson pasirašo proklamaciją, skelbiančią Vasario 16-tą — Liet. Diena Wisconsin valst. Iš kairės: muz. Regina Srader, P. Petrušaitis, stud. V. Kapočius, stud. V. Paukštelis ir dain. Ida Tamulėnas. Priekyje — gub. Vernon W. Thompson.

Lietuviams patarnauja jau 25 metus

JONES & HAMROCK
MORTUARY

734 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 12

NEW TELEPHONE NUMBER
Richmond 9-6091

LITHUANIANS MAKE NEWS

Juozas Kajeckas, Lithuanian Minister to the United States, representing the free Republic of Lithuania, and Mrs. J. Kajeckas attended a dinner at the White House on February 11, 1958, given by the President and Mrs. Dwight D. Eisenhower honoring all the foreign diplomats in Washington, D.C.

The International Pen Club Center for Writers in Exile, American Branch, sponsored a literary evening of the Woodrow Wilson Foundation in New York City on January 31, 1958. The subject was: THE IMPACT OF EXILE ON LITHUANIAN LITERATURE. A lecture on the subject was given by ALGIRDAS LANDSBERGIS, prominent Lithuanian-American writer. His wife, Mrs. Joan Landsbergis, read some excerpts from Lithuanian literature in English translation. The American Branch of this group is headed by Ferenc Koermendy.

Miss Julia Melinis, Cleveland, Ohio, was singled out by the Newspaper Guild Ass'n as the best commercial artist in 1957. She works for the "Cleveland Plain Dealer".

Amerikos lietuvaitė Julia Mėlinis, dirbanti Cleveland Plain Dealer dienraštyje laimėjo laikraščių Sąjungos Guild atžymėjimą kaip geriausia 1957 m. komercinės srities menininkė.

GOVERNOR OF RHODE ISLAND, DENNIS J. ROBERTS, presents a Proclamation declaring February 16th Lithuanian Independence Day in R. I. In the picture from left to right: Miss Veronica Minalgo, Pres. of Council 103 Knights of Lithuania, Mr. Vytautas J. Savickis, Mr. Edward Čiočys, Mr. John Beinoris, Gov. Dennis J. Roberts, Rev. John A. Vaitekūnas,

THE HON. J. F. KENNEDY, U. S. Senator from Massachusetts, received a delegation, headed by Vaclovas Sidzikauskas, of the European Captive Nations on February 19, 1958; left to right: J. Michalek (Polish), N. Kotta (Albanian), Vaclovas Sidzikauskas (Lithuanian), Senator Kennedy, P. Zenkl (Czech) and C. Visocianu (Rumanian).

PAVERGTŲJŲ JUNGTINIŲ EUROPOS TAUTŲ delegatai pas Sen. J. F. Kennedy. Vidury — kom. pirm. V. Sidzikauskas sveikinas su sen. Kennedy, kalbamu demokratų kandidatų į prezidentus sekančiuose rinkimuose.

Miss Marcia Valibus of Miami Beach, Florida, who reigned as Crange Bowl Queen this year, was chosen to represent her State in the pageant of Miss Universe which will be held at Long Beach, Calif., in July, 1958. For more about Miss Marcia Valibus see the January issue of Lithuanian Days magazine.

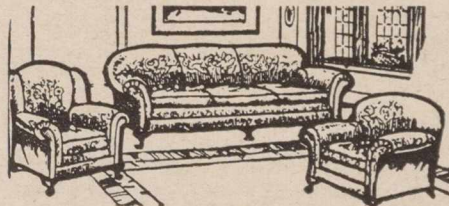
Edvardas Šulaitis, Cicero, Ill., contributing editor of Lithuanian Days magazine, is editor of the LITHUANIAN SPORTS NEWS started last year.

Miss Natalie Jasiukynaitė, a young Lithuanian-American artist of New York, N.Y., took part in an art exhibition February 9th through February 22nd, 1958, at the Lynn Kottler Galleries in New York City. Ten paintings of Natalie Jasiukynaitė were exhibited.

Laurence Harvey, movie and stage actor in Great Britain, who was born in Lithuania, will have parts in three new British movies this year, writes Bea Smith in

The Sun News of Newark, N.J. Americans remember him from the film version of Romeo and Juliet in which he played the leading part.

Ed. Bagdonas, a second classman at West Point and a reserve tackle on the Army football team, recently established a collegiate record in the 35-pound weight-throw.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį.

FURNITURE CENTER, Inc.

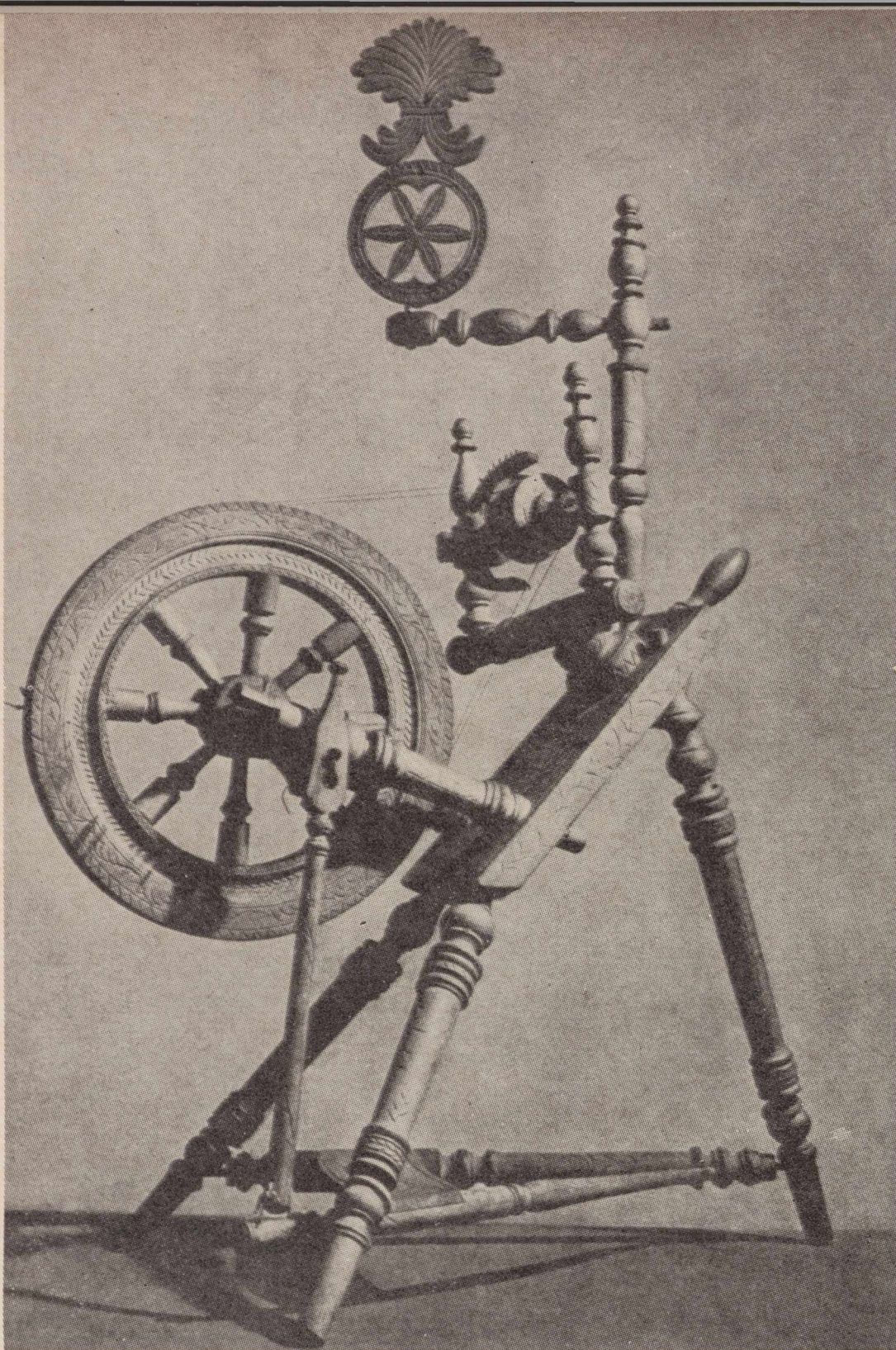
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Telefonas: VICTORY 2-4226

Vedėjas — J. LIEPONIS

Phone: VICTORY 2-4226 CHICAGO 8, ILL. 3222 S. Halsted St.

pastor of St. Casimir's Church, Mrs. John A. Stoskus, Miss Barbara Cyronak and Mrs. Edward Čiočys. Standing in front Master Paul J. Stoskus. (V. G. Mathieu)
DENNIS J. ROBERTS, Rhode Island gubernatorius, priima lietuvių delegaciją ir pasi-
rašo ta proga specialią proklamaciją, paskelbdamas Vasario 16-tąją Lietuvos Dieną.

LITHUANIAN FOLK ART

LIETUVIŲ LIAUDIES MENAS PUOŠIA DARBO ĮRANKIUS

Until the beginning of the industrial age, the Lithuanian woman spun her own yarn and wove her own lovely linen and wool material for the family's clothing and bedding needs.

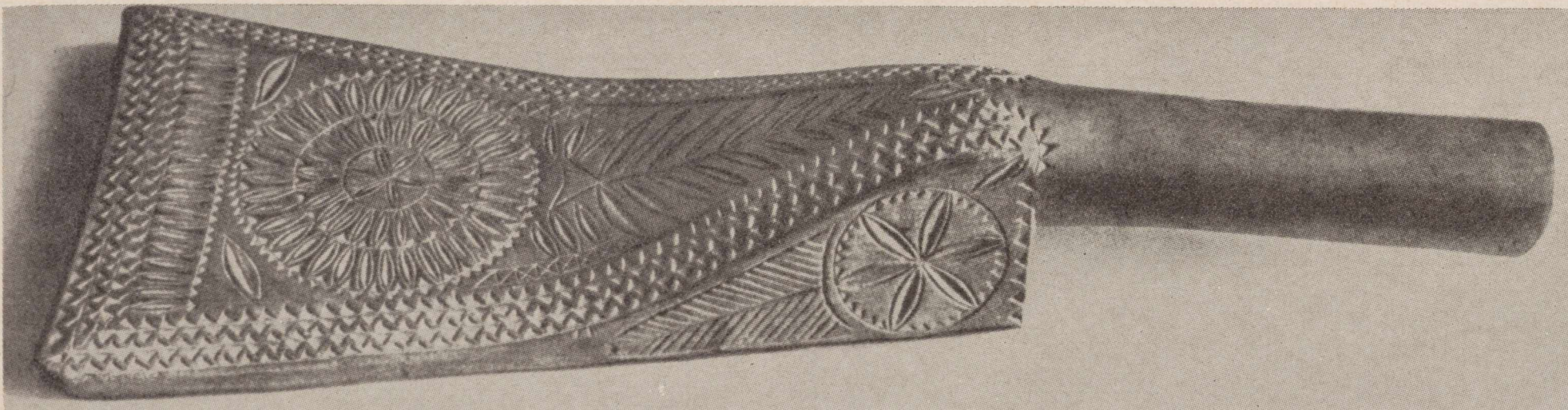
ABOVE we see a spinning wheel; all the parts are artistically designed and carved out of wood.

AT THE RIGHT is a guest-room towel rack, carved from wood with geometric and flower designs. The housewife's most beautiful towel is hung on a rack that ends in head figures where a rod is inserted.

BELOW is a hand-carved washing beetle ("kultuvė"). The woman did their washing in a nearby river or lake by beating their clothes with it. That was the most difficult task for the women those days. The men carved the kultuvė with care and love and presented it to their betrothed.

Most of the utensils, tools, and other useful articles were hand decorated in the Lithuanian villages.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Amsterdam, N. Y.

WCSS — 1490 kilc.

Lietuviška programa

Sekmadieniais 7—8 val. vakaro

Programos vedėjas — Juozas Olšauskas.

Reikalų vedėjas ir pranešėjas — Leonardas Hartvigas.

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour

Šeštadieniais-Saturdays 8:45—9:15 A. M.

KBLA Radijo Stotis 1590 kc.

Direktorius Bruno Gediminas, 4023 W. 60th Street.

Los Angeles 43, Calif. Phone: AX. 5-2260.

Reikalų vedėjas — George Rudelis, 5027 Zelzah St.

Encino, Calif.

Programos vedėjas - Bronius Dūda, 1315 McCollum St

Los Angeles 26, Calif.; Phone DU. 2-1595

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.

Sekmadienių rytai 10:15—11:00

WAYE — 860 Kilocycles

Šios programos vedėjai: Albertas Juškevičius, 4515

Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,

Phone Tuxedo 9-8693;

Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md.

Phone SARatoga 7-7963.

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos lietuvių kultūrinė radijo programa

Medford, Mass. — WHIL — 1430 kilocycles

Worcester, Mass. — WORC — 1310 kilocycles

Sekmadieniais 8:00 iki 8:30 rytą

P. VIŠČINIS, programos vedėjas

47 Banks St., Brockton 18, Mass.

Telef. JU 6-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje

veikianti nuo 1934 m. balandžio mėn.

Boston, Mass — WLYN - 1360

Sekmadieniais 2:30 iki 3:00 val. po pietų

Muzika, dainos ir Magdutės pasaka

Direktorius S. Minkus

502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. AN 80489

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Klubas

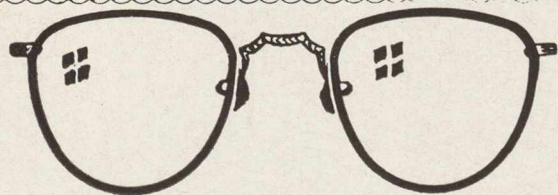
Tėviškės Garsų programą transliuoja

kiekvieną penktadienį 7: —7:30 v. v.

per W D O K stotį banga 1260

Programos vedėjas — Juozas Stempužis

506 E. 118th St., Cleveland 8, Ohio

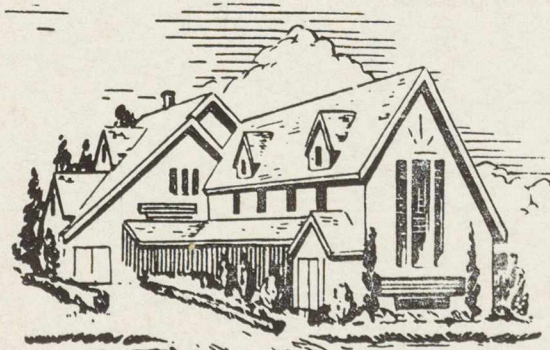

EYES EXAMINED GLASSES FITTED
DR. MICHAEL HOLLINGER

Optometrist

329 W. FIFTH STREET, LOS ANGELES, CAL.

Phone MUtual 1056

Pirma Lietuvių Istaiga Los Angeles

COWLEY & CASPER

Laidotuvių Namai

935 W. Washington Blvd.

Los Angeles

Richmond 9-1061

Richmond 9-1062

Chicago, Ill.

SOPHIE BARCUS RADIO VALANDOS

iš stoties WGES 1390 kiloc. kas dieną pirmadienį iki šeštadienio nuo 8:30 iki 9:15 rytą ir kas pirmadienį nuo 7 iki 8 val. vakaro.

Sekmadienį iš Radijo stoties WOPA 1490 kc. ir FM 102.3 MC nuo 8:30 iki 9:30 rytą.

Tel. HEmlock 4-2413

7159 So. Mapiewood Ave., Chicago 29, Illinois

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"

Detroit - WJLB - 1400 kilocycles

Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.

Director Helen Rauby

16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.

Telephone UNiversity 1-1072

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė

Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles

Sekmadieniais 1:00 — 1:30 p. p.

Direktorius Ralph Valatka

15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.

Telephone BRoadway 32224

"Lithuanian Voice"

(Iš Inkster, Mich) — WCHB — Banga: 1440

Sekmadieniais 9:00 — 9:30 A. M. (rytą)

Programos vedėjas J. Kriščiūnas,

803 N. Crawford, Detroit, Mich. Telef. VI 1-5724

Hartford, Conn.

"Tėvynės Garsai"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė

Hartford — WPOP — 1410 kilc.

Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 val. p. p.

Programos vedėjas — Vl. Plečkaitis.

439 Stanley St., New Britain, Conn.

Telef.: BA. 5-0994

New York - New Jersey

"Lietuvos Atsiminimų" Radijo Valanda

girdime kiekvieną šeštadienį, 4:00—5:00 val. popiet iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kil., ir 97.9 meg. (FM)

Direktorius - Jokūbas J. Stukas

1264 White St., Hillside, N. J.

Tel. WAverly 6-3325

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles

Sekmadieniais nuo 12:30 iki 1:00 po pietų

Programos vedėjai - Povilas ir Gertruda Dargiai

Visais reikalais kreiptis:

2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Lithuanian Catholic Hour

Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles

Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.

Produced by Knights of Lithuania

Pittsburgh District

WLOA, Braddock, Pa.

"YOUR FAVORITE LITHUANIAN AND AMERICAN MELODY HOUR"

WAMO — 860 on your dial

Pittsburgh's Country and Western Music Station

Producer and Announcer: Frank J. Saldukas

5915 Elwood St., Pittsburgh 32, Pa.

Assistant: George Žilinskas.

Roma — Italija

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21,10; vid. Europos laiku — 41,15 ir 50,34 metų bangomis.

Vedėjas Dr. J. Gailius

Circonvallazione Appia 158, kasdien trumpomis bangomis

Toronto, Ont., Canada

Tėvynės Prisiminimai

CKFH — 1400 banga — Toronto, Ont., Canada

Šeštadieniais nuo 12 val. iki 1:00 po pietų

Programos ved. J. R. Simanavičius, 132 Havenlock St.,

Toronto, Ont., Telef.: LE 4-1274

Madrid, Espana

LIETUVIŲ RADIJAS

Paseo del General Primo de Rivera 25

Transliuojama kasdien

nuo 21 val. 30 minučių iki 21 val. 45 min. Lietuvos laiku, 31, 32, 42 ir 49 metrų bangomis.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa

Bendruomenės Balsas

Philadelphia, Pa. - WDAS - 1400 kilocycles

Programa sekmadieniais nuo 3 val. 30 min. po pietų iki 4 val.

Duoda kultūrinės bei politinės apžvalgas, žinias, muziką, skelbimus.

Pusvalandžius redaguoja redakcinis kolektyvas. Bendruomenės Balso reikalais rašyti: A. Gaigalui, 335 Titan St. Philadelphia 47, Penna.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. - WHEC - 1460 kilocycles

Programos transliuojamos kiekvieną sekmadienį

9:30 — 10:00 val. ryto

Klubo valdyba:

Garbės pirmininkas Pranas Saladžius, 309 Alphonse St

H. m. P. Armonas, 75 Clairmount St., Rochester 21. N.Y

Vice-pirm. Vytautas Žmuidzinas, 213 Berlin St.

Iždininkas Pranas Puidokas, 38 St. Jacob St.

Sekretorius R. Kiršteinis, 682 Hudson Ave.

Narys Br. Krokys, 10 Dudley St.

Programas paveda valdybos nariai ir šie vedėjai:

A. Cieminis, Alf. Dziakonas, St. Ilgūnas, D. Jodelytė

Washington, DC

VOICE OF AMERICA — AMERIKOS BALSAS

Washington 25, D. C.

Kas dieną pusės valandos programa Lietuvos laiku girdima 19 val. 30 minučių trumposiomis

11, 13, 16, 19 ir 31 mtr. bangomis.

New Yorko laiku — 11,30 val., Melbourne — 2,30 ryto,

Buenos Aires — 1,30 p.p., Los Angeles — 8,30 rytą.

Programa kartojama Lietuvos laiku:

vidurnaktį — 24 val. — 25 ir 31 mtr. bangomis;

rytą — 7 val. 15 min. — 25 ir 31 metro bangomis.

15 val. — 11, 13, 16 ir 19 mtr. bangomis.

N. Y. 4 val. p.p., Melb. 7 val ryto, B. A. 6 val. p.p.,

N. Y. — 11,15 vakare, Melb. — 2,15 p.p., Buenos Aires

— 1,15 val. naktį.

N. Y. 7 val. ryto, Melb. 10 val. vak. B. A. 9 val. ryto.

Los Angeles 1 val. p.p.

Europa

Kasdien pusės valandos programa Lietuvos laiku:

21 valandą — 16, 19, 31 ir 251 mtr. bangomis.

21 valandą — 16, 19 ir 25 mtr. bangomis.

Programa kartojama 3 kartus:

N. Y. 4,45 val. pp., Melb. 7,45 val. ryto, B. A. 6,45 pp.,

Los Angeles 1,45 pp.

6 val. 45 min. ryto 19, 25 ir 31 m. bangomis;

N. Y. 10,45 val. vak. Melb. 1,45 val. pp., B. A. 12,45 n.

Los Angeles 7,45 val.

ir 15 val. 30 min. 19, 25 ir 31 metro bangomis.

N. Y. 7,30 val. ryto, Melb. 10,30 val. vak., B. A. 9,30 r.

Los Angeles 4,30 ryto.

Vasaros laiku JAV-se reikia pridėti vieną valandą

Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"

Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles

Saturdays — 6:30 to 7:30 P. M.

Director Mrs. M. J. Colney

148 Grand St., Waterbury 2, Conn.

Sao Paulo, Brasil

Radio Difurosa 19 ir 49 m. bangomis

"TĖVYNĖS GARSAI"

Lietuviškos Muzikos Valandėlė

Sekmadieniais 10:15—11:00 Rio de Janeiro laiku

Vadovauja "Tėvynės Garsų" kolektyvas

Sao Paulo — Brasil, Caixa Postal 403

Ši valandėlė yra girdima visose Amerikose

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New address:

HELEN MOCKUS

5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD, Calif

New Telephone:

NOrmandy 5-3351

LIETUVIU
DIENOS

MR. FOLK DANCER — VYTAUTAS F. BELIAJUS